

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Připravenost škol a školských zařízení
na mimořádné události**

**Emergency Preparedness of Schools and
School Facilities**

Diplomová práce

Studijní program: Civilní nouzové plánování

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Barbora Křečková

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tibor A. Brečka, MBA, LL.M.

Kladno 2022

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Křečková** Jméno: **Barbora** Osobní číslo: **473915**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Připravenost škol a školských zařízení na mimořádné události

Název diplomové práce anglicky:

Emergency Preparedness of Schools and School Facilities

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude připravenost škol a školských zařízení na mimořádné události. V teoretické části budou vymezeny základní pojmy. Praktická část se bude týkat zjištění připravenosti a psychologických dopadů na pedagogické, nepedagogické pracovníky a studenty škol a školských zařízení na mimořádné události. Na základě dat, získaných dotazníkovým šetřením provedeným minimálně na 50 respondentech ve vybraných školách a školských zařízeních na území Hlavního města Prahy, především v územním obvodu Prahy 1, budou výsledky analyzovány a následně prezentovány a interpretovány. V závěru práce budou navržena možná řešení pro zlepšení připravenosti pedagogických a nepedagogických pracovníků na mimořádné události ve školách a školských zařízeních.

Seznam doporučené literatury:

- [1] VILÁŠEK, Josef, FIALA, Miloš, VONDRÁŠEK, David, Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století, Praha: Karolinum, 2014, 189 s., ISBN 978-80-246-2477-8
- [2] FOLWARCZNY, Libor, POKORNÝ, Jiří, Evakuace osob, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006, 125 s., ISBN 80-86634-92-2
- [3] KVARČÁK, Miloš, Základy požární ochrany, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, ISBN 80-86634-76-0

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

Mgr. Tibor Brečka, MBA, LL.M.

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **04.10.2021**

Platnost zadání diplomové práce: **22.09.2023**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
děkan

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Přípravenost škol a školských zařízení na mimořádné události vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 10.05.2022

.....
Bc. Barbora Křečková

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce panu Mgr. Tiborovi Brečkovi, MBA, LL.M. za odborné vedení, ochotu, trpělivost, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům z řad pedagogických pracovníků, žáků a studentů, kteří mi v této složité době pomohli s vyplněním dotazníků k této práci.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá připraveností škol a školských zařízení na mimořádné události. V dnešní době se jedná o velmi diskutovanou problematiku.

V teoretické části jsou popsány možné mimořádné události, které mohou vzniknout v okolí či přímo v budově školy a školského zařízení. Dále se v práci pojednává o evakuaci a invakuci, jejím popisu a provedení. V práci je také obsaženo preventivně výchovná činnost. Na závěr teoretické části je popsána krizová komunikace a psychologie katastrof.

V praktické části diplomové práce jsou analyzovány výsledky dotazníkového šetření tří anonymních dotazníků. Jeden dotazník byl určen pro žáky a studenty, druhý a třetí byly určeny pro pedagogické pracovníky. Cílem praktické části bylo zjistit, jaká je připravenost škol a školských zařízení na mimořádné události na městské části Praha 1. Dílčím úkolem bylo zmapovat znalosti pedagogických pracovníků, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva a připravenosti na mimořádné události. Dále bylo u pedagogických pracovníků zjišťováno, v jaké míře se u nich vyskytuje syndrom vyhoření.

V závěru práce jsou zjištěné výsledky porovnávány a prezentovány pomocí grafů, tabulek a statistické analýzy. Dále jsou v závěru práce navržena možná opatření.

Klíčová slova

Mimořádná událost; připravenost; škola a školské zařízení; pedagogický pracovník; student; evakuace

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the preparedness of schools and school facilities for emergencies. Nowadays, this is a much discussed issue.

The theoretical part describes possible emergencies that may occur in the area or directly in the school building and school facilities. Furthermore the work deals with evacuation and invacuation its description and implementation. The work also includes preventive educational activities. At the end of the theoretical part, crisis communication and psychology of disasters are described.

The practical part of the diploma thesis analyzes the results of a questionnaire survey if three anonymous questionnaires. One questionnaire was intended for students, the second and third were intended for teaching staff. The aim of the practical part was to find out what is the preparedness of schools and school facilities for emergencies in the city district od Prague 1. A partial aim was to map knowledge of pedagogical staff and students in the area of population protection and emergency preparedness. Furthermore the extent to which burnout syndrome occurs among pedagogical staff was ascertained.

At the end of the work the results are compared and presented using graphs, tables and statistical analysis. Furthermore possible measures are proposed at the end of the work.

Keywords

Emergency; preparedness; schools and school facilities; teaching staff; student; evacuation

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíle práce a hypotézy	10
3	Přehled současného stavu.....	11
3.1	Základní pojmy	11
3.1.1	Mimořádná událost.....	11
3.1.2	Krizová situace	13
3.1.3	Integrovaný záchranný systém	15
3.1.4	Hrozba a riziko	16
3.1.5	Individuální ochrana	18
3.2	Možné vzniklé mimořádné události.....	22
3.2.1	Požár.....	22
3.2.2	Únik nebezpečné chemické látky.....	28
3.2.3	Aktivní střelec.....	30
3.3	Evakuace a invakuace	31
3.3.1	Evakuace.....	33
3.3.2	Invakuace.....	39
3.4	Preventivně výchovná činnost.....	40
3.4.1	Výuka problematiky ochrany obyvatelstva – od historie po současnost	41
3.4.2	Rámcový vzdělávací program pro střední vzdělávání.....	43
3.4.3	Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení.....	44
3.4.4	Vzdělávání pedagogických pracovníků	45

3.4.5	Příručky a učební pomůcky pro pedagogické pracovníky	46
3.5	Krizová komunikace a psychologie katastrof	48
3.5.1	Emoce	51
4	Metodika.....	58
4.1	Výzkumný vzorek	59
4.1.1	Městská část Praha 1.....	59
4.1.2	Školy a školská zařízení.....	61
5	Výsledky.....	63
5.1	Dotazník pro žáky a studenty.....	63
5.2	Dotazník pro pedagogické pracovníky	76
5.3	Dotazník SMBM pro pedagogické pracovníky	89
5.4	Porovnání vybraných shodných otázek z dotazníků pro žáky a studenty s dotazníkem pro pedagogické pracovníky	90
5.5	Statistická analýza	98
5.6	Vyhodnocení hypotéz	100
6	Diskuze	102
7	Závěr	114
8	Seznam použitých zkratk.....	115
9	Seznam použité literatury	116
10	Seznam použitých obrázků	130
11	Seznam použitých tabulek.....	133
12	Seznam Příloh.....	134

1 ÚVOD

Diplomová práce se zabývá mírou připravenosti škol a školských zařízení na mimořádné události, především se zaměřuje na znalosti pedagogických pracovníků, žáků a studentů v oblasti ochrany obyvatelstva.

V dnešní době se každý může setkat kdykoli a kdekoli s mimořádnou událostí, ať se jedná o evakuaci z budovy kvůli požáru, ze svého bydliště z důvodu povodní, poskytnutí první pomoci při autonehodě či při jiném neštěstí a podobně. Ve školských zařízeních se pohybuje mnoho dětí, žáků, studentů, pedagogických a nepedagogických pracovníků, kteří by měli být připraveni a schopni správně zareagovat na vzniklou mimořádnou událost.

Školská zařízení vzdělávají žáky a studenty v mnoha vědních disciplínách a snaží se je připravit na budoucí život. Z tohoto důvodu je velmi důležité, aby se ve školách a školských zařízeních žáci a studenti naučili i to, jak se správně zachovat a co dělat při vzniku, v průběhu a po skončení některé z mimořádných událostí.

V této práci jsem se zaměřila na evakuaci škol a školských zařízení a na znalosti pedagogických pracovníků, žáků a studentů. Na evakuaci budovy školy jsem se soustředila především z toho důvodu, že k požáru může dojít kdykoli a při nedostatečných znalostech v oblasti evakuace by mohlo dojít ke ztrátám na životech. Evakuace budovy školy by se měla pravidelně nacvičovat tak, aby pedagogičtí pracovníci, žáci a studenti měli dostatečné zkušenosti pro případ reálné evakuace.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem diplomové práce je zmapovat, jaká je připravenost škol a školských zařízení, které se nacházejí v městské části Praha 1 na mimořádné události. Tato práce se především zaměřuje na víceletá gymnázia a střední školy, nacházející se na daném území Hlavního města Prahy.

Dílčím úkolem v teoretické části je seznámit čtenáře s problematikou ochrany obyvatelstva, důležitostí preventivně výchovné činnosti a psychického stavu jedince. Také je zde popsán syndrom vyhoření, který se začíná v populaci objevovat častěji a může mít dopad na řešení mimořádné události.

Dalším dílčím úkolem bylo zmapování znalostí pedagogických pracovníků, žáků a studentů v oblasti připravenosti na mimořádné události a ochranu obyvatelstva. S tím také souvisí zájem o to v této oblasti dále vzdělávat a rozšiřovat si znalosti. Vyhodnocení získaných výsledků je provedeno formou grafů a tabulek.

Hypotéza 1: Žáci a studenti středních škol a víceletých gymnázií mají největší zájem o školení v oblasti aktivního střelce.

Hypotéza 2: Pedagogičtí pracovníci se cítí nejvíce jistí v oblasti první pomoci.

Hypotéza 3: Pedagogičtí pracovníci mají stejné znalosti v oblasti připravenosti na MU jako žáci a studenti.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Základní pojmy

Na začátku budou popsány a vysvětleny základní pojmy, kterými se mimořádné události, krizové situace, krizové řízení nebo ochrana obyvatelstva dají definovat.

3.1.1 Mimořádná událost

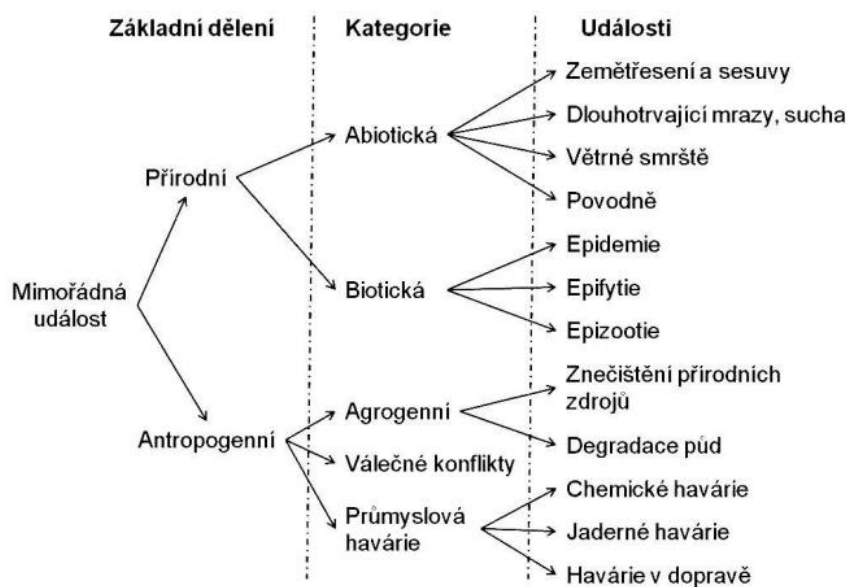
Přesnou definici tohoto pojmu nalezneme v zákoně číslo 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému jako „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“

[1 (1), § 2]

Obecně můžeme za mimořádnou událost (dále jen MU) považovat jakoukoli událost, která negativně ovlivnila či narušila fungování a stabilitu systému a jeho bezpečnost. MU mívají zpravidla negativní vliv, avšak zřídka se může jednat i o pozitivní vliv na fungování a stabilitu systému. Jsou to situace, které mohou vzniknout z nadměrného množství nebo naopak z nedostatku a můžeme je rozdělit dle jednotlivých obsahů na: toků (povodně), hmot (přívalové deště, sucho), informací (zahlcení informačního systému) apod. Mimořádné události můžeme rozdělit (viz obrázek 1) na [2]:

- **Přírodní (naturogenní) MU**
 - Biotické MU – jsou to události, které jsou způsobeny živou přírodou, například: epidemie (velká nákaza osob), epizootie (velká nákaza zvířat), epifitie (velká nákaza rostlin) či přemnožení plevelů a přírodních škůdců.

- Abiotické MU – jedná se o události, které jsou způsobeny neživou přírodou, například: kosmické záření, půdní eroze, sopečná činnost, požáry způsobené přírodními vlivy či povodně a záplavy.
- **Antropogenní MU**
 - Technogenní MU – do těchto MU řadíme havárie spojené s infrastrukturou velkého rozsahu a provozní havárie, například: radiační, důlní neštěstí, ekologické havárie či mechanické a statické poruchy staveb a zařízení.
 - Agrogenní MU – jsou události spojené s půdou a zemědělstvím, například: monokulturní zemědělská výroba, používání nevhodných hnojiv a agrochemikálií či vysychání a kontaminace vodních toků.
 - Sociogenní interní MU – jedná se o vnitrostátní sociální, společenské a ekonomické krize, například: migrační vlny, použití zbraní hromadného ničení, terorismus či narušení dodávek potravin a pitné vody.
 - Sociogenní externí MU – jsou vojenské krizové situace, například: rozsáhlé ekologické havárie přesahující hranice států, diverzní činnost či sankce nebo nátlak hospodářského charakteru. [2]

Obrázek 1. Rozdělení mimořádných událostí, zdroj: <https://www.fbi.vsb.cz/export/sites/fbi/0601.content/galerie-souboru/studijni-materialy/Terrorismus.pdf>

3.1.2 Krizová situace

Definice krizové situace (dále KS) se nachází v zákoně číslo 240/2000 Sb. o krizovém řízení, kde je popsána jako „mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.“ [3, § 2] Jedná se o prostorově a časově ohraničený nebo vymezený průběh procesů a jevů, který vznikne po oslabení rovnovážného stavu přírodních, společenských a technologických procesů a systémů. Následkem toho může dojít k ohrožení životů lidí, ekonomiky, životního prostředí, fungování institucí veřejné správy či hmotné a duchovní hodnoty státu nebo regionu. Situace má z pravidla negativní dopad na společenské a hospodářské fungování státu či na fungování územního celku nebo konkrétního objektu. [4]

3.1.2.1 Krizový stav

Jedná se o právní stav, který vyhlášují příslušné orgány veřejné správy k řešení krizové situace na určitém území. Krizový stav způsobí nestabilitu nebo narušení technologického, přírodního, společenského nebo technického systému.

Podle rozsahu a charakteru události rozlišujeme čtyři krizové stavy: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Jako právní nástroj k řešení KS používáme pouze první tři zmíněné krizové stavy. [4, 5]

- Stav nebezpečí – tento stav je vyhlášen hejtmanem kraje (primátorem hl. m. Prahy) pro celý jeho kraj nebo pouze pro jeho část. Může být vyhlášen nejdéle na 30 dnů, avšak v případě potřeby může být se souhlasem vlády prodloužen. Stav nebezpečí je vyhlášen, jestliže jsou ohroženy životy a zdraví lidí, majetek či životní prostředí a nastalou situaci není možné odvrátit běžnou činností integrovaného záchranného systému, subjektů kritické infrastruktury, správních úřadů nebo orgánů krajů a obcí.
- Nouzový stav – druhý krizový stav je vyhlášen Vládou ČR, pokud by hrozilo nebezpečí z prodlení předsedou vlády, pro celý stát nebo pouze pro jeho část. Nouzový stav může být vyhlášen nejdéle na 30 dnů a prodloužit se může pouze po souhlasu Poslanecké sněmovny. Tento stav se vyhláší v případě ekologických nebo průmyslových havárií, živelních pohrom či jiného nebezpečí, které ve velké rozsahu ohrožuje životy a zdraví obyvatel, majetek nebo bezpečnost a vnitřní pořádek.
- Stav ohrožení státu – tento stav je vyhlášen Parlamentem ČR na návrh vlády pro celý stát nebo jen jeho část. Doba trvání stavu ohrožení státu není nijak omezená. Vyhláší se v případě, kdy je bezprostředně ohrožena svrchovanost státu, demokratické principy nebo územní celistvost. [3, 4, 5]

Poslední krizový stav byl vyhlášen vládou letos, tedy v roce 2022 z důvodu válečného konfliktu mezi Ukrajinou a Ruskou federací. Jedná se o nouzový stav, který má za úkol lépe zvládat uprchlickou vlnu z Ukrajiny z důvodu invaze

Ruské federace. Na obrázku číslo 2 je graficky znázorněno, rozdělení krizových stavů a kdo je může vyhlásit. [6]

Obrázek 2. Krizové situace a krizové stavy, zdroj: [9]

3.1.3 Integrovaný záchranný systém

Definice integrovaného záchranného systému (dále IZS) se nachází v zákoně číslo 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, kde je popsán jako „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.“ [1] Jedná se o systém efektivní spolupráce a koordinace bezpečnostních a záchranných složek, právnických a fyzických osob, orgánů státní správy a samosprávy při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. IZS není žádná instituce, nemá ředitele ani vlastní budovu. Nejdůležitější složkou je Hasičský záchranný sbor ČR (dále HZS), jelikož při zásahu IZS se informační a operační středisko HZS stává informačním a operačním střediskem IZS. Složky IZS se rozdělují na základní a ostatní. Základní složky mají 24hodinovou pohotovost. Mezi základní složky IZS patří:

- Hasičský záchranný sbor ČR
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Policie ČR
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby [7, 8]

Ostatní složky poskytují plánovanou pomoc na vyžádání, která se zahrnuje do poplachového plánu IZS. Ostatní složky IZS jsou:

- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory
- Ostatní záchranné sbory
- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Zařízení civilní ochrany
- Neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím. [7]

3.1.4 Hrozba a riziko

3.1.4.1 Hrozba

Synonymem ke slovu hrozba je pojem nebezpečí. Jedná se o skutečnost, že s určitou pravděpodobností vznikne nebo může vzniknout událost, která může mít negativní dopad na fungování státu, jeho zájmů a společnosti. Hrozba představuje potenciální ohrožení pro společnost. Hrozby můžeme rozdělit na neúmyslné (např. nedbalost) nebo úmyslné (např. krádež). Důležité je si uvědomit, jak velká může hrozba ve skutečnosti být. [9]

3.1.4.2 Riziko

Riziko můžeme definovat jako míru pravděpodobnosti, se kterou vznikne nebo může vzniknout z bezpečnostního hlediska nežádoucí událost. Riziko se vždy váže na konkrétní typ nebezpečí, kterým je jakákoliv událost, která má schopnost poškodit chráněné zájmy.

V dnešní době neexistuje univerzální metoda na posuzování rizik, avšak existují principy a postupy, které se uplatňují ve všech vědních oblastech. Podle standardů ISO se riziko může vypočítat jako míra pravděpodobnosti vzniku (n) krát následek události (p). [4, 10]

Analýza rizik

Analýza rizik má sloužit jako preventivní nástroj před vznikem mimořádných událostí a krizových situací. Analýza se používá jako východisko pro hodnocení rizik (proces porovnávání výsledků analýzy rizik) a pro jeho ošetření. V analýze rizik se porovnávají možné příčiny a zdroje rizik, jejich následky a možnost samotného vzniku rizika. Analýzu můžeme provádět do různé hloubky, záleží, za jakým účelem analýzu vytváříme. Určité metody slouží k analýze následků, jiné zase k odhadu pravděpodobnosti vzniku či hodnocení úrovně rizika. K analýze rizik můžeme použít například tyto metody [4, 10]:

- Check list (kontrolní seznam) – při této metodě se pravidelně kontroluje plnění podmínek a opatření, které byly stanoveny předem. Otázky jsou vytvářeny na základě charakteristik daného jevu, možných dopadů a vzniku škod.

- „What-if“ analýza (co se stane, když) – principem této metody je hledání možných dopadů, které mohou nastat v dané situaci. U této metody se využívá také brainstorming, kdy účastníci říkají možná řešení dopadů nežádoucí události.
- Analýza stromu událostí (ETA) – tato metoda sleduje vývoj události, od jejího počátku přes možnosti, které by mohly nastat, až po její dopady. Díky vytváření možných scénářů vzniká rozvětvený graf, který má podobu stromu.
- Safety audit (bezpečnostní kontrola) – při této metodě se účastníci snaží nalézt možné rizikové situace a navrhnout k nim příslušná opatření. U této metody se také využívá matice pro skórování rizik a předem stanovené otázky. [4, 10]

3.1.5 Individuální ochrana

Individuální ochrana se skládá z improvizované ochrany a prostředků individuální ochrany (PIO). PIO se vydávají pouze při vojenské krizové situaci, tedy při vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečném stavu. Prostředky se vydávají pouze osobám, které spadají do kategorií:

- Děti a mládež do 18 let a jejich doprovod
- Osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních, jejich obslužný personál nebo doprovod

Prostředky individuální i improvizované ochrany mají za úkol ochránit člověka před kontaminací nebezpečnou cizorodou látkou, která má potenciál ohrozit zdraví a život jedince. [11, 12]

3.1.5.1 Improvizovaná ochrana

Základním a nejdůležitějším principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvů, jejich vrstvení a správná izolace. Jedná se o oděvy, které jsou v danou chvíli k dispozici k ochraně očí, dýchacích cest a celého povrchu těla. Při vytváření improvizované ochrany by se lidé měli řídit základními pravidly:

- Všechny ochranné prostředky je nutné co nejlépe utěsnit
- Celý povrch těla musí být zakrytý
- K dosažení co největší míry ochrany je potřeba dostatečné množství vrstev oděvů [2, 11, 12]

Prostředky improvizované ochrany se používají při vzniku mimořádné události jako improvizované řešení ochrany obyvatelstva. Jedná se o situace, kdy hrozí nebezpečí z prodlení a nejsou dostupné profesionální ochranné prostředky a pomůcky. Jedná se například o únik ze zamořeného prostředí; evakuaci obyvatelstva; přesun osob do stálých nebo improvizovaných úkrytů; překonání zamořeného prostoru nebo ukrytí v budovách. [10, 12]

Ochrana hlavy

Hlavu chráníme šátkem, čepicí, kloboukem, případně šálou. Přes tuto spodní vrstvu se doporučuje dát kapuce, pláštěnka či igelitový pytlík. Takto překryjeme čelo, uši, vlasy a krk. Pokud máme možnost, můžeme využít také ochrannou přilbu, která chrání i proti padajícím předmětům. [2, 10, 12]

Ochrana očí

Nejvhodnější ochranou očí jsou uzavřené brýle (plavecké, lyžařské, motocyklové). U lyžařských brýlí se doporučuje přelepit molitan a průduchy na stranách brýlí lepicí páskou. Pokud v danou chvíli nejsou brýle k dispozici,

můžou se oči chránit pomocí průhledného igelitového pytlíku. Igelitový pytlík se nasadí na hlavu a na úrovni lícních kostí se stáhne gumičkou či tkaničkou a utěsní lepicí páskou. [2, 10, 12]

Ochrana dýchacích cest

Nejllepší ochrana dýchacích cest je překrytí úst a nosu složeným kouskem ručníku, utěrky apod. V dnešní době, je ochrana dýchacích cest o trochu jednodušší, díky platným vládním ochranným opatřením, kdy je povinné nosit respirátory či nanoroušky. V závislosti na druhu látky, před kterou se chráníme, můžeme ochranný prostředek dýchacích cest namočit do vhodného roztoku. Například, pokud se jedná o únik amoniaku, je vhodné si daný kus látky namočit v roztoku octu či kyseliny citronové (100 g/1 l). V případě, že se jedná o únik plynu (např. chloru), doporučuje se namočit látku do roztoku jedlé sody (50 g/1 l). [2, 10, 12]

Ochrana rukou

Pro ochranu rukou jsou nejvhodnější pryžové či kožené rukavice. Čím jsou rukavice delší, tím je ochrana efektivnější. Rukávy oděvu přetáhneme přes rukavice a na konci utáhneme řemínkem, provázkem či přelepíme lepicí páskou. Pokud vznikne prostor mezi rukavicí a rukávem oděvu, je potřeba místo ovázat šálou nebo jiným kusem látky, aby bylo chráněno před účinky škodlivé látky. V případě, že nemáme možnost použití rukavic je doporučováno si ruce omotat šálou, jiným kusem látky či si je dát do igelitového sáčku a pořádně utěsnit. [2, 10, 12]

Ochrana nohou

Pro ochranu nohou jsou nejlepšími ochranným prostředkem pryžové či kožené kozačky nebo holínky. Nohavice přetáhneme před boty a dole páskem, řemínkem či lepící páskou stáhneme a utěsníme. Pokud jsou k dispozici pouze nízké boty, je doporučováno si z igelitového sáčku vytvořit návleky. Stejně jako u ochrany rukou, pokud se nám vytvoří místo mezi nohavicí a botou, je nutné tuto část omotat kouskem látky. [2, 10, 12]

Ochrana těla

V této části platí pravidlo, čím více použijeme vrstev, tím je ochrana větší. Pro ochranu trupu jsou nejvhodnější dlouhé zimní kabáty, bundy, kalhoty, šusťákové soupravy, kombinézy, pláštěnky atd. Důležité je pořádné utěsnění u krku (zvednutý límec + šála), nohou a rukou, bundu je také nutné utěsnit v pase páskem. Přes všechny vrstvy se doporučuje vzít pláštěnku nebo jiný neprodyšný materiál. Pokud není možnost žádného neprodyšného oděvu, doporučuje se zabalit do deky, přikrývky či plachty. Jak by měla správná improvizovaná ochrana vypadat, ukazuje obrázek číslo 3. [2, 10, 12]

Obrázek 3. Improvizovaná ochrana, zdroj: [9]

3.2 Možné vzniklé mimořádné události

V dnešní době je velké množství mimořádných událostí, které mohou nastat. Pro tuto práci byly jako příklad vybrány požár, únik nebezpečné látky a aktivní střelec.

3.2.1 Požár

Základním a platným právním dokumentem na úseku požární ochrany je zákon číslo 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Definice požáru, která se používá pro účely požární ochrany, se nachází ve vyhlášce ministerstva vnitra číslo 21/1996 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně. Podle ní se za požár považuje *„každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení či zranění osob nebo zvířat anebo ke škodám na materiálních hodnotách“* [13, §51] nebo *„nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata nebo materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.“* [13, §51] V publikaci Ochrana obyvatelstva, kterou vydalo MV-GŘ HZS ČR, je požár charakterizován jako *„možné nežádoucí, neovládané a zpravidla již neovladatelné hoření.“* [14, str. 84]

Mezi důležité pojmy také patří oheň, který lze definovat jako *„člověkem řízené a určitým prostorem ohraničené hoření.“* [15, str. 3] Dále je potřebné vědět, co představuje pojem hoření. Hoření je *„relativně rychlý řetězový autokatalytický reakční mechanismus spojený s uvolněním tepelné energie, který může být provázený výrazným světelným efektem.“* Základní schéma principu hoření je znázorněno na obrázku číslo 4. [15, str. 3]

Obrázek 4. Základní schéma principu hoření, zdroj: [15]

3.2.1.1 Vznik požáru

Příčiny vzniku požáru mohou mít úmyslný, neúmyslný, technický nebo přírodní charakter.

Úmyslný charakter příčiny vzniku požáru

O úmyslném založení požáru se hovoří v případě, kdy pachatel vědomě založí oheň, který následně způsobí požár. Ve většině případů má pachatel k založení požáru motiv, kterým může být například msta, finanční zisk či sebevražedný úmysl. [2, 16, 17]

Neúmyslný charakter příčiny vzniku požáru

Jedná se o vznik požáru z nedbalosti. Požár je zaviněn jednáním člověka, jehož úmyslem nebylo způsobit požár. Mezi tyto příčiny vzniku požáru patří například odhození nedopalku cigarety, použití otevřeného ohně k osvětlení či založení ohně ve volné přírodě. [2, 16, 17]

Technický charakter příčiny vzniku požáru

Tyto požáry jsou způsobené například opotřebením materiálu, vadou materiálu nebo nepředpokládanou změnou vlastností materiálu či zařízení. Požáry, které mají technický charakter příčiny, lze rozdělit na provozně technické závady a požáry vzniklé od elektrických zařízení. [2, 16, 17]

Přírodní charakter příčiny vzniku požáru

Mezi přírodní příčiny vzniku požáru řadíme samovznícení (biologická, chemická, fyzikální) a výboje atmosférické elektřiny (úder blesků). [2, 16, 17]

3.2.1.2 Dělení požárů

Požáry můžeme rozdělit podle velké řady kritérií, avšak každé kritérium má určitý vliv na záchranu životů, na průběh požáru a na jeho hašení. Pro účely této práce se budou požáry rozdělovat podle hořících látek, doby trvání, rozsahu a možnosti šíření. [15, 18]

Podle hořících látek

- Požáry plynů – jde o požáry, které jsou na hasicích přístrojích značeny jako typ C
- Požáry pevných látek – jedná se o požáry typu A, které jsou značeny na hasicích přístrojích
- Požáry hořlavých kapalin – požáry jsou značeny na hasicích přístrojích jako požáry typu B
- Požáry kombinované – skládají se z předchozích uvedených [15, 18]

Podle doby trvání

- Dlouhodobé – do této kategorie spadají požáry, které trvají déle než čtyři dny
- Střednědobé – patří mezi ně požáry, které se svojí délkou pohybují v desítkách hodin
- Krátkodobé – jedná se o požáry, které trvají pouze řádově několik hodin [15, 18]

Podle rozsahu

Rozsah požáru se určuje podle rozlohy, zasažených objektů a počtu ohrožených osob.

- Katastrofické požáry – v případě tohoto druhu požáru jsou ohroženy tisíce osob, celé čtvrti obcí a plochy ve stovkách hektarů
- Velké požáry – při tomto požáru jsou ohroženy stovky lidí, bloky domů a plochy o rozloze několika hektarů.
- Střední požáry – při požáru jsou ohroženy desítky lidí, celé domy a plochy o velikosti stovek m²
- Malé požáry – při malém požáru jsou ohroženy pouze jednotlivé osoby, části budov a malé plochy o rozloze několika m² [15, 18]

Podle možnosti šíření

- Nerozšiřující se požáry – požáry se dále nešíří, jelikož jsou ohraničeny například velikostí hořlavé látky. Ve většině případů jsou tyto požáry také časově omezené.
- Rozšiřující se požáry – jedná se o požáry, které se dále rozšiřují do svého okolí, například požár v lese. [15, 18]

3.2.1.3 Fáze požáru

Během požáru se může jeho intenzita měnit, a proto se nehašené požáry rozdělují celkem do čtyř fází požáru – první, druhé, třetí a čtvrté. [2, 18]

První fáze požáru

Jedná se o časový úsek, který začíná vznikem požáru a končí začátkem intenzivního hoření. Úsek, který zpravidla trvá 3 až 10 minut, záleží na podmínkách rozvoje a druhu hořlavých látek. Intenzita požáru je zde malá, a proto je to nejlepší fáze k hašení požáru a minimalizaci jeho následků. [2, 18]

Druhá fáze požáru

Druhá fáze představuje časový úsek od začátku intenzivního hoření do fáze, kdy jsou požárem pohlceny všechny konstrukce a hořící materiály daného objektu. Uhasit požár v této fázi je velmi obtížné a náročné. Velké nebezpečí představují například kovové konstrukce, které se vlivem požáru mohou zřítit. [2, 18]

Třetí fáze požáru

Třetí fáze začíná zasažením všech konstrukcí a materiálu daného objektu a končí v době, kdy začíná docházet k poklesu intenzity hoření. Během třetí fáze hoření většinou dochází ke zřícení konstrukce daného objektu. Velitel zásahu, dle míry rizika a ohrožení, rozhodne buď o provedení hasících prací nebo o řízeném vyhoření objektu. [2, 18]

Čtvrtá fáze požáru

Jedná se o časový úsek, který začíná snižováním intenzity hoření a končí úplným vyhořením hořlavých látek. Největší nebezpečí v této fázi představují bortící se schodiště, komíny a obvodové zdi objektů. [2, 18]

3.2.1.4 Ochrana obyvatelstva při požáru

Ochrana obyvatelstva při požáru se rozděluje na opatření preventivní a na opatření v případě požáru.

Preventivní opatření

Vzdělávání a odborná příprava obyvatelstva na úseku požární ochrany je velmi důležitá. Jak by lidé měli předcházet požárům a jak se v případě jejich vzniku zachovat, se učí již od mateřských škol, kdy například děti navštíví v rámci preventivně výchovné činnosti vybranou hasičskou stanici, kde jim jsou zábavnou formou vysvětleny základy ochrany před požáry. [2, 14]

Prevence také vychází ze základních povinností občanů, které vedou ke snížení nebo úplnému zamezení vzniku požáru, dle zákona České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a ve znění pozdějších předpisů. Mezi základní povinnosti občanů patří například umožnit pravidelné čištění komínů, vlastnit a udržovat v provozuschopném stavu hasicí zařízení a přístroje, dbát zvýšené opatrnosti při manipulaci s otevřeným ohněm, dbát opatrnosti při skladování a používání požárně nebezpečných a hořlavých látek nebo v případě zásahu složek IZS uposlechnout jejich rozkazy. Důležité je také dodržovat návody, postupy a podmínky, které se váží k požární bezpečnosti činností a výrobků. [2, 14]

Do preventivních opatření také patří vytvoření a pravidelné cvičení požárního evakuačního plánu a splnění technických podmínek požární ochrany staveb. [19]

Opatření v případě požáru

Každý člověk, pokud by tím neohrozil sám sebe na životě nebo na zdraví, je povinen provést následující opatření: uhasit požár nebo provést opatření k zabránění jeho šíření, ale pouze v případě, že je to možné; udělat nutná opatření k záchraně ohrožených osob; na vyžádání velitele zásahu poskytnout osobní nebo věcnou pomoc a poskytnout zdravotnickou pomoc. [2, 14]

3.2.2 Únik nebezpečné chemické látky

Nebezpečné chemické látky, směsi nebo přípravky vykazují jednu nebo více nebezpečných vlastností. O které látky se jedná, je stanoveno zákonem č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů. Nebezpečné chemické látky jsou klasifikovány podle jejich vlastností do kategorií: oxidující, výbušné, vysoce hořlavé, extrémně hořlavé, toxické, vysoce toxické, žíravé, zdraví škodlivé, dráždivé, mutagenní, karcinogenní, nebezpečné pro životní prostředí, toxické pro reprodukci a senzibilizující. [14, 20]

K havárii, při které dojde k úniku nebezpečných chemických látek nebo směsí, může dojít při přepravě těchto látek nebo v podnicích, kde nebezpečné chemické látky a směsi používají. Při skladování a nakládání s těmito látkami musí být dodržena všechna opatření a látky musí být řádně označeny. [21]

Při přepravě chemických látek a směsí po pozemní komunikaci musí automobil splňovat všechny podmínky stanové směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/68/ES o pozemní přepravě nebezpečných věcí. Dopravní prostředek přepravující nebezpečnou chemickou látku musí být označen bezpečnostní tabulkou oranžové barvy, která obsahuje číselné údaje.

V horní části tabulky je identifikační číslo nebezpečí (Kemler kód), v dolní části je poté identifikační číslo látky (UN kód). Výstražná tabulku s Kemler kódem a UN kód je znázorněna na obrázku číslo 5. Jako ilustrační látka je na výstražné tabulce uveden benzín. Dále jsou také dopravní prostředky označeny bezpečnostními značkami a tabulkami. [22, 23]

Obrázek 5. Výstražná tabulka, zdroj: <http://postapo.cz/postapo-medicina/prvni-pomoc/charakteristiky-vybranych-nebezpecnych-latek/>

Na území městské části Prahy 1 se nenachází žádný průmyslový podnik, který by vyráběl, zpracovával či skladoval nebezpečné chemické látky a směsi nebo s nimi jinak nakládal.

Stacionárním zdrojem úniku nebezpečné chemické látky by mohly být plavecké bazény ve sportovním centru YMCA a lázních AXA nebo malé bazény, které se nacházejí například v zařízeních Sport Klub U Divadla, Juliš bazén, Aquabodywork, Wellness and Spa Carlo IV a King David. Mohlo by se jednat o únik chlóru, který se používá k dezinfekci a chemické úpravě vody. Plavecké ani jiné malé bazény se nenacházejí v blízkosti školy ani školského zařízení, z tohoto důvodu je riziko vzniku MU, způsobené unikem nebezpečné chemické látky (chlóru), která by měla dopad na školu či jiné školské zařízení, minimální.

Větší riziko úniku nebezpečné chemické látky by mohl představovat mobilní zdroj, jde o možnost úniku nebezpečné chemické látky během přepravy, například v důsledku dopravní nehody. [21]

K úniku nebezpečných chemických látek a směsí by také mohlo dojít ve školní chemické laboratoři. Školní chemická laboratoř musí být vybavena podle příslušných norem, vyhlášek a předpisů. Všichni studenti, kteří se budou v laboratoři nacházet, musejí být poučeni o pravidlech a absolvovat školení bezpečnosti ochrany zdraví při práci. Dále musejí být laboratoře vybaveny osobními ochrannými a hasicími prostředky, nouzovým osvětlením, neutralizačními a sanačními prostředky dle charakteru práce a prostředky pro poskytnutí první pomoci. [24]

3.2.3 Aktivní střelec

Definici pojmu aktivní střelec můžeme nalézt v typové činnosti STČ 14/IZS, kde je definován jako *„nebezpečný pachatel, který volil použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale také jednat o skupinu pachatelů. Nemá zábrany pro jakékoliv chování s cílem zabít nebo zranit co největší počet osob.“* [25, str. 4]

Velmi podobnou definici pojmu aktivní střelec mají ve Spojených státech amerických, kde je tato osoba popisována jako jedinec, který se aktivně zapojuje do zabíjení nebo pokusů o zabití lidí, kteří se nacházejí v omezené nebo obydlené oblasti. Ve většině případů používá aktivní střelec střelnou zbraň a nemá vzor ani způsob výběru svých obětí. [26]

Nejznámějším případem útoku ve škole nebo školském zařízení v České republice je útok Barbory Orlové ve Žďáru nad Sázavou, který se odehrál 14. října 2014. Barbora Orlová pronikla ráno mezi studenty do šaten Střední školy

obchodní a služeb s nožem. Po chvíli napadá jednu studentku a způsobila jí bodná zranění. Následně se chystala napadnout další, které se zastal spolužák. Zranila jeho a on následně svým zraněním podlehl. Barboře Orlové byla diagnostikována psychická porucha F20, tedy schizofrenie. [27]

Na základě této události se široká veřejnost i odborníci začali zabývat otázkou, zdali je zabezpečení škol proti vstupu nepovolaných osob dostatečné.

Od 1. září 2016 vešla v platnost technická norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. Norma obsahuje další možnosti zabezpečení školských zařízení a škol, které byly postaveny před platností této normy. Nalezneme zde také zásady prevence kriminality a další možnosti, jak kriminalitu ve školách a v jejich okolí snižovat. [28]

3.3 Evakuace a invakuace

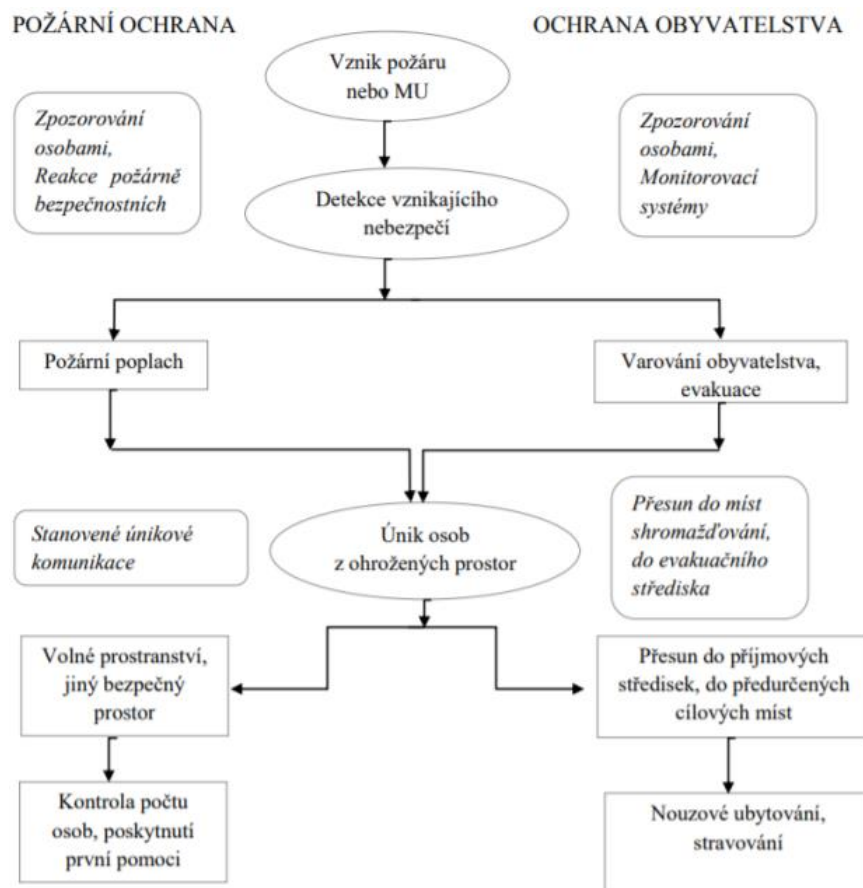
Jedná se o mimořádné opatření při vzniku mimořádné události, které má za úkol zmírnit dopady a ochránit životy a zdraví obyvatel, pokud tuto ochranu nemůžeme zajistit jiným způsobem. Pojem evakuace je při vzniku mimořádné události používán také v médiích a lidé ho znají. Tento pojem má své uplatnění jak v oblasti ochrany obyvatelstva, tak také v oblasti požární ochrany. Pojem invakuace se tolik nepoužívá, a tudíž ho běžná populace příliš nezná a neví, co si pod tímto pojmem představit. [12]

Pojmy evakuace a invakuace mohou být krátkodobého, ale i dlouhodobého charakteru, záleží, v jaké souvislosti se o nich hovoří a pracuje se s nimi.

V oblasti ochrany obyvatelstva se jedná o dlouhodobější proces, který zahrnuje další související opatření, jako je například stravování, zajištění náhradního ubytování a péče o evakuované osoby.

V oblasti požární ochrany se jedná o krátkodobý proces, který je zakončen přesunutím unikajících osob do jiného prostoru nebo na volné prostranství. Poté může docházet k zabezpečení první pomoci a zjištění počtu evakuovaných osob.

Evakuace osob se nařizuje nejčastěji při vzniku požáru. Celý proces evakuace a jeho rozdílné pojetí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva znázorňuje obrázek číslo 6. [29]

Obrázek 6. Proces evakuace z hlediska ochrany obyvatelstva a požární ochrany při vzniku MU, zdroj: [29]

3.3.1 Evakuace

Evakuací se dle vyhlášky číslo 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva rozumí *„přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.“* [11, § 12] Pojem evakuace definoval například také Rudolf Horák jako *„předem připravený a určenými orgány řízený odsun osob, zvířat, materiálu, techniky a zařízení z ohrožených míst a prostorů s cílem předejít ztrátám na životech a majetku.“* [30, strana 200]

Evakuaci můžeme dělit podle různých kritérií, podle rozsahu opatření, doby trvání a způsobu realizace.

Podle rozsahu opatření dělíme evakuaci na:

- Objektová – jedná se o evakuaci jedné nebo malého počtu obytných budov, technologických provozů, administrativních budov nebo dalších objektů. Tato evakuace se může provádět buď opuštěním budovy nebo setrváním osob v budově na bezpečném a nezasazeném místě.
- Plošná – zahrnuje evakuaci obyvatelstva z většího územního prostoru, z části nebo celého urbanistického celku. Jedná se o všechny osoby, které se nacházejí na místě zasaženém MU kromě osob, které se podílejí na záchranných pracích, provádějí neodkladnou činnost nebo se budou účastnit řízení evakuace. [2, 12, 29, 31]

Dle doby trvání lze evakuaci rozdělit na:

- Krátkodobá – jedná se o evakuaci, kdy ohrožení nevyžaduje dlouhodobé opuštění objektu. Většinou pro evakuované osoby není nutné připravovat opatření, které souvisí s následnou péčí o evakuované, jako je například nouzové ubytování. Opatření, která zajišťují nouzové přežití obyvatelstva, jsou prováděna v omezeném rozsahu, například zajištění dek či teplých nápojů.
- Dlouhodobá – tato evakuace nastává v případě, že dané ohrožení vyžaduje dlouhodobé opuštění objektu, tedy na déle než 24 hodin. Pro osoby, které musely opustit svůj domov, a které nemají možnost vlastního náhradního ubytování (např. na chalupě, u příbuzných), by mělo být zabezpečeno nouzové ubytování a další opatření k nouzovému přežití evakuovaného obyvatelstva. [12, 29, 31]

Podle způsobu realizace se evakuace dělí na:

- Samovolná – proces evakuace není řízen a ohrožené obyvatelstvo jedná, v případě potřeby úniku před nebezpečím, podle vlastního uvážení. Tento způsob evakuace může mít za následek zbytečné ztráty na životech, zdraví a majetku. Osoby, kteří mají na starost proces evakuace, se snaží mít samovolnou evakuaci pod kontrolou a v případě potřeby ji usměrňovat.
- Řízená – proces evakuace je řízen lidmi, kteří mají zodpovědnost za správné a účinné provedení evakuace obyvatelstva, a pracovními orgány, které jsou pověřené řízením evakuace. Osoby, které se musely evakuovat, se přemísťují na bezpečné místo pěšky, vlastními automobily nebo řízenou hromadnou dopravou. [12, 31]

3.3.1.1 Plánování evakuace

Jedná se o proces přípravy nezbytných opatření, která jsou nutná k zajištění a provedení evakuace obyvatelstva. Opatření mají za úkol zajistit efektivní spolupráci všech zúčastněných a účinné řízení evakuace příslušnými odpovědnými představiteli a pracovními orgány. [12, 31]

Plánování evakuace je stanoveno v několika právních dokumentech. Za jeden ze základních dokumentů lze považovat nařízení vlády č. 462/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů. V nařízení nalezneme například způsob zpracování a náležitosti plánu krizové připravenosti nebo krizového plánu, ze kterých lze vycházet při plánování evakuace. [2, 12]

Při plánování evakuace se vychází nejčastěji z předpokladu času a prostoru, ve kterém působí ohrožení, z vyhodnocení analýzy rizik daného území či z demografických podmínek určitého ohroženého území. Dále je potřeba při plánování evakuace vycházet z porovnání rozsahu opatření, která jsou nutná k provedení, a velikosti ohrožení. Z tohoto důvodu se opatření plánují na nejvyšší úroveň možné velikosti případného ohrožení. [12]

Evakuace se přednostně plánuje dle vyhlášky ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva pro tyto skupiny obyvatelstva:

- *„Děti do 15 let*
- *Pacienty ve zdravotnických zařízeních*
- *Osoby umístěné v sociálních zařízeních*
- *Osoby zdravotně postižené*
- *Doprovod výše zmíněných osob“ [11, § 12]*

Evakuace se plánuje především pro případy, kdy

- Při mimořádné události je vyhlášen třetí nebo zvláštní stupeň poplachu
- Dojde k mimořádné události v zóně havarijního plánování zařízení s nebezpečnými látkami nebo objektů a bude nutné tuto zónu opustit
- Nastane mimořádná událost v zóně havarijního plánování pracovišť s velmi významným zdrojem ionizujícího záření nebo jaderných zařízení a bude nutné tuto zónu opustit [2]

3.3.1.2 Základní činitele, které ovlivňují evakuaci osob

Mezi základní činitele, které mohou či přímo ovlivňují evakuaci osob lze zařadit především fyzický a psychický stav osob ohrožených MU, stavební řešení objektu či druh výroby a provozu. [29] Pochopení chování jednotlivců a skupin během evakuace je klíčem ke správnému vytvoření scénářů evakuace. [32]

Fyzický stav

Fyzický stav osob, které se nachází v objektu například během požáru a následné evakuaci, má značný vliv na průběh celé evakuace. Vlivem psychiky se snižuje i fyzická připravenost organismu. Nejlepší fyzický stav je u osob od 20 do 40 let. U osob mladších 20 let většinou dochází k podceňování rizik spojených s požárem uvnitř budovy. U osob starších 40 let se s rostoucím věkem snižuje schopnost a možnost pohybu. [29]

Psychický stav

Psychický stav osob, které se snaží uniknout z objektu během evakuace, je jedním ze základních prvků, které ovlivňují průběh evakuace. Záleží na tom, kde se osoba nachází ve chvíli vzniku MU - zdali se lidé nacházejí v místnosti, kde dochází k požáru, nebo jestli jsou nuceni se při úniku z objektu pohybovat

směrem k požáru či zda se při úniku pohybují směrem od požáru. Pokud úniková cesta vede směrem k požáru, lidé se rozhodují, zda se pokusí z objektu uniknout nebo zdali setrvávají na nějakém relativně „bezpečném místě“ a počkají na záchranu.

Pokud se v objektu, který je zasažen požárem vyskytuje větší množství lidí, narůstá možnost vzniku paniky. Panika vzniká, pokud se lidé pohybují směrem k požáru nebo naopak v případě, že se lidé pohybují směrem od požáru a postupující dav se zastaví. Při vzniku paniky může dojít ke ztrátám na životech a zdraví. [29]

Stavební řešení

Stavební řešení daného objektu má významný vliv na průběh celé evakuace. Evakuační cesty by měly být rozmístěny na výrazných místech, tedy dobře viditelné z různých míst. Velký význam má rozdělení objektu do požárních úseků, které zabraňují většímu šíření tepla a plamene, a tudíž vytvářejí zcela nebo částečně chráněné prostory v objektu. Důležitým prvkem je větrání a osvětlení únikových cest. Pokud bude větrání nedostatečné a únikové cesty budou nedostatečně osvětlené, může dojít ke vzniku paniky a tím ztížení evakuace. [29]

Druh provozu a výroby

Tento prvek je důležitý ze dvou důvodů. Prvním důvodem je pravděpodobnost vzniku a šíření požáru, druhým důvodem je charakter hořlavých látek. V případě, že se v místnosti nachází látky, které snadno šíří požár, jsou osoby nacházející se v této místnosti ohroženi mnohem více než osoby, které se nachází v místnostech, kde tyto látky nejsou. [29]

3.3.1.3 Zvláštnosti /specifika objektové evakuace

Důležité předpisy, podle kterých se řídí problematika objektové dokumentace jsou například zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, vyhláška č. 23/2008 Sb. o technických podmínkách požární ochrany staveb či vyhláškou č. 268/2009 Sb. o obecných technických požadavcích na výstavbu.

Při tvorbě evakuačního plánu budovy je do něj důležité zahrnout jak vnější ohrožení, tak také vnitřní ohrožení. Vnější hrozby na objekt působí z jeho okolí, může se jednat například o povodně, zemětřesení, radiační havárie či únik nebezpečné chemické nebo jiné látky. Tyto hrozby na daný objekt působí po delší dobu (dny až týdny). Vnitřní hrozby jsou takové, které vznikají uvnitř objektu a tím ohrožit život, zdraví, majetek nebo životní prostředí. Mezi tyto hrozby se řadí například požár, výbuch v objektu či únik nebezpečné látky v objektu. [2]

Evakuační postupy

Evakuaci osob z objektu můžeme rozdělit na evakuaci současnou a evakuaci postupnou. Každá z nich má své výhody a nevýhody, proto nelze přesně určit, který typ je lepší.

- **Současná evakuace** – evakuace klade malé požadavky na technické systémy, které slouží k evakuaci, na výcvik osob a personálu v daném objektu. Celkově se jedná o jednodušší typ evakuace objektu. Nevýhodou tohoto typu je nahromadění velkého počtu osob na únikových cestách, kde poté dochází k tvorbě front. Velká část cest, které vedou do schodišť zůstává otevřená a může docházet k větší kontaminaci vzduchu kouřovými plyny.

- **Postupná evakuace** – jedná se o složitější typ evakuace, kdy jsou na osoby v objektu a na technické vybavení kladené větší nároky. Vzhledem k tomu, že k evakuaci dochází postupně, je kumulace osob v únikových prostorách minimální. Nevýhodou tohoto typu evakuace je časová náročnost na evakuaci osob z objektu. [29]

3.3.2 Invakuace

Pod pojmem invakuace si můžeme představit inverzní objektovou evakuaci, při které osoby setrvávají uvnitř objektu. Invakuaci lze také definovat jako *„cílené shromáždění ohrožených osob zpravidla uvnitř budovy kvůli reálnému nebezpečí venku.“* [33] Invakuace se provádí v případě, kdy je opuštění budovy nebezpečnější než setrvání v ní. [29, 33]

Poprvé byl tento pojem v České republice použit při cvičení Českého červeného kříže a složek integrovaného záchranného systému, které se konalo 25.5.2012 v základní škole Mikulova v Praze. Cílem bylo nacvičení invakuace žáků a učitelů, jejich uzavření ve třídách a následné přenocování v tělocvičně školy. [33, 34]

U škol a školských zařízení mezi důležité úkoly invakuace patří shromáždit učitele, zaměstnance školy, studenty, žáky a další osoby, které se nacházejí v budově a zjistit jejich přesné počty. Dalším důležitým krokem je zabezpečit objekt (školu) před nebezpečím hrozícím zvenčí. Poté předat informace o počtech osob a zabezpečení budovy složkám IZS. Nakonec je nutné setrvat v objektu (škole), dokud nebezpečí venku nepomine či se nedostane na přijatelnou míru rizika, nebo se podle pokynů IZS připravit na opuštění objektu. Pokud se osoby ukryjí ve třídě, je dobré zamknout dveře, zhasnout světla, ztišit mobilní telefony a držet se dál od oken. [35, 36]

Invakuaci může vyhlásit vedení školy, místní samospráva (krizový manažer, zřizovatel) nebo složky IZS při vzniku mimořádné události. Může se jednat například o únik nebezpečných chemických, biologických nebo radioaktivních látek, tornádo nebo požár. V případě vzniku požáru lze využít stavebního řešení budovy, kdy se lidé mohou ukrýt v požárně a stavebně oddělené části daného objektu. [35]

V lednu roku 2018 se na pražském magistrátu konal seminář k invakuaci a krizové připravenosti školských zařízení. Školení bylo vytvořeno ve spolupráci s oddělením krizového managementu Magistrátu hlavního města Prahy a Oblastního spolku Českého červeného kříže. Seminář měl za úkol hromadně proškolit zástupce školských zařízení a škol hlavního města Prahy. [35]

3.4 Preventivně výchovná činnost

Preventivně výchovná činnost je zaměřena na vzdělávání obyvatelstva a výchovu dětí v oblasti ochrany člověka při vzniku mimořádných událostí a požární ochrany. [37]

„Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.“ [38, §29]

Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství HZS (dále MV-GŘ HZS ČR) určuje formy a obsah preventivně výchovné činnosti pro ochranu obyvatelstva. Cílem je umožnit občanům a hromadným sdělovacím prostředkům přístup k informacím o možných rizicích vzniku mimořádné události, která by mohla mít za následek ohrožení zdraví a životů obyvatel, jejich majetku a životního prostředí.

Obsahem jsou zejména tato témata: [14]

- Čísla tísňového volání
- Poskytování první pomoci
- Varování
- Improvizovaná ochrana dýchacích cest, povrchu těla a očí
- Improvizovaná ochrana v budovách
- Místa a zdroje nebezpečí vzniku MU v okolí pracoviště a bydliště
- Chování při různých druzích MU
- Opatření, která jsou připravena k ochraně a záchraně života, zdraví a majetku

Na preventivně výchovné činnosti se mohou podílet tyto instituce: MV-GŘ HZS ČR; HZS kraje; veřejně prospěšné organizace, občanská sdružení a jiné orgány působící na úseku ochrany obyvatelstva; podnikající fyzické osoby a právnické osoby, které jsou zahrnuty ve vnějších havarijních plánech nebo v havarijních plánech kraje; obecní úřady a obce. [14]

3.4.1 Výuka problematiky ochrany obyvatelstva – od historie po současnost

Výuka ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech na středních a základních školách prošla mnoha změnami. Do roku 1991 se jednalo o předmět „branná výchova“. Po jeho zrušení se otázkám týkajících se například první pomoci či ochraně obyvatelstva, nevěnovala velká pozornost. Vzhledem k politické situaci byl každý občan sám zodpovědný za připravenost na MU a svoji ochranu. [39, 40]

V roce 1995 Výzkumný ústav pedagogický v Praze spolu s Hlavním úřadem civilní ochrany ČR připravily projekt, který měl za úkol zjistit, jestli je potřeba vytvořit nový předmět týkající se výuky ochrany obyvatelstva při MU nebo zdali

se učební látka dá rozvrhnout do různých předmětů. Na základě tohoto projektu vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) pokyn k začlenění tematiky ochrany obyvatelstva za MU do vzdělávacích programů (č.j. 34776/98-22 ze dne 4.7.1999). MV-GŘ HZS ČR vydalo metodickou příčku pro učitele, která obsahovala doporučení a podrobnější informace ke vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva. [39, 40]

V důsledků rozsáhlých povodní v roce 2002 byl v roce 2003 aktualizován ve spolupráci s Ministerstvem vnitra stávající pokyn MŠMT s dodatkem k učebním dokumentům Ochrana člověka za mimořádných událostí. [41]

Novým a podstatným faktem bylo, že se do učebních dokumentů pro základní, střední, vyšší odborné a speciální školy zařadila tematika Ochrany člověka za mimořádných událostí, která musí probíhat každý rok v rozsahu minimálně 6 vyučovacích hodin. Ředitel dané školy může rozhodnout, zdali se tato tematika bude vyučovat v rámci souvisejících předmětů nebo zdali bude látka vyučována v samostatném předmětu. [40] Obsah je zaměřen na ochranu osob před následky:

- úniku nebezpečných látek do životního prostředí (improvizovaná ochrana při úniku biologických, chemických a radioaktivních látek)
- živelních pohrom (zásady chování při zemětřesení, sopečných výbuších, požárech, povodních, velkých sesuvech půdy, atmosférických poruchách či lavinovém nebezpečí)
- anonymní hrozbě nebo použití nebezpečné látky či výbušniny (činnosti při obdržení nebo nálezů podezřelého předmětu) [14, 39]

V roce 2004 vyšel zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje oblast ochrany obyvatelstva při MU. Ta se stává součástí rámcových vzdělávacích programů pro základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání. [39]

3.4.2 Rámcový vzdělávací program pro střední vzdělávání

System středního vzdělávání se dělí na střední vzdělání s maturitní zkouškou, střední vzdělání s výučním listem a gymnaziální vzdělání. Rámcově vzdělávací program (dále RVP) byl vytvořen pro gymnázia a gymnázia se sportovní přípravou. Pro střední odborné vzdělání byly vytvořeny specifické RVP podle jednotlivých vzdělávacích oborů. [42]

Od studenta, který získává klasické vzdělání na gymnáziu, se očekává, že se bude chovat zodpovědně a informovaně při mimořádných událostech a krizových situacích. Tématem ochrany člověka za MU se v RVP pro gymnázia zabývá část Člověk a zdraví. Další témata, která spadají pod část Člověk a zdraví, jsou například zdravý způsob života a péče o zdraví, vztahy mezi lidmi a formy soužití či rizika ohrožující zdraví a jejich prevence. Po ukončení gymnázia se předpokládá, že absolvent se podle konkrétní mimořádné události nebo situace, kdy je ohroženo zdraví, majetek nebo životní prostředí, správně a zodpovědně rozhodne, jak se za dané situace zachovat a co dělat. Během takových událostí by měl absolvent prokázat osvojené praktické dovednosti a znalosti související s přípravou na MU a aktivně se zapojit do likvidace následků hromadného zasažení obyvatel. Důležitým bodem vzdělávání je také informovanost žáků a studentů, kde si mohou vyhledat další nové zajímavé informace v dané problematice. [42]

Učivo obsahuje informace o poskytnutí první pomoci, jak se zachovat při úniku nebezpečných látek do životního prostředí, živelních pohromách, co dělat při vyhlášení hrozby a vzniku mimořádné události nebo jaké sociální dovednosti jsou potřebné k řešení mimořádných událostí. Patří mezi ně například obětavost, rozhodnost či efektivní komunikace. [42]

Při výkladu učiva ochrany člověka za MU (dále OČMU) je dobré, aby si žáci sedli do kruhu a diskutovali nad danou problematikou. Tím, že se posadí do kruhu, vznikne tvůrčí a komunikativnější atmosféra, jak mezi žáky samotnými, tak i mezi žáky a vyučujícím. [43]

3.4.3 Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR zpracovalo Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, která byla schválena na schůzi Vlády ČR 21.6.2021. Koncepce představuje nový, širší pohled na ochranu obyvatelstva a je rozdělena do 3 strategických cílů:

- rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva
- podpora úkolů a opatření
- zvyšování účinnosti organizace [44, 45]

Ochrana obyvatelstva je v tomto případě chápána jako *„systém prevence, připravenosti a odezvy vůči mimořádným událostem a krizovým situacím, jehož cílem je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí.“* [44, strana 4] Cílem koncepce je posílit schopnosti jednotlivých složek systému ochrany obyvatelstva a zvýšit úroveň připravenosti obyvatelstva na situace ohrožující zdraví, život, majetek a životní prostředí. K dosažení těchto cílů je stanoveno 12 základních úkolů ochrany obyvatelstva ve třech skupinách. [44, 45]

První skupinu tvoří rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva, do kterého patří tyto základní úkoly: „vytvořit adekvátní právní podmínky pro fungování systému a jeho jednotlivých složek; posílit systém přípravy volených funkcionářů na MU a krizové situace a jejich řešení; personálně podpořit systém ochrany obyvatelstva a krizového řízení; standardizovat a zajistit materiálně technické zabezpečení plnění úkolů ochrany obyvatelstva.“ [44, strana 7]

Druhou skupinu tvoří podpora úkolů a opatření ochrany obyvatelstva, pod kterou se řadí: vytvořit v rámci vzdělávacích programů pro základní a středoškolské vzdělávání samostatnou oblastí Výchova k bezpečnosti a zahájit její realizaci; posílit přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci s důrazem na moderní metody vzdělávání; revidovat opatření ochrany obyvatelstva; koncepčně a technologicky modernizovat varování a informování obyvatelstva. [44]

Třetí a poslední skupinu vytváří zvyšování účinnosti organizace ochrany obyvatelstva. To se skládá z bodů: realizovat pravidelná cvičení zaměřená na opatření ochrany obyvatelstva; vytvořit jednotnou plánovací dokumentaci pro odezvu na MU a krizové situace; vytvořit podmínky pro větší využívání NATO při plnění úkolů ochrany obyvatelstva; vytvořit analytické nástroje a aplikace/informační systémy pro podporu ochrany obyvatelstva. [44]

3.4.4 Vzdělávání pedagogických pracovníků

Na znalostech a schopnostech pedagogických pracovníků závisí kvalita vzdělávání žáků a studentů. Výuka v oblasti Ochrany člověka při mimořádné události je velmi složitá, neboť je tato problematika velmi rozsáhlá a většinou se vyučuje v souvisejících předmětech. Skupina mezirezortních odborníků dotčených ministerstev (MŠMT, MV, MZd a MD) zpracovala „Analýzu stávající situace v oblasti ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí, péče o zdraví

a dopravní výchovy“, ve které byly zjištěny nedostatky ve znalostech studentů a pedagogických pracovníků. Na základě této analýzy schválila vláda ČR v roce 2011 usnesením č. 734 začlenění tematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studia na vysokých školách do studijních programů pedagogických fakult. Vzdělávání je rozděleno do třech studijních základů, ve kterých získají pedagogičtí pracovníci potřebné dovednosti a znalosti. [46, 47, 48, 49]

Odborné kurzy a školení pro pedagogické pracovníky pořádají HZS ČR nebo jiné akreditované organizace a sdružení (například Asociace bezpečná škola), které se problematikou ochrany obyvatelstva za MU zabývají. Po absolvování školení dostanou účastníci osvědčení o absolvování. [50, 51, 52]

3.4.5 Příručky a učební pomůcky pro pedagogické pracovníky

Pro výuku OČMU je připravena řada pomůcek, materiálu, videí a interaktivních aplikací, které jsou ve velké většině dostupné a volně ke stažení. Na internetové stránce www.ocmu.cz, která vznikla ve spolupráci s nestátní neziskovou organizací Centra pro bezpečný stát a HZS ČR, naleznou studenti i učitelé všechny dostupné pomůcky a materiály v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech. [53]

MV-GŘ HZS vydalo tyto učební pomůcky: [43, 54]

- Ochrana člověka za mimořádných událostí – jedná se o příručku pro učitele středních a základních škol. Do každé školy putoval jeden výtisk, ve kterém jsou popsány vybrané mimořádné události (např. havárie s únikem nebezpečných látek, radiační havárie či živelní pohromy). [55]

- Výchova dětí v oblasti požární ochrany – příručka je vytvořena pro učitele speciálních a základních škol. Do každé školy byly dodány jeden výtisk a dva filmy, které doplňují příručku. Příručka je rozdělena do dvou částí – teoretické a metodické. V teoretické části jsou obsaženy informace o požární ochraně, první pomoci a zdravotě. V metodické části jsou uvedeny konkrétní případy a způsoby ověřování znalosti žáků. [56]
- Výchova a prevence v oblasti požární ochrany – jedná se o příručku pro učitele na středních školách. Distribuci zajišťovaly HZS krajů, kdy každá střední škola dostala jeden výtisk a jedno DVD, které doplňuje informace vztahující se k ochraně před požáry. [57]
- Příručka Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi – příručka je určena pro učitele středních škol a jsou v ní popsány základní informace o tom, jak se zachovat v případě povoní. [58]
- Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112? – jedná se o příručku pro obyvatele, ve které je popsáno, podle jakých značek se lze orientovat v neznámém prostředí. [59]
- Filmové šoty Hasiči varují – jedná se o krátké animované klipy, které mají za úkol poutavě vysvětlit žákům danou problematiku. [54]

Asociace Záchranný kruh

Jedná se o neziskovou organizaci, která se zaměřuje na vzdělávání a prevenci v oblasti mimořádných událostí, ale také na prevenci před běžnými riziky. Pro potřeby preventivně výchovné činnosti vytvořila tyto projekty: [60]

- Projekt Chraň svůj svět, chraň svůj život – projekt byl vytvořen pro podporu školských zařízení a škol k naplňování úkolů RVP v oblasti ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí. Projekt

je tvořen 11 interaktivními multimedialními kurzy, které se nezaměřují jen na rizika mimořádných událostí, ale také na rizika v běžném životě. [43]

- Projekt Rizika silniční a železniční dopravy – jedná se o interaktivní příručku dopravní výchovy, která je určena pro rodiče a pedagogy. Příručka má za úkol připravit žáky a studenty na možná rizika v oblasti silniční a železniční dopravy, naučit je správnému a bezpečnému chování formou motivace a poutavého podání. Jedná se o jeden z dílčích projektů „Záchranný kruh“. [43]

Velké množství knih, příruček, učebnic či učeních pomůcek vydávají nakladatelství AVBRA, Fortuna či Nova škola s. r. o. Mnoho videí, vztahujících se k problematice ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí a preventivně výchovné činnosti naleznou studenti i pedagogové na internetových stránkách. Většina videí a výukových materiálů je volně ke stažení. [43, 54]

3.5 Krizová komunikace a psychologie katastrof

Krizovou komunikaci můžeme chápat jako *„výměnu informací mezi odpovědnými autoritami, organizacemi, médii, jednotlivci a skupinami před mimořádnou událostí, v jejím průběhu a po jejím skončení.“* [61, strana 16]

Komunikace s člověkem, který je zasažený mimořádnou událostí, je velmi složitá a specifická. Klade velké nároky, jak na postižené MU, tak na interventa, komunikátora, hasiče, tiskového pracovníka či policistu. Z tohoto důvodu je nezbytné mít dostatečné znalosti, jak postupovat a co v dané situaci říkat. Velmi důležitá je volba slov, jelikož nevhodná kombinace slov může postiženému více uškodit než pomoci. [61, 62]

Mimořádná událost má většinou velmi silný vliv na psychiku postižených osob. Postižený v danou chvíli nemusí být schopen říci, co se stalo, odpovědět na jednoduché otázky či na otázky týkající se okolností dané MU. Při komunikaci s člověkem zasaženým MU nám může pomoci model prožívání, jak ve své knize uvádí Brečka:

- Fáze šoku a omámení – tato fáze nastává v okamžiku vzniku MU a trvá do 36 hodin od vzniku. Člověk se v této fázi chová „jak praštěný“.
- Fáze výkřiku – s touto fází se můžete setkat do tří dnů od události. Dotyčný se neustále ptá, co se stalo.
- Hledání smyslu – postižený se snaží najít důvod, smysl, proč se daná věc stala.
- Popření a znovuprožívání – postižený popírá, že se událost stala.
- Posttraumatická fáze [62, strana 84]

Proto, aby krizová komunikace byla úspěšná a postiženému člověku neublížila, je dobré se řídit těmito pravidly:

- Poskytovat informace jasně a pouze v omezeném množství (maximálně 3 klíčová sdělení)
- Sdělení opakovat
- Po sdělení jedné negativní informace bychom měli sdělit tři pozitivní, abychom negativní informaci vyvážili
- Kontrolovat svoji verbální komunikaci, jelikož ta tvoří 50 – 75 % obsahu
- Sdělovat informace v krátkých větách (3 – 12 slov), od nejjednodušších po složitější
- Využívat vizuální pomůcky jako jsou obrázky či grafy
- Snažit se působit empaticky a otevřeně

- Snažit se v co největší míře vyhnout záporům (např. nikdo, nic, ne) a naopak se snažit používat pozitivní věty a slovní spojení
- Budovat si partnerství se sdělovacími prostředky
- Naslouchat zájmům a potřebám veřejnosti [62]

Vymětal [61] popsal pět hlavních doporučení a zásad komunikace s člověkem v krizi:

- Empatie, uznání a aktivní naslouchání – o zasažené projevujeme zájem, dáváme najevo soucit a pochopení. Nespěcháme na ně, neskáčeme zasaženým do řeči a nenaléháme na ně. Snažíme se zjistit jejich základní potřeby. Naše emoce musí být přiměřené, a naopak se snažíme postiženého nebrzdit v jeho emocích, například v pláči.
- Pravidlo optimální komunikace – je potřebné, aby naše paraverbální (např. tón hlasu), verbální (např. obsah slov) a neverbální (např. oční kontakt) komunikace byla sjednocená.
- Komunikační zlozvyky – nevhodným zvolením slov či chováním, můžeme zasaženým osobám způsobit tzv. sekundární traumatizaci. Neměli bychom používat nadměrné zobecňování či překrucovat skutečnost.
- Možnost svépomoci – postiženým osobám můžeme ukázat strategie a postupy, které většinou pomáhají lidem při překonávání potíží, které vznikají z prožité krizové situace či mimořádné události.
- Vhodné a nevhodné výroky – nevhodné věty, které mohou dotyčné zraňovat jsou například „Uklidněte se!“ či „Já bych na Vašem místě dělal toto...“. Naopak věty, které člověku mohou pomoci jsou například „Musí to pro Vás být velmi obtížné“ nebo „Je mi líto, co se stalo“. [61]

3.5.1 Emoce

„Emoce jsou naše vnitřní subjektivní prožitky, které vyjadřují náš vztah k tomu, co se kolem nás děje, i k nám samotným.“ [62, strana 41] Dá se říci, že emoce jsou vnitřní mechanismus, který nám říká, zda se nám daná věc líbí a je nám příjemná či naopak. Různí autoři rozdělují emoce jinak. M. Vágnerová rozděluje emoce na úrovni fyziologické, behaviorální a kognitivní. Naopak L. Čírtková rozděluje emoce na vyšší a nižší. [62]

Emoce nás ovlivňují každý den, každou minutu. Někoho ovlivňují méně, jiného více. Podle své intenzity nás mohou emoce buď utlumovat (nepřiměřený strach) nebo aktivovat (přiměřený strach). Emoce mají různou délku trvání a intenzitu. [62]

3.5.1.1 Agrese

Pojem agrese je často zaměňován s pojmem agresivita. Agresivita je povahový rys, určitá vlastnost jedince. Jedná se o dispozici, která vede k agresivnímu chování. Každý člověk v tuto dispozici v sobě má, a to buď ve větší nebo menší míře. [62, 63]

Agresi lze chápat jako *„jakoukoliv formu chování, jejímž cílem je záměrně někoho poškodit nebo mu ublížit.“* [63, strana 1] V určitých případech může být agrese žádaná. Jedná se například o situace, kdy nám agrese pomůže k překonávání překážek k vytyčenému cíli.

Agresi můžeme rozdělit na přátelskou a nepřátelskou, destruktivní a konstruktivní nebo na agresi v širším smyslu a užším smyslu. S agresi se můžeme potkávat po celý svůj život jako s jistou formou šikany. S šikanou se můžeme setkat prakticky všude, v mateřské škole, rodině, v zájmových skupinách, na pracovišti či v partnerských vztazích. [63, 64]

Agrese má mnoho možných příčít původu. Freud a Adler vytvořili psychoanalytickou teorii, kde za zdroj agrese považovali pud. Freud dále vytvořil frustrační teorii agrese, kde pracuje s propojením agrese a frustrace. Teorie učení stojí na opačné straně než výše zmíněné teorie Adlera a Freuda. [62]

3.5.1.2 Strach

Jedná se o jednu ze základních emocí, kterou každý prožíváme. Cítit strach v situacích, kdy jsme ohroženi, je přirozené. Strach je také důležitým zdrojem konstruktivní energie. Můžeme ho rozdělit na pozitivní a negativní strach. Pomáhá nám se orientovat a zůstat bdělí ke svému okolí. Pokud nejsme schopni určit příčinu nebezpečí, již nemluvíme o strachu, ale o úzkosti. Strach a úzkost bývají velmi často spojovány, neboť obě emoce jsou nepříjemné, namířené proti budoucí hrozbě a doprovázené nežádoucími tělesnými projevy (například pocit tlaku na hrudníku). [62, 65]

Strach nás ovlivňuje ve třech rovinách: fyziologické, prožitkové a behaviorální. V rovině fyziologické dochází k získání mimořádného množství energie, která je potřebná pro „boj nebo útěk“. Projevuje se například potíže s dýcháním či třesem. V dnešní době se také začíná mluvit o „zamrznutí“, kdy dotyčný zůstane nehybně stát. V rovině prožitkové jsme pomocí obrazů schopni identifikovat a pojmenovat strach (např. bojím se výšek). Ve třetí rovině, rovině behaviorální, se projevuje chováním. Strach se může projevit buď jako útok nebo útěk. Reakce na strach je u každého člověka individuální a nedá se dopředu předvídat. Velmi podobně se projevuje také úzkost, u které oproti strachu dotyčný neumí pojmenovat, čeho se bojí. [62, 65]

Strach je emoce, tudíž se s ním dá dál pracovat pomocí terapie desenzibilizace a expozice. Při desenzibilizaci se jedinec postupně vystavuje většímu a většímu pocitu strachu, až si na něj postupně zvykne. Při expozici je jedinec vystaven

dlouhodobému působení podmětu, který strach způsobuje. Dlouhodobou expozicí dochází ke zmenšování pocitu strachu. [65]

3.5.1.3 Stres

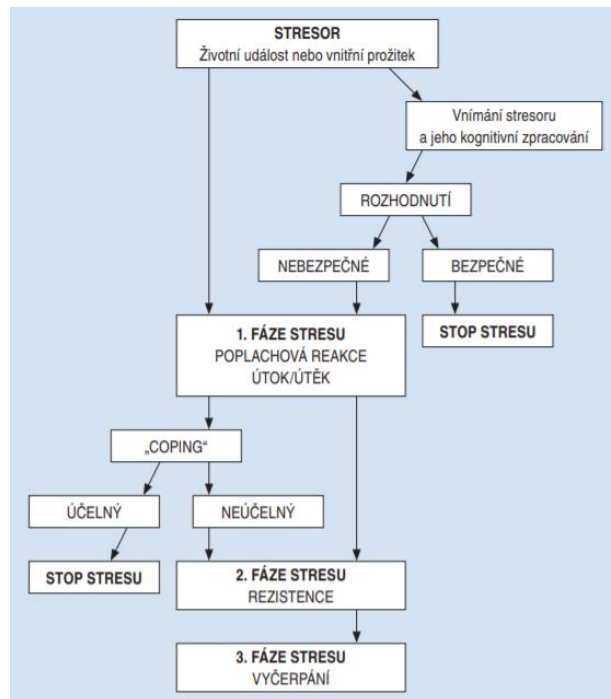
V dnešní době neexistuje jednotná definice stresu. Můžeme ho definovat jako „synonymum pro situace, v nichž máme podat určitý (pro nás běžný) výkon, ovšem za ztížených podmínek“ [62, strana 38] nebo také jako „soubor nepříznivých krátkodobých nebo dlouhodobých vlivů na organismus, které významně ovlivňují jeho celkové reakce a vyvolávají stresový syndrom.“ [66] Různé situace představují pro každého individuální míru stresu. Stres dělíme na pozitivní neboli eustres a negativní neboli distres. Eustres nás motivuje, jedná se u tvůrčí sílu, která člověka vede k dosahování neuvěřitelných cílů a výkonů. Naopak distres působí negativně na organismus, poškozuje tělesné a psychické zdraví. Eustres nám pomáhá zvyšovat výkon, zatímco distres náš výkon naopak snižuje. [61, 67]

Dalším velmi důležitým pojmem, který souvisí se stresem je stresor. Stresorem je jakákoli věc, událost či vzpomínka, která je spouštěčem stresu. Stresory můžeme dělit do 6 kategorií: tělesné (např. bolest, hlad); kognitivní (např. fantazie, negativní myšlenky); emocionální (např. zlost, strach); biochemické (např. léky, alkohol); fyzikální (např. chlad, tma) a komplexní (např. časový press, konfliktní situace). Naše kognitivní schopnosti (učení, paměť, vnímání a myšlení) velmi stres o tohoto důvodu bychom se měli snažit eliminovat všechny faktory, které nám stres mohou způsobovat. Na obrázku číslo 7 můžeme vidět, jak postupně na nás stres působí. [61, 67, 68]

Reakce člověka na stres dle řady autorů můžeme rozdělit do tří fází:

- 1) Poplachová/alarmová fáze – v této fázi dochází k aktivaci a mobilizaci organismu. Jedná se o prvotní reakci organismu na vystavení stresoru.

- 2) Fáze rezistence – ve fázi rezistence spotřebujeme největší množství energie. Snažíme se nastalou situaci nějak zvládnout, přežít.
- 3) Fáze vyčerpání – ať už člověk ve druhé fázi stresovou situaci zvládne či nikoli, vynaložil na ni velké množství síly a energie. Čím byla situace náročnější, tím více energie člověk vynaložil. [62, 66, 67]

Obrázek 7. Fáze stresu, zdroj: [67]

3.5.1.4 Akutní reakce na stres

Akutní reakce na stres vzniká jako reakce na extrémně silný psychický či fyzický stres. Jedná se o krátkodobou přechodnou poruchu, která většinou trvá několik hodin až dnů. Mohou ji trpět lidé, kteří v minulosti žádnou psychickou poruchou netrpěli. Velkou roli při vzniku akutní stresové reakce hraje individuální odolnost a zranitelnost jedince či schopnost se vyrovnat s danou situací. Spouštěčem neboli stresorem může být velmi silný traumatizující zážitek, který většinou bývá spojen s ohrožením bezpečnosti nebo tělesné integrity dotyčného či jeho blízkých. [62, 69] Akutní reakce na stres je výrazným předpokladem pro vznik posttraumatické stresové poruchy. [70]

Příznaky se u každého jedince mohou lišit. Obvykle se na začátku stavu objevuje tzv. strnutí, ve kterém má dotyčný sníženou pozornost, vědomí a chápání. Poté může nastat stav dalšího stažení nebo naopak přehnané aktivity. Na dotyčném můžeme pozorovat také vegetativní příznaky jako je zrychlený tep, dýchání, ztráta paměti či zčervenání v tváři. Všechny tyto příznaky obvykle zmizí během dvou až tří dnů. [69]

3.5.1.5 Syndrom vyhoření

Neboli burn-out syndrom je výsledkem chronického dlouhodobého stresu, se kterým se člověk nedokázal vypořádat. [71] Syndrom se může projevit objektivními, subjektivními, fyzickými, psychickými nebo behaviorálními příznaky. Syndrom zahrnuje pocity emocionálního vyčerpání, depersonalizace, snížení osobních a pracovních úspěchů a nasazení. [72] Typickým znakem syndromu vyhoření je snížení výkonu a únava jen při pomyšlení na práci. Dotyčný je podrážděný, cynický, odtažitý či má pocit, že už nemůže dál.

Důležité je se snažit syndromu vyhoření předcházet. Jedná se například o stanovení si priorit, naučit se na některé úkoly říkat ne, snížit přehnaně vysoké nároky, budovat si dobré mezilidské vztahy či si umět udělat přestávku. [61]

Z pohledu Mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN) v anglickém originále International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD), kterou vytvořila Světová zdravotnická organizace (WHO), za účelem kodifikace systému klasifikace a označování lidských poruch, onemocnění, zdravotních problémů a dalších situací, okolností či příznaků. [73]

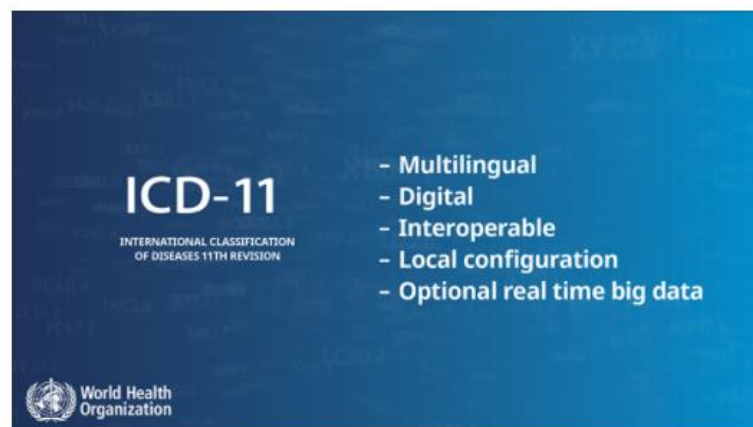
MKN-10, tedy desátá revize této klasifikace, pohlíží na syndrom vyhoření jako na diagnózu Z73.1. Tedy jedná se o stav životního vyčerpání, který souvisí s problémy spojenými s obtížemi při vedení života Z73. Do této kategorie vedle syndromu vyhoření patří také nedostatek odpočinku a volného času, stres, zdůraznění rysů osobnosti, jiné problémy spojené s obtížemi vedení života apod. Nelze sem zařadit problémy spojené s psychosociálními a socioekonomickými problémy. Kategorie problémy spojené s obtížemi při vedení života Z73 spadá do skupiny, ve které se osoby setkaly se zdravotnickými službami za jiných okolností Z70-76. Na obrázku číslo 8 je znázorněno, jaké změny byly provedeny v revizi z klasifikace MKN-9 na MKN-10. [73, 74]

Obrázek 8. Porovnání klasifikace MKN-9 a MKN-10, zdroj: vlastní

Od 1.1.2022 vzešla v platnost 11. revize klasifikace MKN-11, která přináší nový datový model či možnost kombinace kódů, jak je znázorněno na obrázku číslo 9. V klasifikaci MKN-11 nalezneme syndrom vyhoření pod kódem QD85. Syndrom vyhoření je zde popisován jako důsledek chronického stresu na pracovišti, který nebyl úspěšně zvládnut a vyznačuje se třemi základními pocity: pocity vyčerpání

energie, pocity nedostatku úspěchu či neúčinnosti a pocity negativismu či cynismu související s daným zaměstnáním. Dále je v klasifikaci uvedeno, že syndrom vyhoření se týká konkrétně jevů v profesním kontextu a neměl by se používat k popisu zkušeností v jiných oblastech života. Pod diagnózu syndromu vyhoření QD85 patří jiné specifikované problémy spojené se zaměstnáním nebo nezaměstnaností QD8Y a blíže neurčené problémy spojené se zaměstnáním nebo nezaměstnaností QS8Z. Celkově syndrom vyhoření spadá do kategorie problémy spojené se zaměstnáním nebo nezaměstnaností a dále do skupiny faktorů ovlivňující zdravotní stav. Zaštiťující kategorií pro všechny výše zmíněné kategorie a skupiny jsou faktory ovlivňující zdravotní stav nebo kontakt se zdravotními službami. [73, 75]

Obrázek 9. Inovace MKN-11 (ICD-11), zdroj: [73]

4 METODIKA

Pro praktickou část diplomové práce byla použita kvantitativní metoda anonymního dotazníkového šetření za pomoci tří dotazníků. Jeden pro žáky a studenty středních škol a víceletých gymnázií, druhý a třetí pro pedagogické pracovníky na středních školách a víceletých gymnáziích. Formuláře byly následně distribuovány v elektronické podobě po školách a víceletých gymnáziích nacházejících se v městské části Praha 1 formou odkazů za pomoci emailů na sekretariáty škol z důvodů epidemiologické situace.

První dva dotazníky (jeden pro žáky a studenty a jeden pro pedagogické pracovníky) obsahovaly několik shodných otázek, a to převážně na zjištění zkušeností, znalostí a vzdělávání respondentů na téma evakuace, invakuace a mimořádné události celkově.

Dotazník pro žáky a studenty obsahoval 18 otázek, z čehož 15 otázek bylo uzavřených, 3 otázky byly polouzavřené a byla možnost vybrat více odpovědí.

Dotazník pro pedagogické pracovníky se skládal z 19 otázek, z čehož 16 otázek bylo uzavřených, 3 otázky byly polouzavřené a byla možnost vybrat více odpovědí.

Třetí dotazník byl určen pedagogickým pracovníkům. Jednalo se o SMBM (Shirom-Melamed Burnout Measure) test, který se zaměřuje na syndrom vyhoření. Respondenti ve formuláři kroužkovali tvrzení, která odpovídala jejich pocitům za uplynulých 30 pracovních dnů. Dotazník se tedy skládal ze 14 uzavřených otázek, ve kterých respondenti kroužkovali dle svých pocitů čísla na škále 1 až 7. Prvních 6 otázek je zaměřených na fyzickou únavu, dalších 5 na kognitivní únavu a poslední 3 otázky se zaměřují na emoční vyčerpání.

Odpovědi na otázky budou prezentovány pomocí grafů. Bude tomu tak u všech třech dotazníků. Pro upřesnění výsledků bude použita metoda statistické analýzy – dvouvýběrový t-test.

4.1 Výzkumný vzorek

Výzkumu pro účely této diplomové práce se celkem zúčastnilo 242 žáků a studentů, kteří navštěvují nejvyšší ročníky středních škol a víceletých gymnázií v městské části Praha 1 a 72 pedagogických pracovníků ze stejných škol a školských zařízení v městské části Praha 1. Pro účely této práce bylo s vyplněním dotazníků osloveno 25 středních škol a víceletých gymnázií. Při vyplňování dotazníků respondenty byl kladen velký důraz na jejich anonymitu, a to především z důvodu ochrany škol a školských zařízení v městské části Praha 1. Sběr dat pomocí anonymního dotazníkového šetření probíhal od 17. listopadu 2021 do 28. února 2022.

4.1.1 Městská část Praha 1

Hlavní město Praha se skládá z 57 městských částí. Městské části byly stanoveny dnes již zrušeným zákonem číslo 418/1990 Sb., o hlavním městě Praze. Městská část je samostatný celek, ve kterém je voleno zastupitelstvo a rada městské části. Kde dni 9.11. 2021 je starostou městské části Praha 1 pan Ing. Petr Hejma. [76, 77]

Městská část Praha 1 se rozkládá v samém srdci Hlavního města Prahy po obou březích Vltavy (viz obrázek číslo 10). Tato městská část patří k nejnámějším částem Prahy, jelikož tvoří její historické jádro. Nalezneme zde sídlo parlamentu, vlády a prezidenta. Svou rozlohou zaujímá zhruba 1 % Hl. m. Prahy a žije zde zhruba 30 343 stálých obyvatel. Skládá se z celé katastrální části Starého Města a Josefova, a dále z částí katastrálního území Malé Strany, Hradčan, Nového Města, Vinohrad a Holešovic. [76, 77]

Obrázek 10. Mapa městské části Praha 1, zdroj: <https://www.pranet.cz/en/coverage-map>

Každá městská část má svůj znak, prapor, logo a barvy. Znak Prahy 1 je tvořen kvádrovou zlatou zdí s cimbuřím a dvěma zlatými věžemi na modrém podkladu. Mezi věžemi se nachází červený štít se stříbrným dvouocasým lvem (viz obrázek číslo 11). Prapor je tvořen čtyřmi poli (dvě červená a dvě modrá), v každém poli se nachází jedna koruna (na modrém podkladu bílá a na červeném podkladu žlutá). Logo Prahy 1 je tvořeno dvěma zkříženými liniemi ve čtverci. Linie se protínají a vytvářejí pomyslný lomený oblouk, který najdeme na řadě historických staveb nacházejících se na území městské části Prahy 1. Prolínání linií má také symbolizovat spojení staré a nové doby (viz obrázek 12). Typickými barvami pro Prahu 1 jsou žlutá, červená, bílá a modrá. [76]

Obrázek 11. Znak městské části Praha 1, zdroj: <https://www.praha1.cz/mestska-cast/o-mestske-casti/symboly/>

Obrázek 12. Logo městské části Praha 1, zdroj: <https://www.praha1.cz/mestska-cast/o-mestske-casti/symboly/>

Na území Prahy 1 se nachází většina významných pražských památek. Nalezneme zde například Pražský hrad, Karlův most, Staroměstské náměstí, Státní opera či čtvrť Josefov. Většina území Prahy 1 je zapsána na seznam světového dědictví UNESCO. [76, 77]

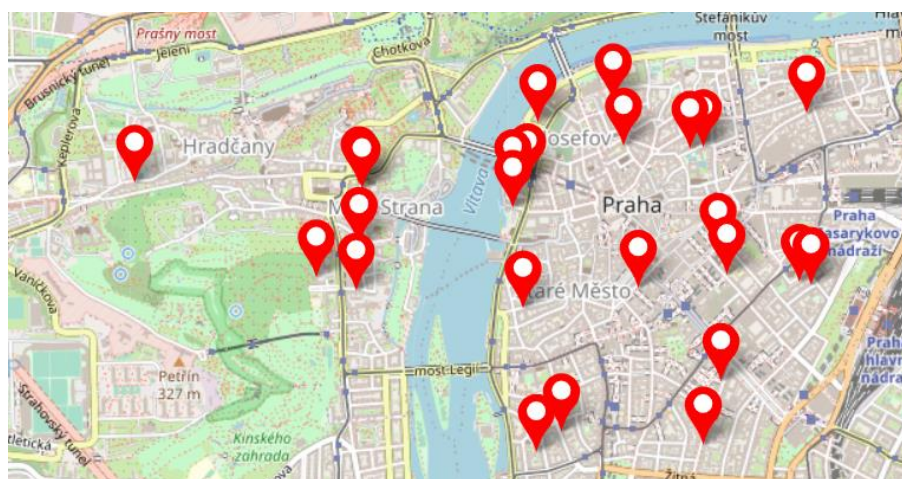
Díky tomu, že se jedná o samé centrum Prahy, nenacházejí se zde žádné průmyslové závody či podniky ani jiné výrobní fabriky. Velké nebezpečí představují pro Prahu 1 povodně, neboť se městská část rozkládá okolo břehů Vltavy. Po rozsáhlých povodních v roce 2002 se Hl. m. Praha rozhodlo pro vybudování protipovodňových stěn a zábran. [76, 77]

4.1.2 Školy a školská zařízení

Vzdělávací systém v České republice je tvořen školami a školskými zařízeními. Škola *„uskutečňuje vzdělávání podle vzdělávacích programů.“* [38, §7] Školské zařízení *„poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči. Školské zařízení uskutečňuje vzdělávání podle školního vzdělávacího programu.“* [38, §7]

Na území městské části Praha 1 se nachází 25 středních škol a víceletých gymnázií. Jsou rozmístěny po celém správním obvodu, avšak největší koncentrace škol a školských zařízení je v okolí Malé Strany, Starého města a Josefova. Ve správním obvodu se nachází 20 veřejných škol, 4 soukromé školy a 1 církevní škola. Z 25 škol a školských zařízení je 9 gymnázií, 3 lycea, 3 konzervatoře, 1 speciální škola pro žáky se zrakovým postižením, 1 speciální škola pro žáky s mentální retardací a se speciálními vzdělávacími potřebami a 8 středních odborně zaměřených škol. [78, 79]

Na území městské části Praha 1 se nacházejí jmenovitě tyto školy: Dívčí katolická střední škola; Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola; Masarykova střední škola chemická; Anglicko-české gymnázium AMAZON; Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola dopravní; Vyšší odborná škola textilních řemesel a Střední umělecká škola textilních řemesel; Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební; Střední průmyslová škola sdělovací techniky; Gymnázium prof. Jana Patočky; Obchodní akademie Dušní; Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická F. Křížíka; Gymnázium Jana Palacha; Gymnázium Paměti národa; 1. Slovanské gymnázium a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky; Škola Jaroslava Ježka, Mateřská škola, základní škola, praktická škola a základní umělecká škola pro zrakově postižené; Konzervatoř a střední škola Jana Deyla; Základní škola a Základní škola Karla Herforta; Malostranské gymnázium; Gymnázium Jiřího Gutha-Jarkovského; Pražská konzervatoř; Taneční konzervatoř hlavního města Prahy; Střední průmyslová škola strojnická, škola hlavního města Prahy; Vyšší odborná škola grafická a Střední průmyslová škola grafická; Gymnázium Jana Nerudy; Akademické gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, škola hlavního města Prahy. Rozmístění středních škol a školských zařízení v městské části Praha 1 je znázorněno na obrázku číslo 13. [78, 77]

Obrázek 13. Mapa škol na městské části Praha 1, zdroj:[75]

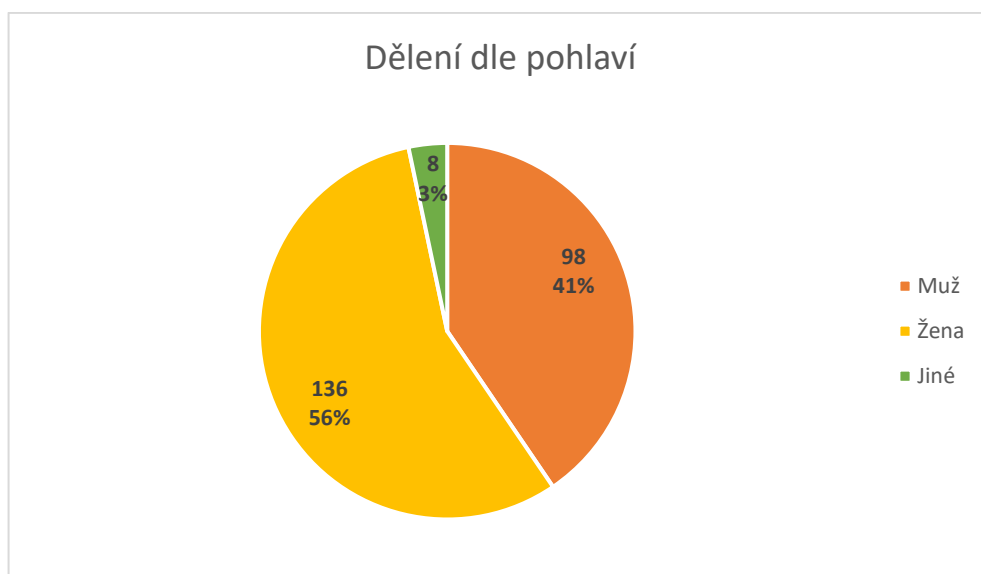
5 VÝSLEDKY

5.1 Dotazník pro žáky a studenty

Výsledky vycházejí z 242 odpovědí respondentů, kteří navštěvují nejvyšší ročníky středních škol a víceletých gymnázií na městské části Praha 1.

Otázka 1. „Jste:“

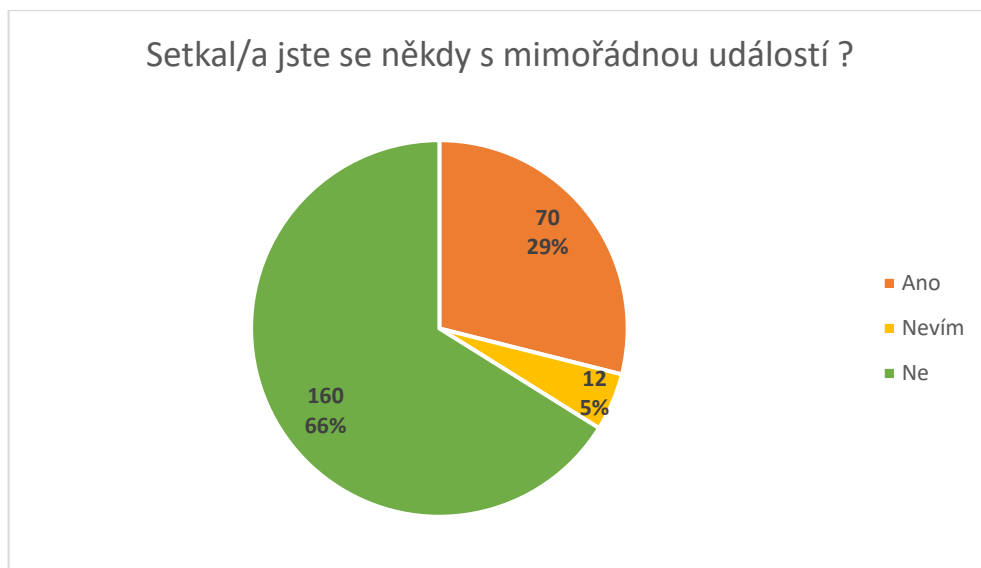
Na tuto otázku odpovědělo 136 žen (56 %), 98 mužů (41 %) a 8 osob (3 %) vybralo možnost jiné. Podle těchto čísel můžeme usuzovat, že v dnešní společnosti už se žáci a studenti necítí pouze jako muž nebo žena, ale také jako jiné pohlaví.

Obrázek 14. Pohlaví žáků a studentů, zdroj: vlastní

Otázka 2. „Setkal/a jste se někdy s mimořádnou událostí (např. požár, únik nebezpečné látky)?“

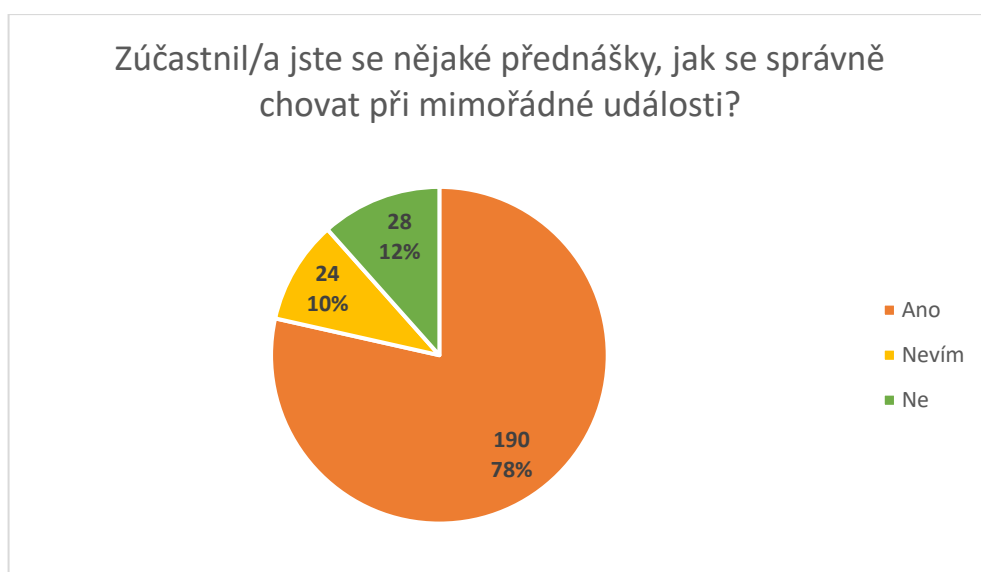
Více než polovina dotázaných, přesněji 160 z nich se již někdy ve svém životě setkalo s mimořádnou událostí (66 %), dalších 70 dotázaných uvedlo, že se s MU nikdy nesešlo (29 %) a 12 respondentů uvedlo, že neví (5 %).

Obrázek 15. Počet setkání s MU, zdroj: vlastní

Otázka 3. „Zúčastnil/a jste se nějaké přednášky, jak se správně chovat při mimořádné události?“

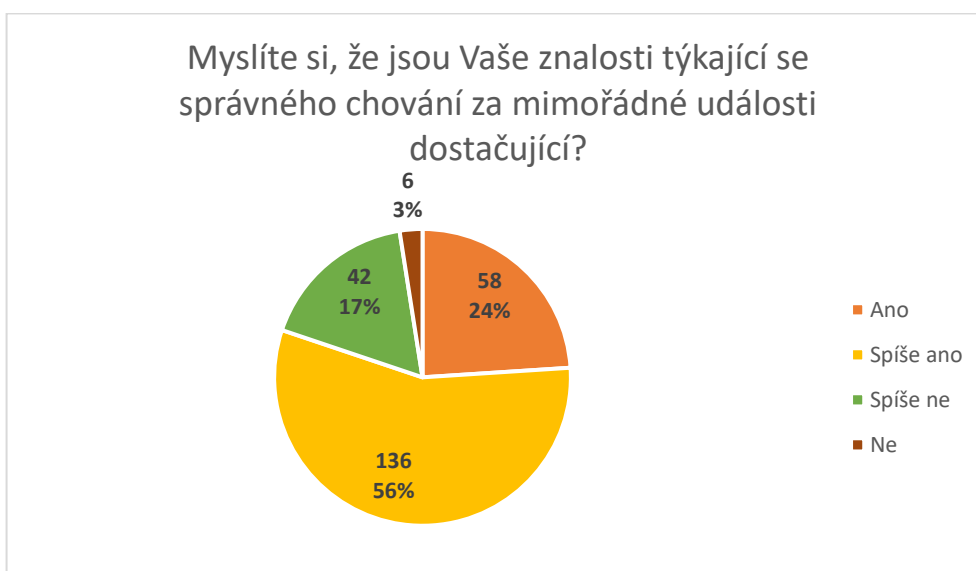
Jakékoli přednášky, která se zaměřovala na správné chování za MU, se zúčastnilo 190 žáků a studentů (78 %), dalších 24 neví, zdali se takovéto přednášky zúčastnili (10 %) a 28 uvedlo, že nikdy neabsolvovali tuto přednášku (12 %).

Obrázek 16. Účast na přednášce, jak se správně chovat při MU, zdroj: vlastní

Otázka 4. „Myslíte si, že jsou Vaše znalosti týkající se správného chování za mimořádné události dostačující?“

Na základě výsledků lze usuzovat, že si žáci a studenti o svých znalostech ohledně správného chování za mimořádné události myslí, že jsou dostačující. Celkem 58 uvedlo „ano“ (24 %), dalších 136 zaškrtnulo možnost „spíše ano“ (56 %). Dohromady tedy 194 dotázaných uvedlo možnost „ano“ nebo „spíše ano“ (80 %). Pouze 42 respondentů zaškrtnulo možnost „spíše ne“ (17 %) a dalších 6 možnost „ne“ (3 %).

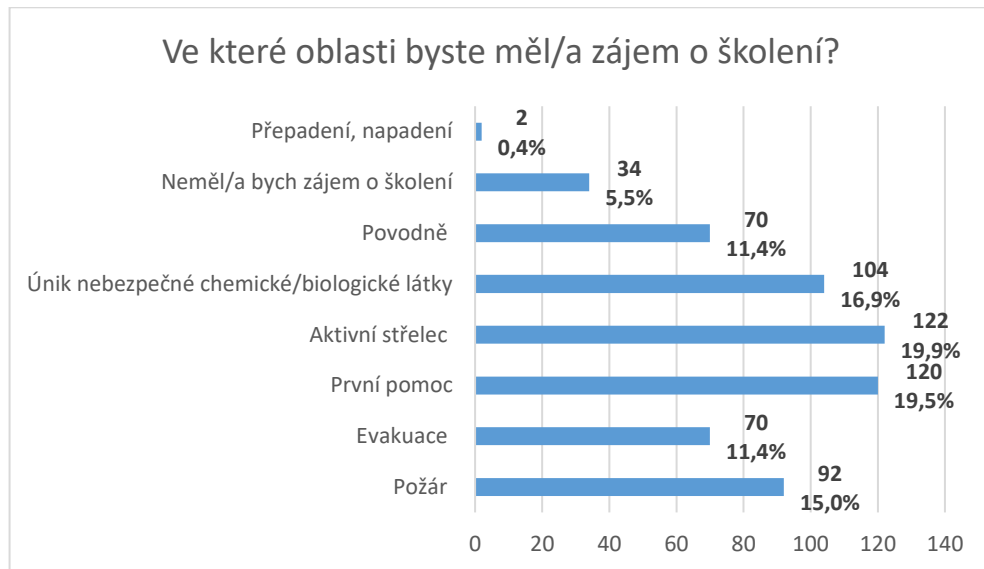

Obrázek 17. Znalosti žáků a studentů při MU, zdroj: vlastní

Otázka 5. „Ve které oblasti byste měl/a zájem o školení?“

U této otázky si žáci a studenti mohli vybrat více možností, které chtějí zaškrtnout, tedy více oblastí, ve kterých by měli zájem o školení. Také zde byla možnost napsat jinou oblast, ve které by o školení měli zájem. Nejvíce žáci a studenti zaškrtovali, že mají zájem o školení v oblasti aktivního střelce, celkem tato možnost byla zaškrtnutá 122krát (19,9 %). O 2 zaškrtnutí méně, tedy 120, má oblast první pomoci (19,5 %). Třetí v pořadí se 104 zaškrtnutími je únik nebezpečné chemické/biologické látky (16,9 %), poté požár s 92 zaškrtnutími

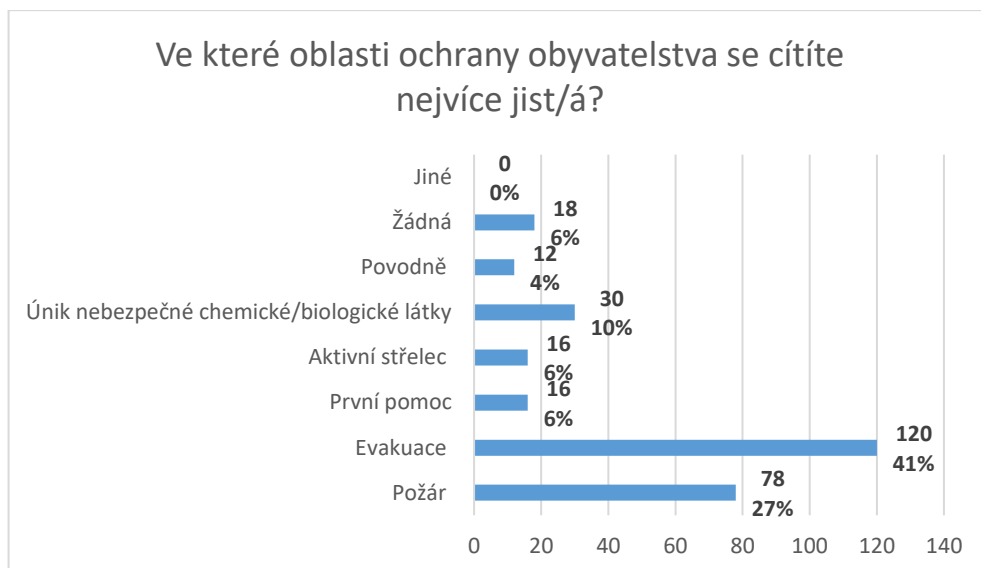
(15 %), po 70 zaškrtnutích mají evakuace (11,4 %) a povodně (11,4). Pouze 2 respondenti uvedli možnost „jiné“ a napsali, že by měli zájem o školení v oblasti přepadení nebo napadení (0,4 %). Celkem 34 ze všech dotázaných uvedlo, že by neměli zájem o školení (5,5 %).

Obrázek 18. Zájem žáků a studentů o školení, zdroj: vlastní

Otázka 6. „Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce jistí/á?“

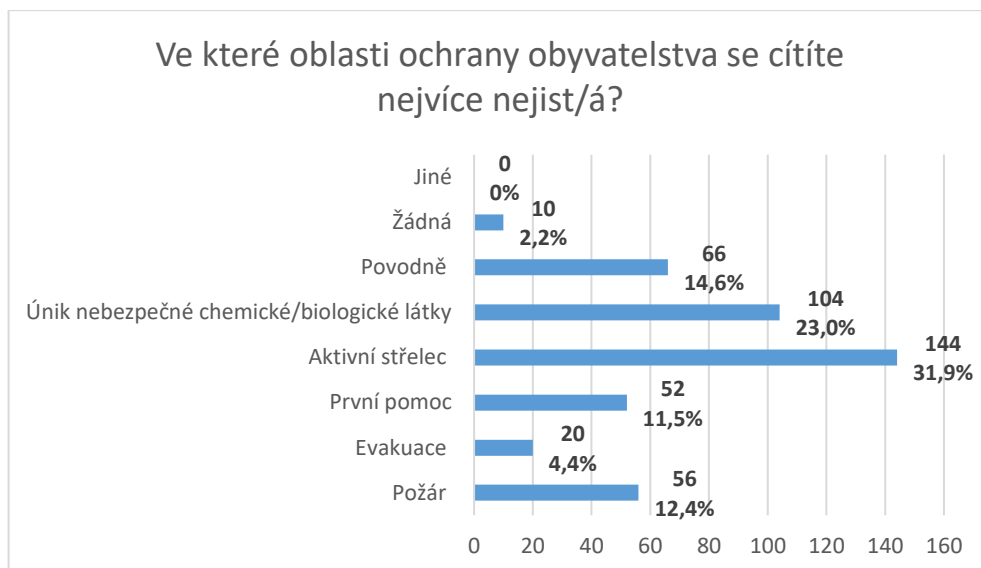
Stejně jako tomu bylo u předchozí otázky, měli žáci a studenti možnost, zaškrtnout více možností či napsat vlastní. Nejvíce se žáci a studenti cítí jistí v oblasti evakuace, kdy tato možnost byla zaškrtnuta 120krát (41 %), druhá nejvíce zaškrťovaná oblast se 78 zvolenými byl požár (27 %), třetí oblast, ve které si jsou studenti nejvíce jistí je s 30 zaškrtnutími únik nebezpečné chemické/biologické látky (10 %). Shodný počet zvolení, tedy 16, mají aktivní střelec (6 %) a první pomoc (6 %). Nejméně si jsou respondenti jistí v oblasti povodní, kdy tato možnost byla zaškrtnuta pouze 12krát (4 %). Variantu, že není žádná oblast, ve které si jsou nejvíce jistí, byla celkem zaškrtnutá 18krát (6 %). Možnost „jiné“ si nikdo z respondentů nevybral.

Obrázek 19. Oblasti OO, ve kterých se žáci a studenti cítí nejvíce jistí, zdroj: vlastní

Otázka 7. „Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce nejist/á?“

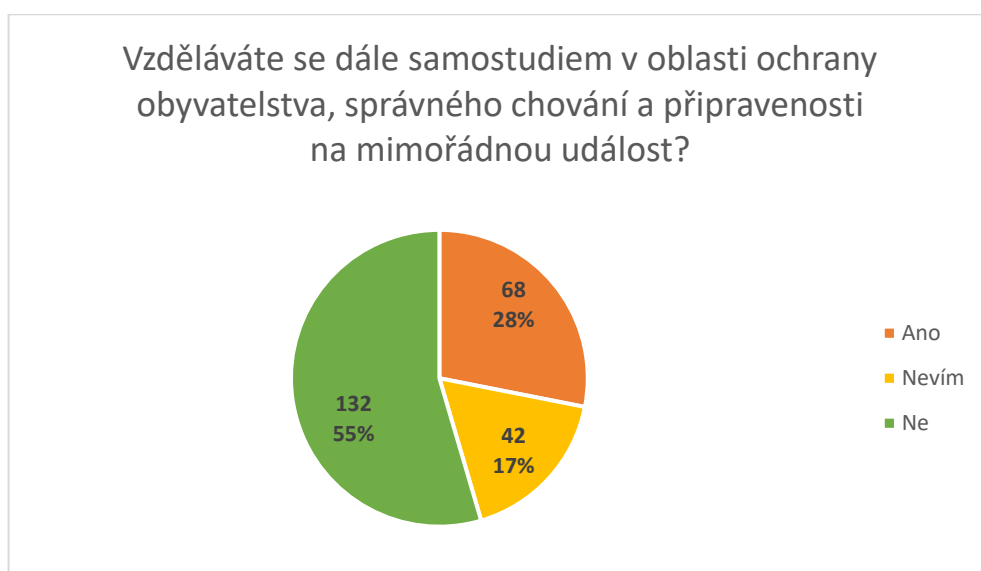
Stejně jako v předchozích dvou otázkách měli respondenti možnost vybrat více možností či napsat vlastní. Z uvedeného grafu vyplývá, že nejčastěji 144krát byla zaškrtnuta oblast aktivního střelce (31,9 %), poté 104krát byla zaškrtnuta oblast úniku nebezpečných chemických/biologických látek (23 %). Další oblastí, jsou s 66 zaškrtnutími povodně (14,6 %), dále oblast týkající se požáru s 56 zaškrtnutími (12,4 %), následně oblast první pomoci s 52 odpověďmi (11,5 %) a nejméně nejistí se respondenti cítí v oblasti evakuace, kdy tato možnost byla zvolena 20krát (4,4 %). Celkem 10 respondentů uvedlo, že není žádná oblast, ve které by si byli nejistí. Žádný z dotázaných nevyužil možnost „jiné“ a napsat jinou oblast.

Obrázek 20. Oblasti OO, ve kterých se žáci a studenti cítí nejvíce nejistí, zdroj: vlastní

Otázka 8. „Vzděláváte se dále samostudiem v oblasti ochrany obyvatelstva a správného chování a připravenosti na mimořádné události?“

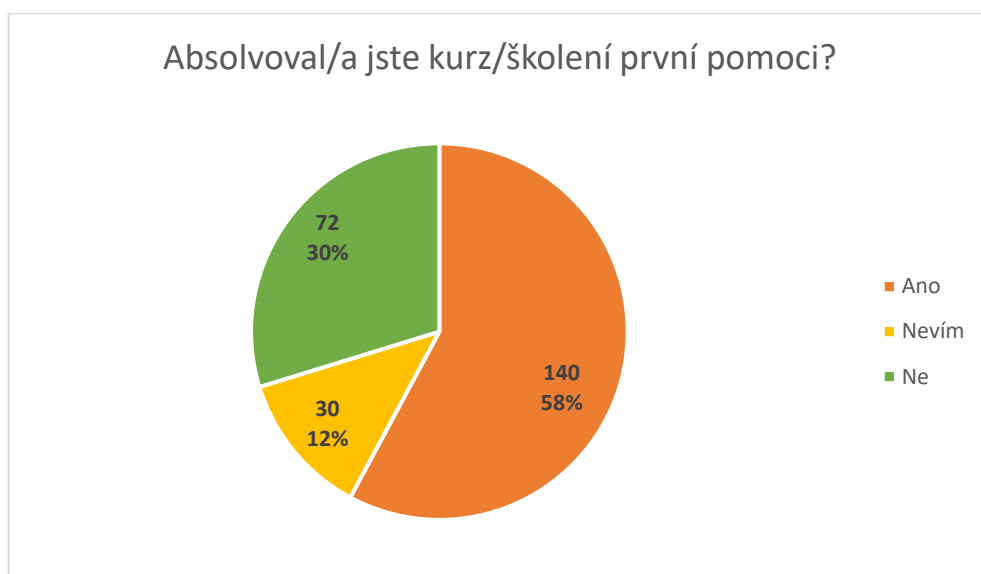
Dále se samostudiem v oblasti ochrany obyvatelstva 132 dotázaných nevzdělává (55 %), dalších 68 respondentů odpovědělo, že se dále vzdělávají samostudiem (28 %) a 42 dotázaných uvedlo možnost „nevím“ (17 %).

Obrázek 21. Vzdělávání žáků a studentů samostudiem, zdroj: vlastní

Otázka 9. „Absolvoval/a jste kurz/školení první pomoci?“

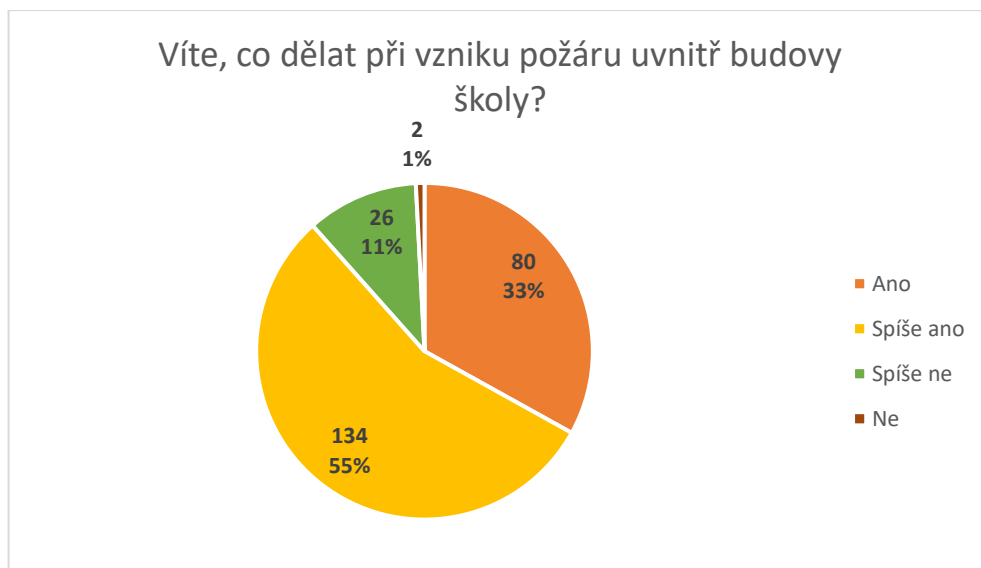
Kurz/školení první pomoci absolvovalo 140 žáků a studentů (58 %), dále 72 z dotázaných uvedlo, že žádný takovýto kurz neabsolvovalo (30 %) a dalších 30 respondentů uvedlo, že neví, zdali tento kurz/školení absolvovalo (12 %).

Obrázek 22. Absolvoování kurzu první pomoci žáky a studenty, zdroj: vlastní

Otázka 10. „Víte, co dělat při vzniku požáru uvnitř budovy školy?“

Z celkového počtu 242 respondentů jich na tuto otázku odpovědělo 80 „ano“ (33 %), největší zastoupení se 134 odpověďmi měla možnost „spíše ano“ (55 %), možnost „spíše ne“ zvolilo 26 dotázaných (11 %) a pouze 2 dotázaní zaškrtnli možnost „ne“ (1 %).

Obrázek 23. Správné chování žáků a studentů při vzniku požáru, zdroj: vlastní

Otázka 11. „Víte, co je to evakuace?“ a otázka 13. „Víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy?“

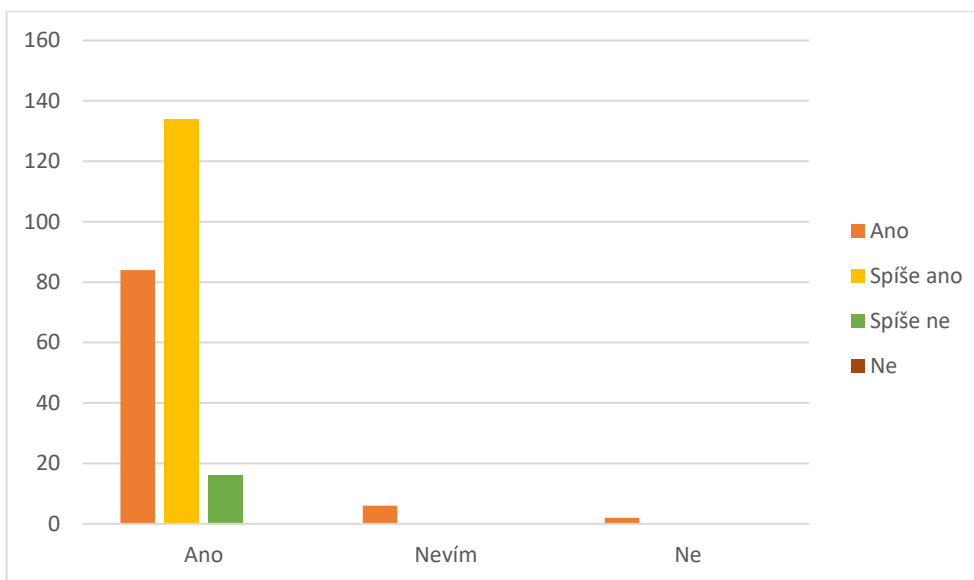
Pro lepší prezentaci výsledků dotazníkového šetření byly otázky „víte, co je to evakuace“ a „víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy“ hodnoceny dohromady. Na otázku „víte, co je evakuace“ 234 respondentů odpovědělo „ano“ (97 %), 6 respondentů vybralo možnost „nevím“ (2 %) a pouze 2 dotázaní uvedli možnost „ne“ (1 %).

Respondenti, kteří uvedli, že vědí, co je to evakuace, v otázce „víte, jak by měla správně evakuace vypadat“ celkem 92 z nich zaškrtno možnost „ano“ (38 %), dalších 134 z nich uvedlo „spíše ano“ (55 %) a pouze 16 z nich vybralo možnost „spíše ne“ (7 %). Možnost „ne“ si nevybral žádný z respondentů.

Zajímavé je, že respondenti, kteří v otázce „víte, co je evakuace“ zaškrtno možnost „nevím“ nebo „ne“, v otázce zdali vědí, jak by měla správně evakuace vypadat, vybrali možnost „ano“ (3 %). Tato závislost je ukázána v tabulce.

Tabulka 1. Vztah mezi pojmem evakuace a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

Víte, co je to evakuace?	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkový součet
Ano	84	134	16		234
Nevím	6				6
Ne	2				2
Celkový součet	92	134	16		242

Obrázek 24. Závislost mezi pojmem evakuace a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

Otázka 12. „Víte, co je to invakuace?“ a otázka 14. „Víte, jak by měla správně vypadat invakuace školy?“

Tyto dvě otázky byly hodnocené společně z důvodu lepší prezentace výsledků. Na otázku „víte, co je to invakuace“ 84 respondentů odpovědělo „ano“ (35 %), 28 dotázaných vybralo možnost „nevím“ (11 %) a nejvíce dotázaných, tedy 130, vybralo možnost „ne“ (54 %).

Z 84 respondentů, kteří odpověděli, že vědí, co je to invakuace, jich v otázce „víte, jak by měla správně vypadat invakuace školy“ 22 zaškrtnulo možnost „ano“ (9 %), 22 z nich vybralo „spíše ano“ (9 %), dalších 30 uvedlo „spíše ne“ (12 %) a zbylých 10 vybralo možnost „ne“ (4 %).

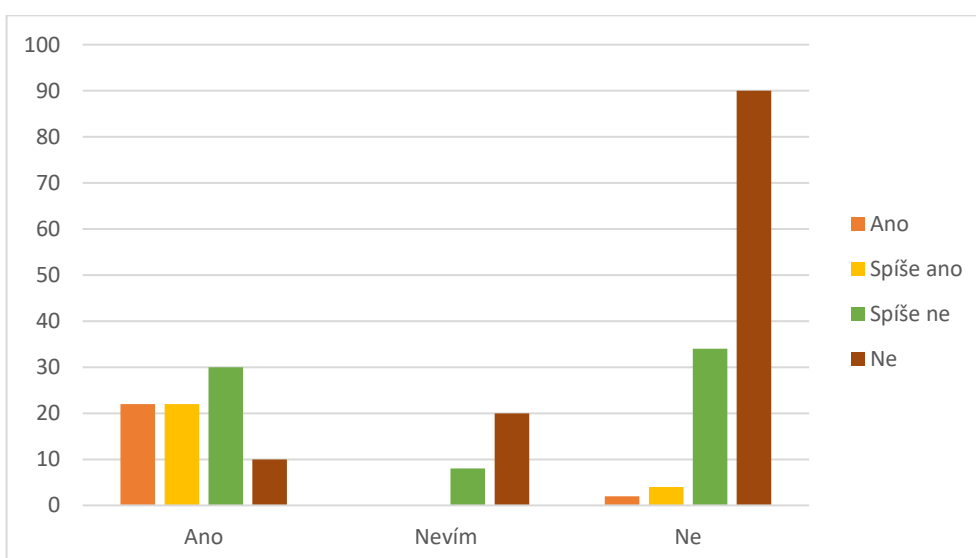
Dohromady 28 respondentů, kteří zaškrtno možnost „nevím“, jich 8 vybralo možnost „spíše ne“ (3 %) a ostatních 20 uvedlo možnost „ne“ (8 %).

Celkem 130 dotázaných, kteří zaškrtno možnost „ne“, z nich pouze 2 vybrali možnost „ano“ (1 %), další 4 zaškrtno „spíše ano“ (2 %), dále 34 z nich vybralo „spíše ne“ (14 %) a nejvíce, přesně 90 jich zaškrtno možnost „ne“ (38 %).

Dohromady na otázku „víte, jak by měla správně vypadat invakuce školy“ 24 respondentů uvedlo „ano“ (10 %), 26 dotázaných možnost „spíše ano“ (11 %), celkem 34 z dotázaných vybralo „spíše ne“ (30 %) a nejvíce respondentů tedy 120 z nich uvedlo možnost „ne“ (49 %). Závislost odpovědí je znázorněna v tabulce.

Tabulka 2. Závislost mezi pojmem invakuce a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

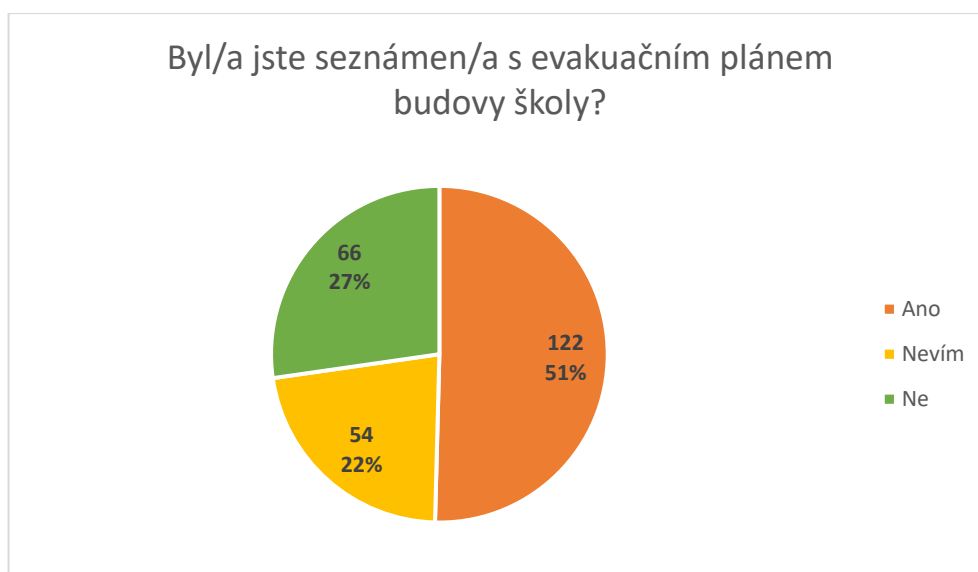
Víte, co je to invakuce?	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkový součet
Ano	22	22	30	10	84
Nevím			8	20	28
Ne	2	4	34	90	130
Celkový součet	24	26	72	120	242

Obrázek 25. Závislost mezi pojmem invakuce a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

Otázka 15. „Byl/a jste seznámen/a s evakuačním plánem budovy školy?“

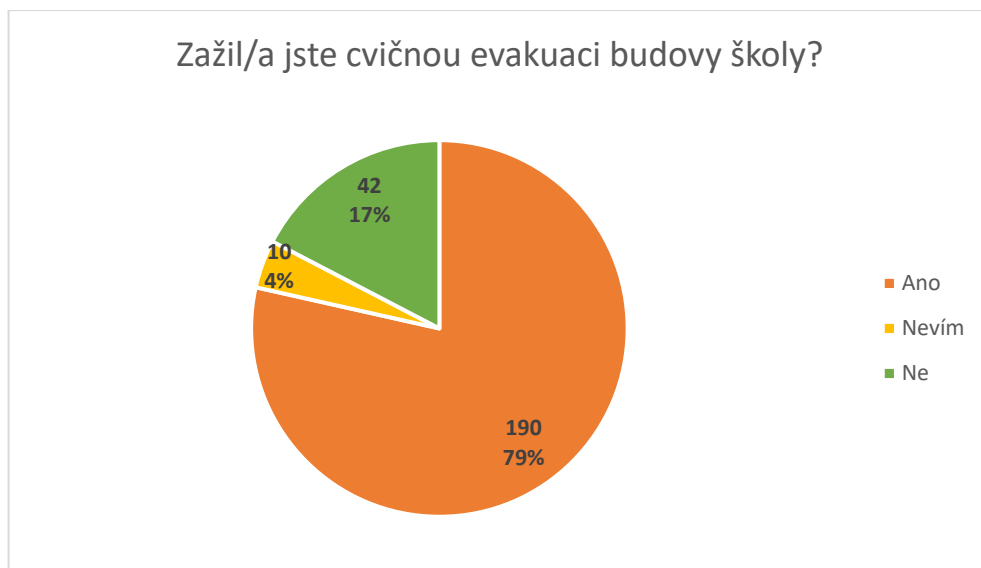
Více než polovina dotázaných, přesněji 122 uvedlo, že byli seznámeni s evakuačním plánem budovy školy (51 %), více než čtvrtina, tedy 66 respondentů uvedlo, že nebyli seznámeni s tímto plánem (27 %) a 54 dotázaných uvedlo možnost „nevím“ (22 %).

Obrázek 26. Seznámení žáků a studentů s evakuačním plánem budovy školy, zdroj: vlastní

Otázka 16. „Zažil/a jste cvičnou evakuaci budovy školy?“

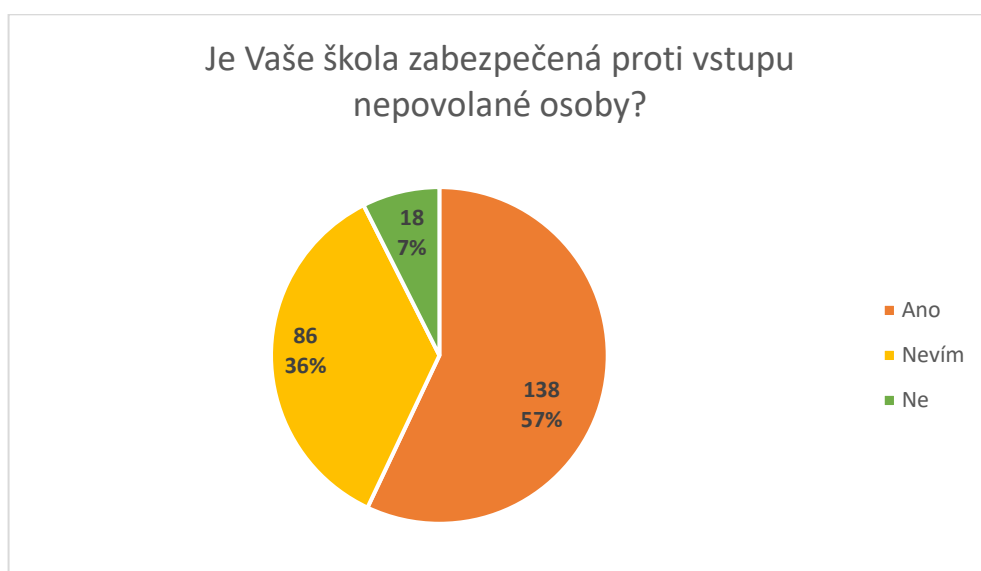
Celkem z 242 dotázaných jich 190 uvedlo, že cvičnou evakuaci budovy školy zažili (79 %), dalších 42 neví, zdali tuto událost zažili (17 %) a 10 respondentů uvedlo, že cvičnou evakuaci nezažili (4 %).

Obrázek 27. Cvičná evakuace budovy školy, zdroj: vlastní

Otázka 17. „Je Vaše škola zabezpečená proti vstupu nepovolané osoby?“

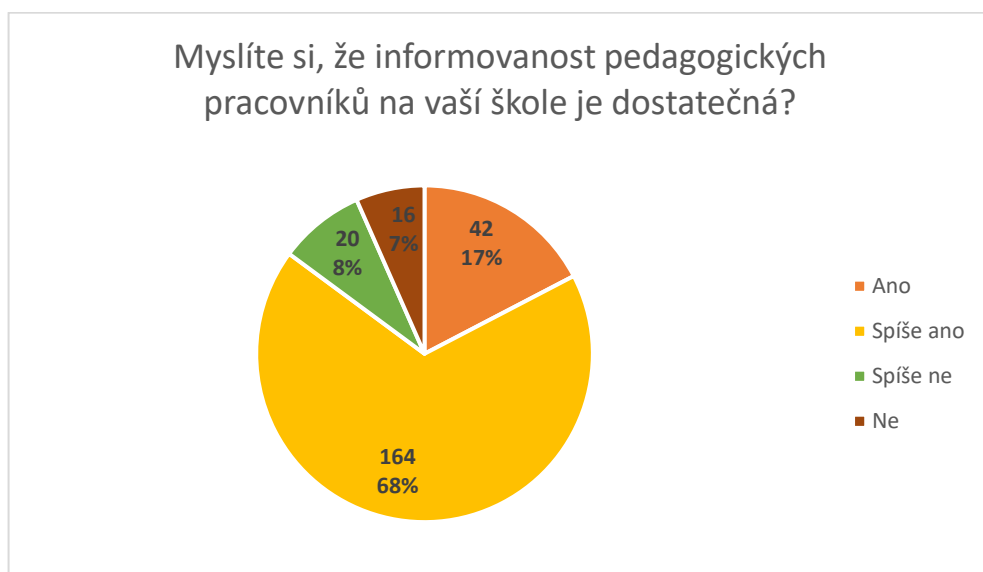
Možnost „ano“ uvedlo 138 dotázaných (57 %), tedy více než polovina respondentů. O tom, zdali je škola zabezpečená, neví 86 dotázaných (36 %) a 18 respondentů uvedlo, že jejich škola není zabezpečená proti vstupu nepovolané osoby (17 %).

Obrázek 28. Zabezpečení školy proti vstupu nepovolané osoby, zdroj: vlastní

Otázka 18. „Myslíte si, že informovanost pedagogických pracovníků na Vaší škole je dostatečná?“

Více než polovina žáků a studentů přesněji 208, zaškrtnulo možnost „ano“ nebo „spíše ano“ v otázce informovanosti pedagogických pracovníků na jejich škole (85 %). Přesněji 42 z nich uvedlo možnost „ano“ (17 %) a 164 respondentů zaškrtnulo „spíše ano“ (68 %). Možnost „spíše ne“ zaškrtnulo 20 respondentů (8 %) a 16 dotázaných uvedlo možnost „ne“ (7 %).

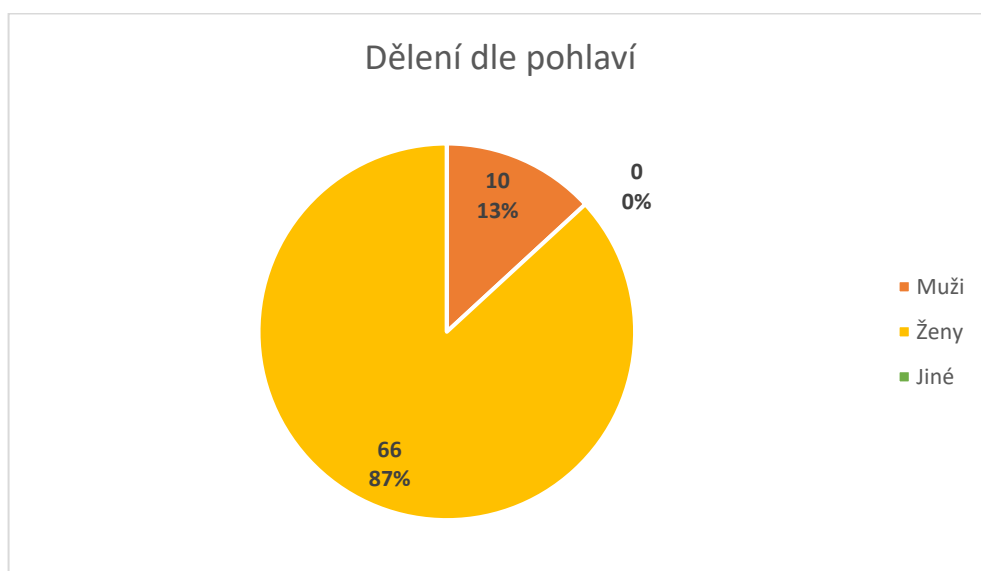
Obrázek 29. Informovanost pedagogických pracovníků z pohledu žáků a studentů, zdroj: vlastní

5.2 Dotazník pro pedagogické pracovníky

Dotazník pro pedagogické pracovníky vyplnilo celkem 76 pedagogických pracovníků, kteří vyučují na víceletých gymnáziích a středních školách na Městské části Praha 1.

Otázka 1. „Jste:“

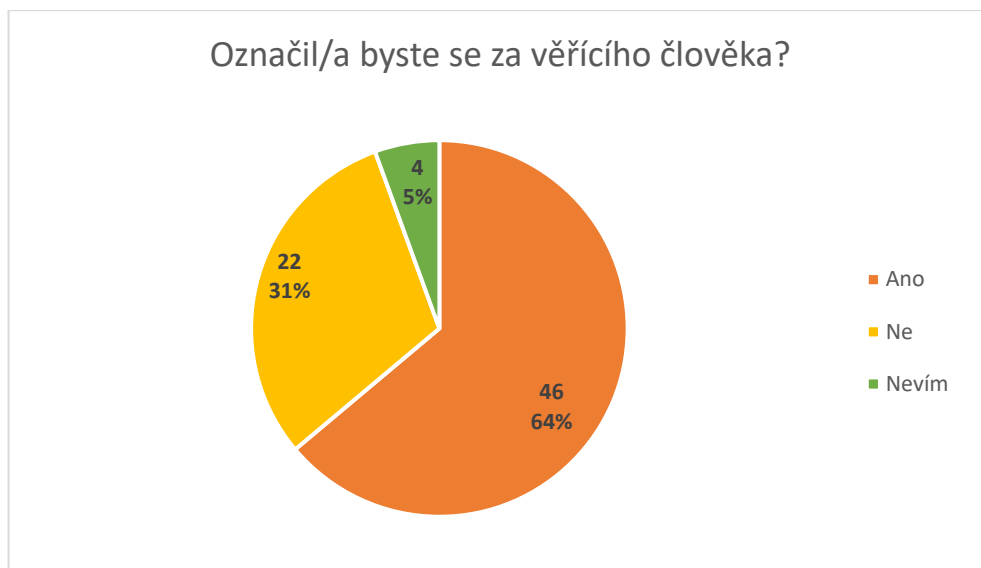
Z celkového počtu 72 respondentů bylo 66 žen (87 %) a 10 mužů (13 %). Při výběru si nikdo z dotázaných nevybral možnost „jiné“.

Obrázek 30. Pohlaví pedagogických pracovníků, zdroj: vlastní

Otázka 2. „Označil/a byste se za věřícího člověka (i bez konkrétního náboženského vyznání)?“

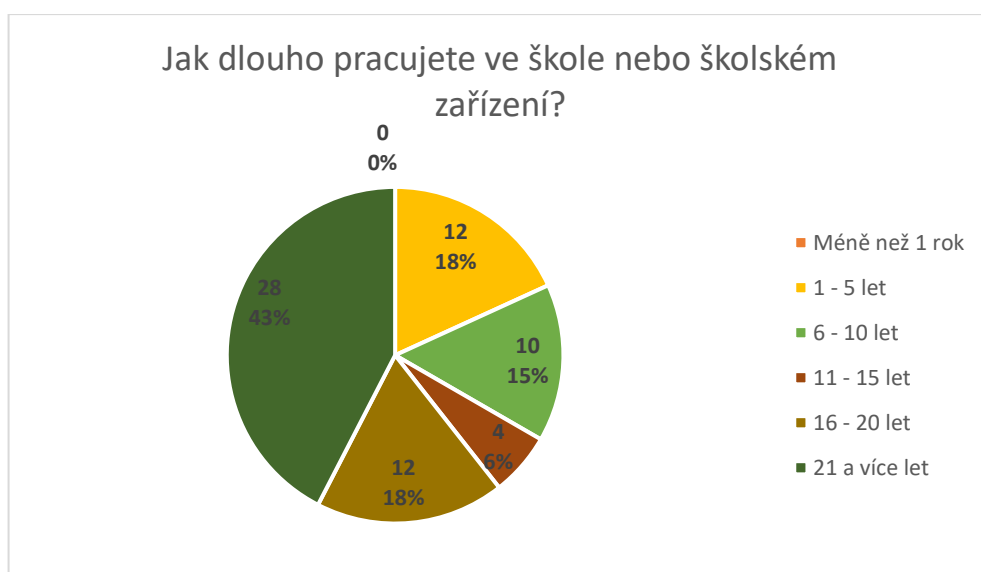
Za věřícího člověka i bez konkrétního náboženského vyznání se považuje 46 respondentů (64 %). Naopak za nevěřícího člověka se považuje 22 dotázaných (31 %) a 4 dotázaní uvedli možnost „nevím“ (5 %).

Obrázek 31. Vyznání pedagogických pracovníků, zdroj: vlastní

Otázka 3. „Jak dlouho pracujete ve škole nebo školském zařízení?“

Nejvíce respondentů, tedy 28 uvedlo, že ve škole nebo školském zařízení pracují více než 21 let (43 %), 12 dotázaných uvedlo 16–20 let (18 %), dalších 12 pedagogických pracovníků uvedlo 1–5 let (18 %), 10 z nich napsalo 6–10 let (15 %) a 4 z dotázaných zaškrtnli 11–15 let (6 %). Nikdo z dotázaných nevybral možnost „méně než 1 rok“.

Obrázek 32. Délka pracovního poměru ve škole nebo školském zařízení, zdroj: vlastní

Otázka 4. „Kolikrát jste se za dobu své profesní kariéry setkal/a s mimořádnou událostí ve škole/školském zařízení?“

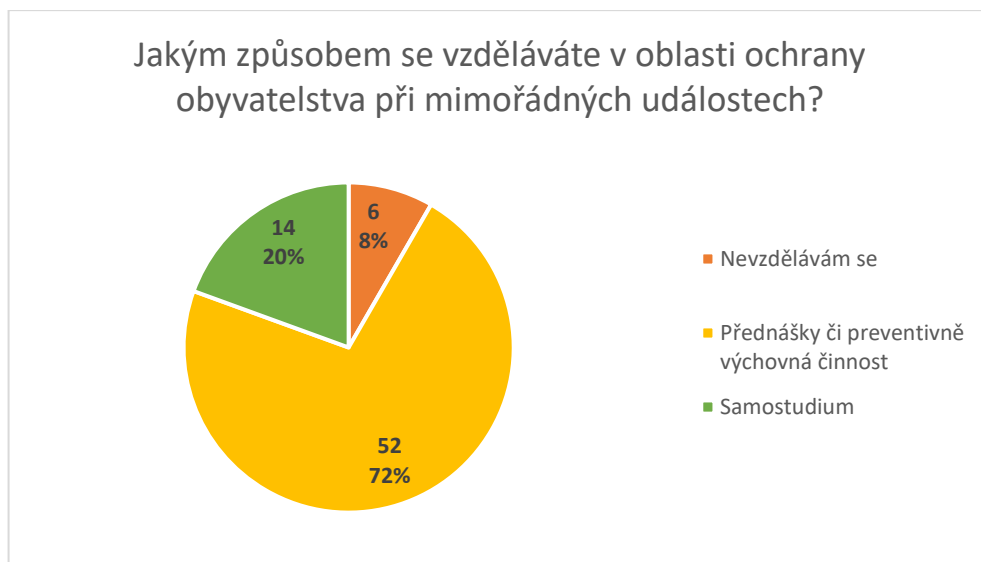
Necelá polovina dotázaných, přesněji 34 z nich uvedlo, že se ani jednou během své profesní kariéry neseťkali s mimořádnou událostí ve škole či školském zařízení (47 %). Celkem 16 pedagogických pracovníků se s MU setkalo jednou (22 %), 6 z dotázaných se s MU setkalo dvakrát (8 %), další 2 uvedli třikrát (3 %) a čtyřikrát (3 %). Naopak 12 respondentů zaškrtnulo, že se MU setkalo více než pětkrát (17 %).

Obrázek 33. Počet setkání pedagogických pracovníků s MU, zdroj: vlastní

Otázka 5. „Jakým způsobem se vzděláváte v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech?“

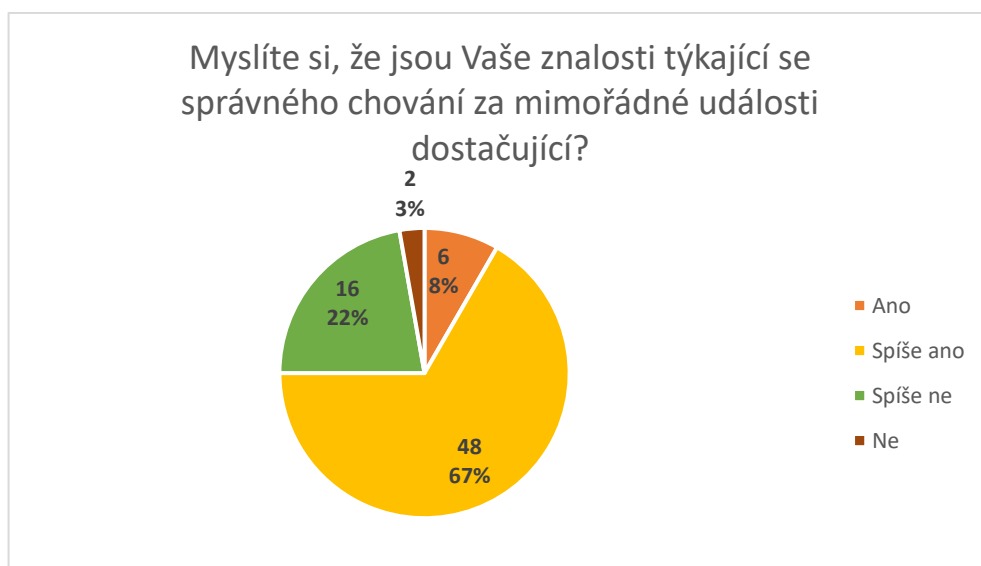
Ze 72 dotázaných pedagogických pracovníků jich 52 uvedlo, že se vzdělávají pomocí přednášek nebo preventivně výchovné činnosti (72 %), dále 14 z nich se vzdělává samostudiem (20 %) a nakonec dalších 6 uvedlo, že se nevzdělává (8 %).

Obrázek 34. Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti OO, zdroj: vlastní

Otázka 6. „Myslíte si, že jsou Vaše znalosti týkající se správného chování za mimořádné události dostačující?“

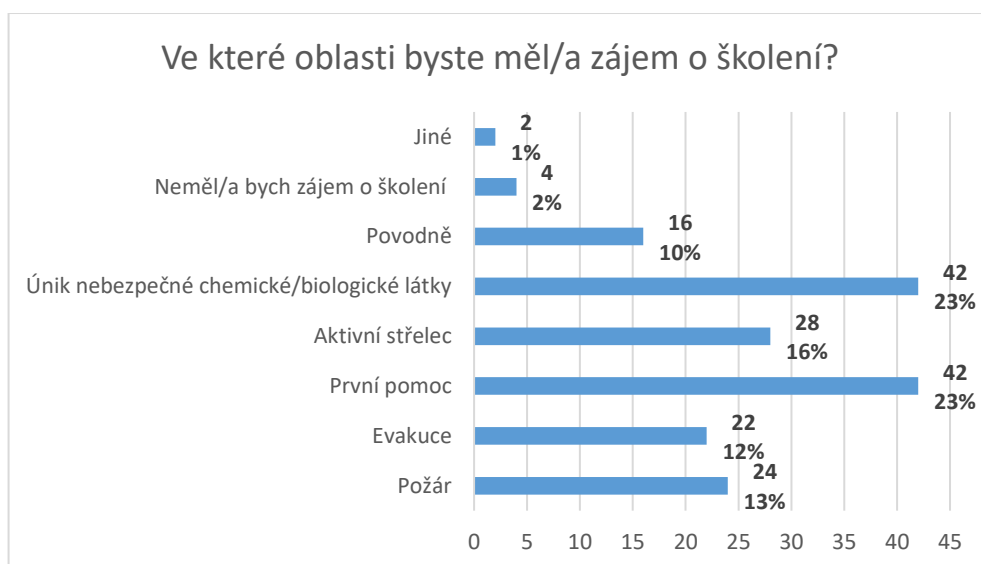
Tři čtvrtiny dotázaných uvedlo, že si myslí, že jsou jejich znalosti týkající se správného chování za MU dostačující. Přesněji 6 respondentů vybralo možnost „ano“ (8 %) a dalších 48 zvolilo možnost „spíše ano“ (67 %). Nakonec 16 z dotázaných uvedlo možnost „spíše ne“ (22 %) a jenom 2 zaznamenali odpověď „ne“ (3 %).

Obrázek 35. Znalosti správného chování při MU pedagogických pracovníků, zdroj: vlastní

Otázka 7. „Ve které oblasti byste měl/a zájem o školení?“

Při této otázce mohli respondenti zaškrtnout více možností. Největší zájem o školení je v oblasti úniku nebezpečné chemické/biologické látky a první pomoci, které byla každá zaškrtnutá 42x (23 %). Další nejčastěji zaškrťovaná oblast je aktivní střelec, která byla zmíněna ve 28 dotaznících (16 %), poté oblast zaměřující se na požár s 24 zaškrtnutími (13 %), následně oblast evakuace s počtem 22 zmínění (12 %) a nakonec oblast povodní se 16 zaškrtnutími (10 %). Pouze 2 dotázaní napsali možnost „jiné“, avšak o jakou oblast školení by měli zájem, již nevedli (1 %). Celkem 4 respondenti uvedli, že by neměli zájem o školení (2 %).

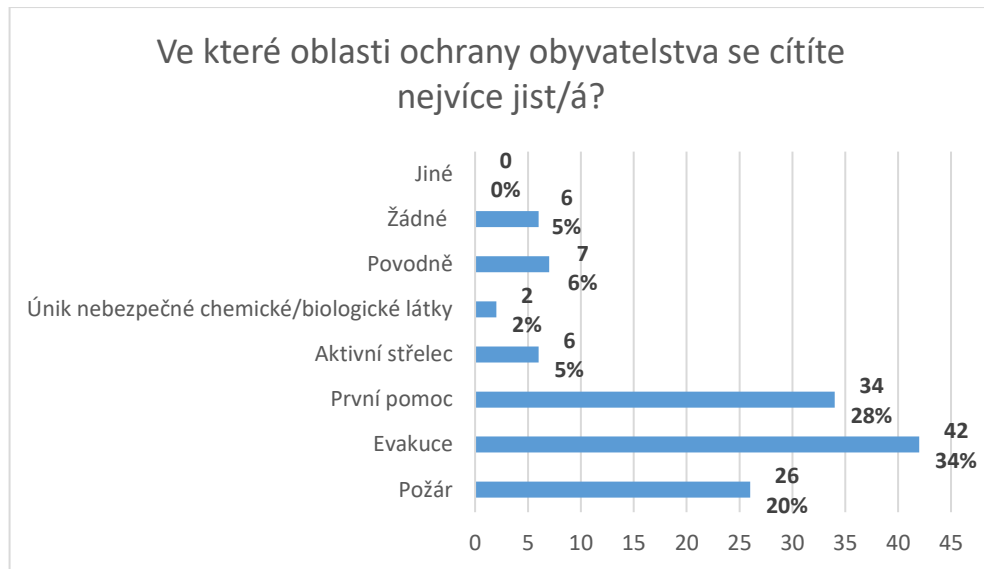

Obrázek 36. Zájem pedagogických pracovníků o školení, zdroj: vlastní

Otázka 8. „Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce jist/á?“

Podobně jako u předchozí otázky i u této měli respondenti možnost zakroužkovat více možností nebo zaškrtnout políčko „jiné“ a napsat oblast, ve které se cítí nejvíce jistí. Nejvíce jistí si jsou respondenti v oblasti evakuace, a to se 42 odpověďmi (34 %), dále se 34 zmíněními v oblasti první pomoci (28 %), poté s 26 uvedenými v oblasti požáru (20 %), pak se 7 zaškrtnutími v oblasti

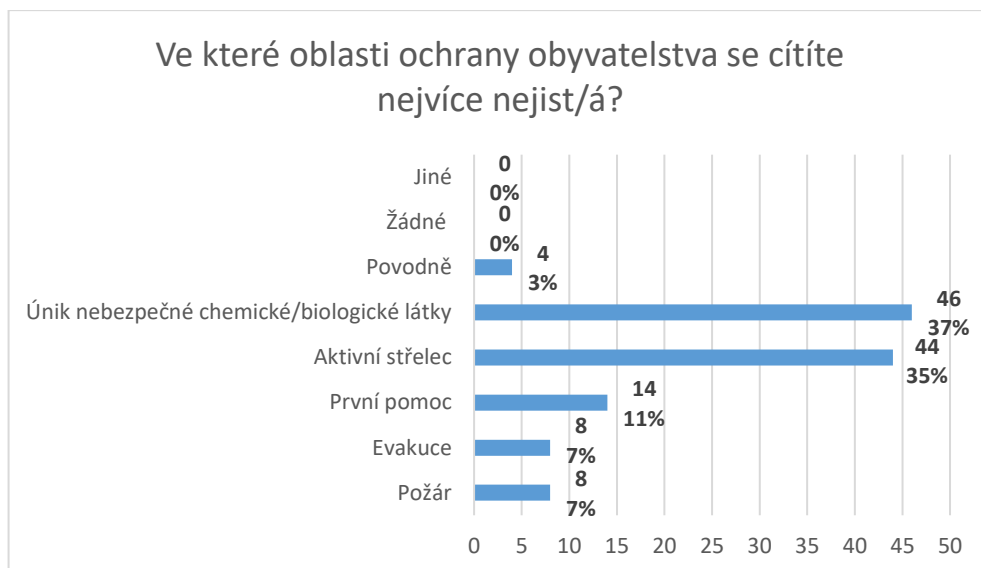
povodní (6 %), následně se 6 odpověďmi v oblasti aktivního střelce (5 %) a nakonec 2krát respondenti zmínili oblasti úniku nebezpečné chemické/biologické látky (2 %). Dohromady 6 dotázaných uvedlo, že není žádná oblast, ve které by si byli nejvíce jistí (5 %) a nikdo z respondentů nevybral možnost „jiné“.

Obrázek 37. Oblasti OO, ve kterých se pedagogové cítí nejvíce jistí, zdroj: vlastní

Otázka 9. „Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce nejist/á?“

Také v této otázce měli pedagogičtí pracovníci možnost vybrat více možností nebo napsat vlastní oblast ochrany obyvatelstva, ve které si jsou nejvíce nejistí. Nejvíce zmínění, 46 má oblast úniku nebezpečných chemických/biologických látek (37 %), poté se 44 uvedenými oblast aktivního střelce (35 %), následně je v dotazníku 14x zmíněna oblast první pomoci (11 %), shodně po 8 odpovědích mají oblasti evakuace (7 %) a požáru (7 %) a nakonec oblast povodní se 4 zaškrtnutími (3 %). Nikdo z respondentů nevybral možnost „žádné“ nebo možnost „jiné“.

Obrázek 38. Oblasti OO, ve kterých se pedagogové cítí nejvíce nejistí, zdroj: vlastní

Otázka 10. „Absolvoval/a jste kurz první pomoci?“

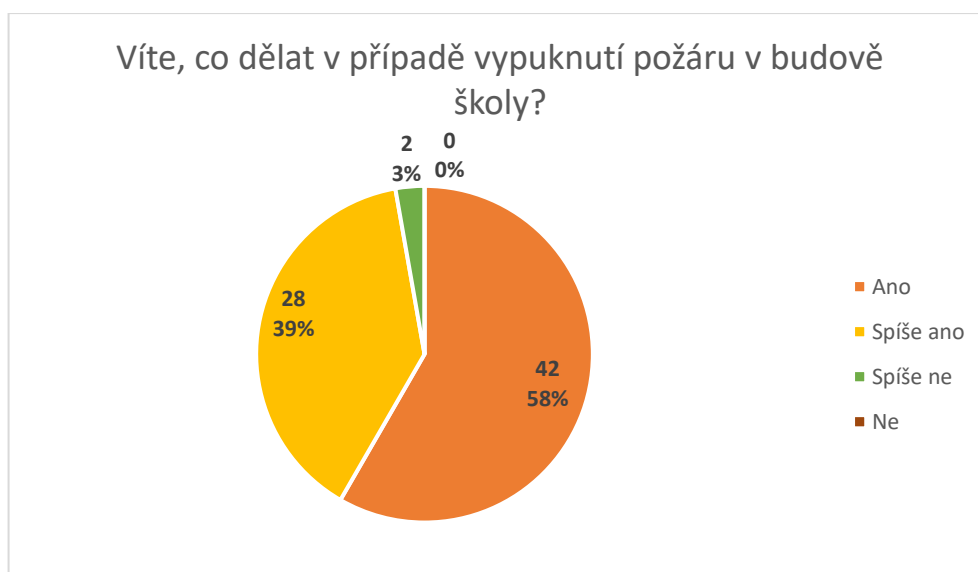
Kurz první pomoci absolvovalo celkem 60 pedagogických pracovníků (83 %), dalších 8 uvedlo, že kurz první pomoci neabsolvovali (11 %) a poslední 4 uvedli, že nevědí (6 %).

Obrázek 39. Účast pedagogů na kurzu první pomoci, zdroj: vlastní

Otázka 11. „Víte, co dělat v případě vypuknutí požáru v budově školy?“

Na tuto otázku odpovědělo celkem 93 % dotázaných pedagogických pracovníků kladně. Celkem 42 z nich uvedlo možnost „ano“ (58 %) a dalších 28 si vybralo možnost „spíše ano“ (39 %). Pouze 2 z dotázaných uvedli možnost „spíše ne“ (3 %) a nikdo nezaškrtl možnost „ne“.

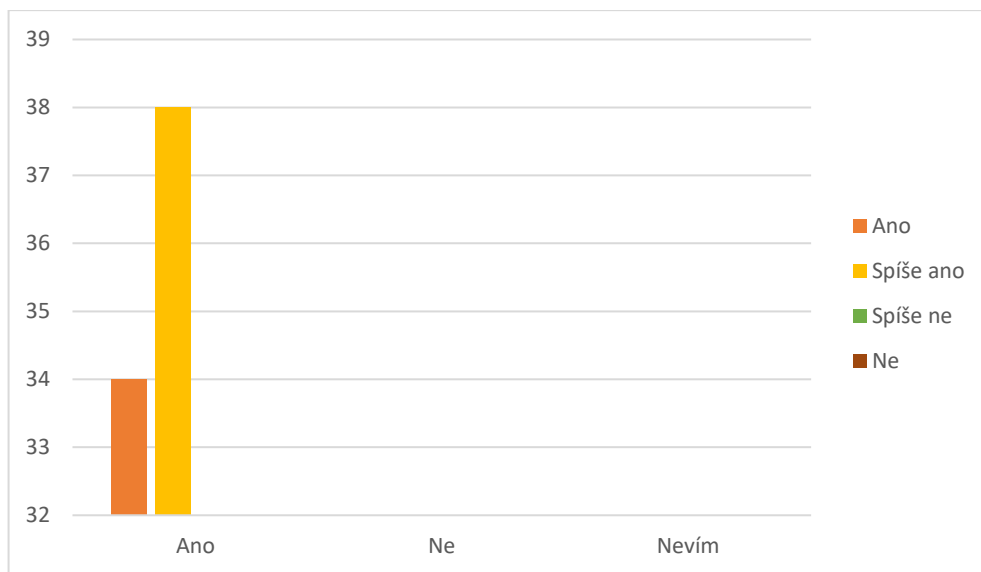

Obrázek 40. Správné chování v případě vzniku požáru, zdroj: vlastní

Otázka 12. „Víte, co je to evakuace?“ a otázka 14. „Víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy?“

Pro účely lepšího vyhodnocení dotazníku pro pedagogické pracovníky jsou tyto dvě otázky vyhodnocovány současně. Na otázku „víte, co je to evakuace“ odpovědělo všech 72 respondentů „ano“ (100 %). Tedy nikdo nezaškrtl možnost „nevím“ nebo „ne“.

Na druhou otázku ze 72 pedagogických pracovníků 34 odpovědělo „ano“ (47 %) a dalších 38 vybralo možnost „spíše ano“ (53 %). Nikdo z dotázaných nezaškrtl možnost „spíše ne“ či „ne“. Z tohoto výsledku lze usuzovat, že informovanost pedagogických pracovníků v oblasti evakuace je velmi dobrá.

Obrázek 41. Závislost mezi pojmem evakuace a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

Otázka 13. „Víte, co je to invakuace?“ a otázka 15. „Víte, jak by měla správně vypadat invakuace školy?“

Pro kvalitnější hodnocení dotazníkového šetření jsou tyto otázky hodnoceny dohromady. Na otázku „co, je to invakuace“ odpovědělo 40 dotázaných, že vědí (56 %), dalších 18 respondentů vybralo možnost „nevím“ (25 %) a nakonec 14 pedagogických pracovníků uvedlo možnost „ne“ (19 %).

Z těch, kteří odpověděli, že vědí, co je to invakuace, v následující otázce 20 vybralo možnost „ano“ (28 %), dalších 14 z nich zaškrtnulo možnost „spíše ano“ (19 %), dále 2 vyznačili možnost „spíše ne“ (3 %) a 4 uvedli možnost „ne“ (6 %).

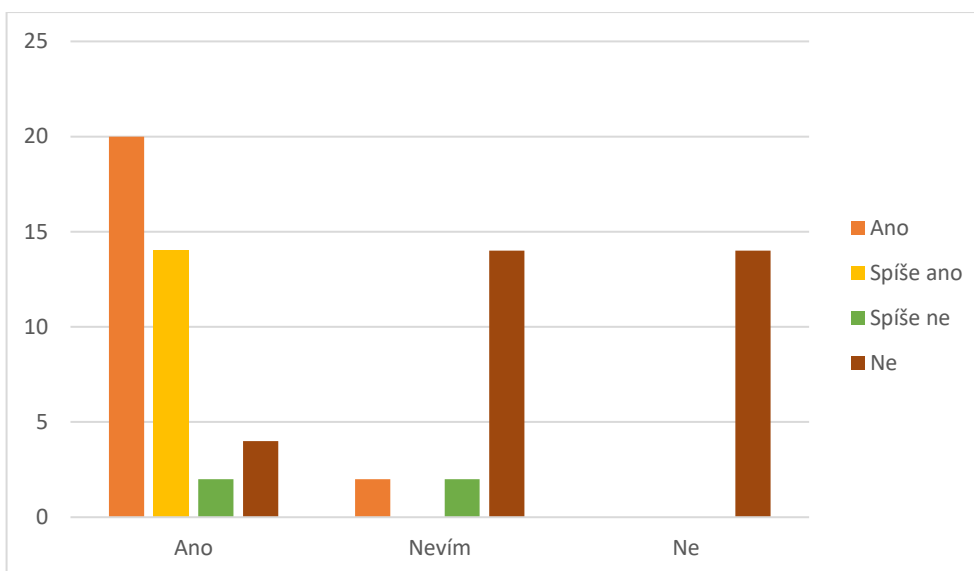
Respondenti, kteří v otázce 13 uvedli možnost „nevím“, po 2 případech zaškrtnuli možnost „ano“ (3 %) a „spíše ne“ (3 %) a 14 z nich vybralo možnost „ne“ (19 %). Nikdo z nich si nevybral možnost „spíše ano“.

Z poslední skupiny respondentů, kteří zaškrtnuli „ne“ u otázky, zdali vědí, co je to invakuace, všichni v následující otázce uvedli možnost „ne“ (19 %).

Dohromady z pedagogických pracovníků u otázky „zdali vědí, jak by měla správně vypadat invakuace“, 22 vybralo možnost „ano“ (31 %), dále 14 z nich uvedlo „spíše ano“ (19 %), další 4 zaškrtnli „spíše ne“ (6 %) a nakonec 32 vybralo možnost „ne“ (44 %).

Tabulka 3. Závislost mezi pojmem invakuace a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

Víte, co je invakuace?	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkový součet
Ano	20	14	2	4	40
Nevím	2		2	14	18
Ne				14	14
Celkový součet	22	14	4	32	72

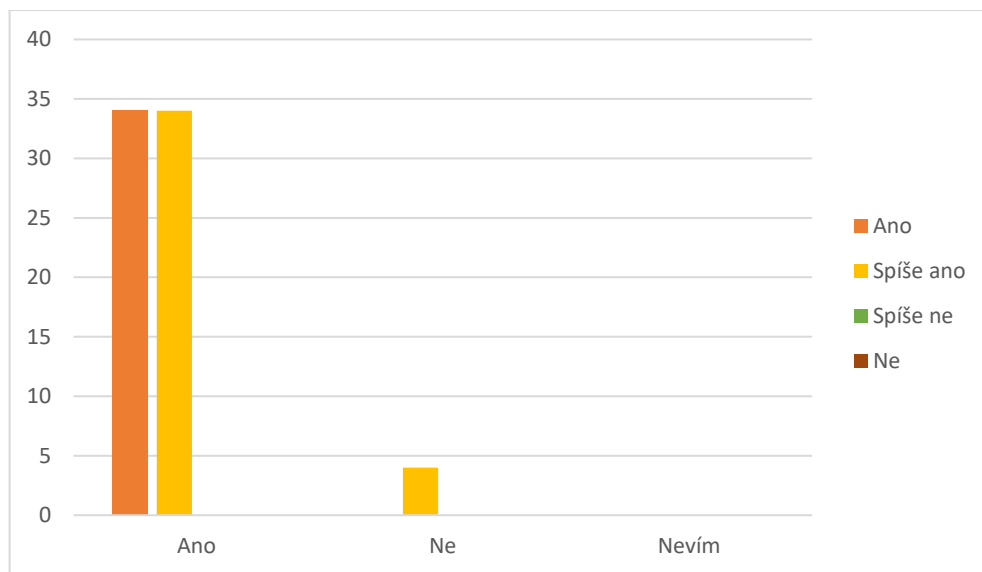
Obrázek 42. Závislost mezi pojmem invakuace a jejím správným provedením, zdroj: vlastní

Otázka 16. „Byl/a jste seznámen/a s evakuačním plánem budovy školy?“ a otázka číslo 14. „Víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy?“

Pro účely diplomové práce jsou tyto otázky vyhodnocovány současně. Na otázku „zdali byli seznámeni s evakuačním plánem budovy školy“, 68 z dotázaných uvedlo „ano“ (94 %) a pouze 4 respondenti napsali „ne“ (6 %). Nikdo z dotázaných neuvěděl možnost „nevím“.

Z respondentů, kteří u otázky číslo 16 uvedli možnost „ano“, pak u otázky číslo 14 „zdali vědí, jak by měla správně vypadat evakuace školy“ jich po 34 zaškrtno možnost „ano“ (47 %) a „spíše ano“ (47 %).

Dotázaní, kteří na otázku číslo 16 odpověděli „ne“, tak také shodně odpověděli na otázku číslo 14, kde si vybrali možnost „spíše ano“ (6 %).

Obrázek 43. Závislost mezi seznámením se s evakuačním plánem školy a správným provedením evakuace, zdroj: vlastní

Otázka 17. „Kolikrát do roka u Vás na škole probíhá cvičná evakuace budovy?“ a otázka 14. „Víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy?“

Pro lepší interpretaci výsledků otázky číslo 17, byla vyhodnocována dohromady s otázkou 14. Celkem 2 pedagogičtí pracovníci odpověděli, že ani jednou do roka u nich ve škole cvičná evakuace neprobíhá (3 %), dalších 48 respondentů napsalo jedenkrát (67 %), dále 8 dotázaných uvedlo dvakrát (11 %) a nakonec 14 pedagogických pracovníků si není jistých (19 %).

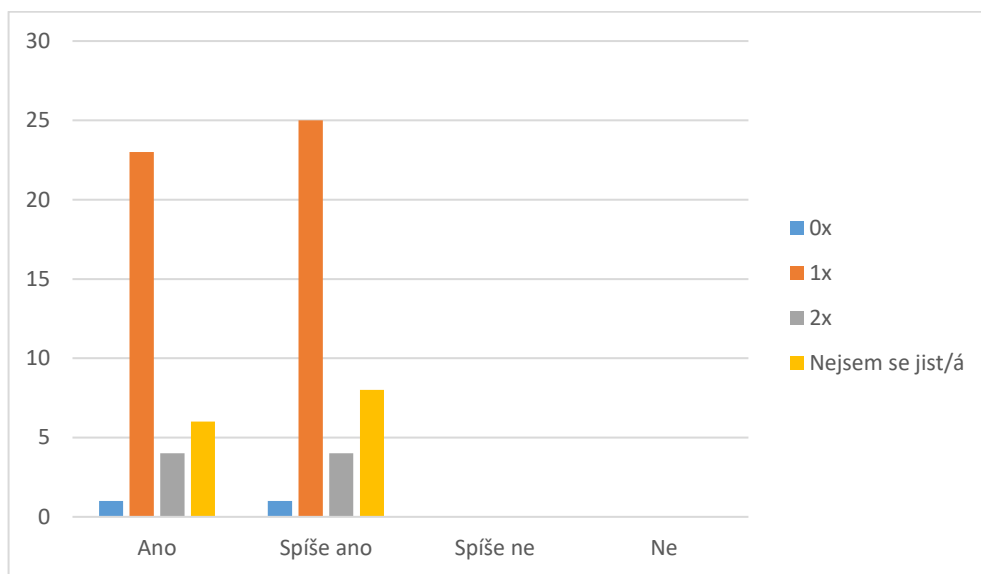
Na otázku číslo 14 odpovědělo 34 respondentů „ano“ (47 %) a 38 dotázaných „spíše ano“ (53 %).

Z 34 respondentů, kteří zaškrtnli „ano“ jeden vybral možnost ani jednou (1 %), 23 dotázaných možnost jedenkrát (32 %), další 4 zaškrtnli dvakrát (6 %) a dále 6 z nich napsalo, že si není jistých (8 %).

Zbylých 38 respondentů odpovědělo na otázku číslo 14 „spíše ano“, z nich jeden na otázku číslo 17 vybral možnost ani jednou (1 %), dalších 25 dotázaných možnost jedenkrát (35 %), dále 4 respondenti zaškrtnli možnost dvakrát (6 %) a posledních 8 napsalo, že si není jistých (11 %).

Tabulka 4. Závislost mezi počtem cvičné evakuace ročně a správným provedením evakuace, zdroj: vlastní

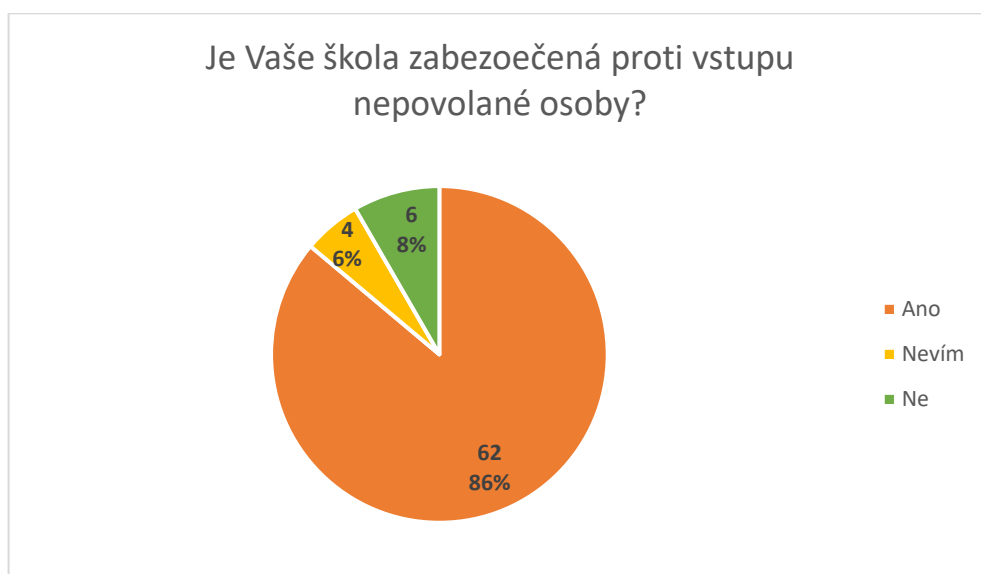
Kolikrát do roka u Vás na škole probíhá cvičná evakuace budovy?	0x	1x	2x	Nejsem se jist/á	Celkový součet
Ano	1	23	4	6	34
Spíše ano	1	25	4	8	38
Spíše ne					
Ne					
Celkový součet	2	48	8	14	72

Obrázek 44. Závislost mezi počtem cvičné evakuace ročně a správným provedením evakuace, zdroj: vlastní

Otázka 18. „Je Vaše škola zabezpečená proti vstupu nepovolané osoby?“

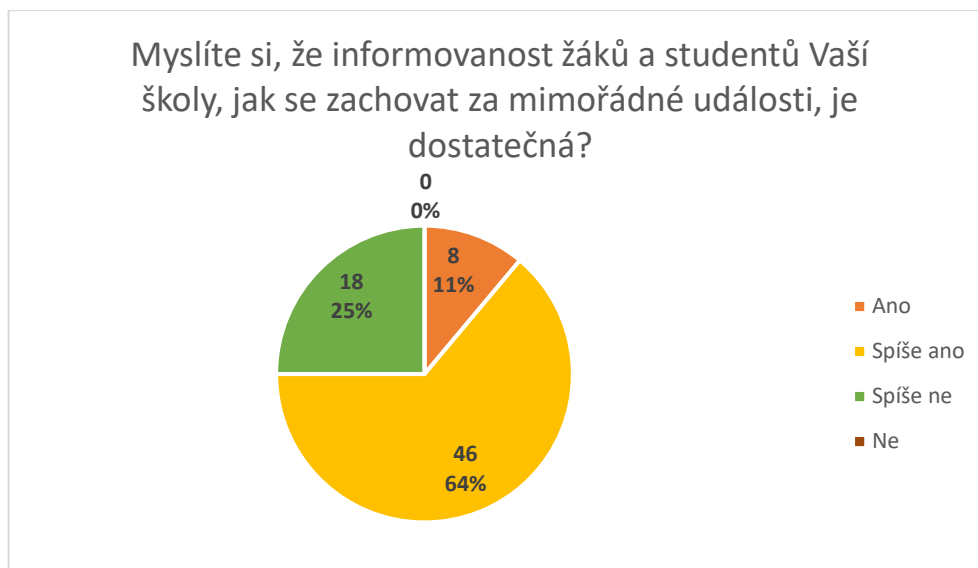
Celkem 62 respondentů uvedlo, že jejich škola je zabezpečená proti vstupu nepovolané osoby (86 %). Naproti tomu 6 dotázaných uvedlo, že není (8 %) a další 4 vybrali možnost „nevím“ (6 %).

Obrázek 45. Zabezpečení vstupu proti nepovolaným osobám, zdroj: vlastní

Otázka 19. „Myslíte si, že informovanost žáků a studentů Vaší školy, jak se zachovat za mimořádné události, je dostatečná?“

Více než polovina pedagogických pracovníků si myslí, že je informovanost žáků na jejich škole dostatečná. Dohromady 8 z nich odpovědělo „ano“ (11 %) a dalších 46 vybralo možnost „spíše ano“ (64 %). Zbýlých 18 respondentů uvedlo možnost „spíše ne“ (25 %) a nikdo z nich nevedl možnost „ne“.

Obrázek 46. Názor pedagogů na informovanost žáků a studentů, zdroj: vlastní

5.3 Dotazník SMBM pro pedagogické pracovníky

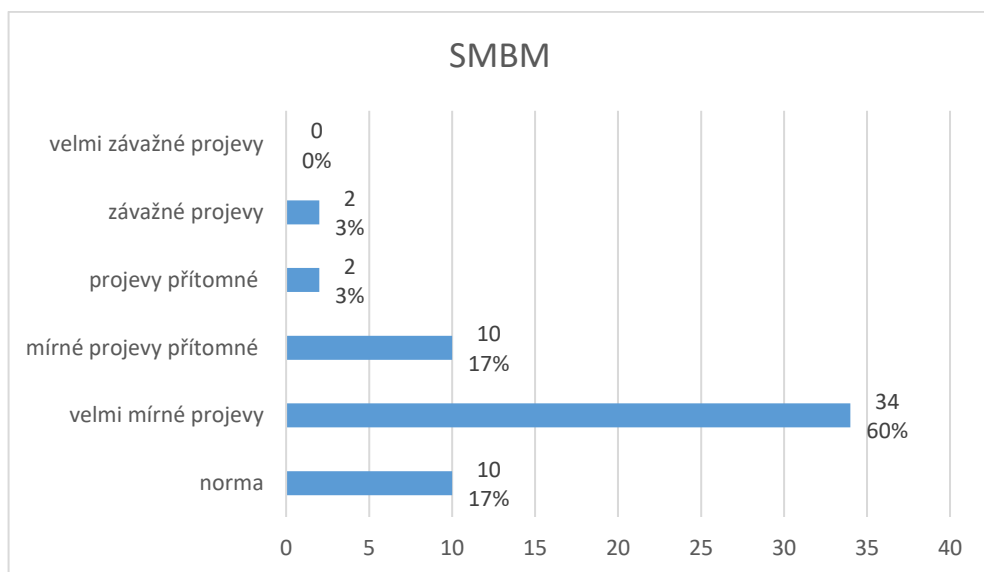
Shirom – Melamedova škála byla určena pro pedagogické pracovníky a má za úkol odhalit narůstající riziko syndromu vyhoření. Dotazník vyplnilo 58 pedagogických pracovníků, tedy o 14 méně, než vyplnilo dotazník pro pedagogické pracovníky výše.

V dotazníku se nevyhodnocují postupně jednotlivé otázky, ale dotazník se vyhodnocuje jako celek. Respondenti mohou získat skóre od 14 do 98 bodů, dle jejich vybraných odpovědí. Podle počtu dosažených bodů byly stanoveny jednotlivé kategorie viz tabulky číslo 5, do kterých byly výsledky rozčleněny.

Tabulka 5. Kategorie podle počtu dosažených bodů, zdroj: příloha 3

norma	14 – 28 bodů
velmi mírné projevy	29 – 42 bodů
mírné projevy přítomné	43 – 56 bodů
projevy přítomné	57 – 70 bodů
závažné projevy	71 – 84 bodů
velmi závažné projevy	85 – 98 bodů

Po vyhodnocení dotazníku bylo 10 respondentů zařazeno do kategorie „norma“ (17 %), dalších 34 dotázaných se dostalo do kategorie „velmi mírné projevy“ (60 %), dále 10 respondentů spadá do kategorie „mírné projevy přítomné“ (17 %), po 2 dotázaných mají kategorie „projevy přítomné“ (3 %) a „závažné projevy“ (3 %). Nikdo z respondentů nedosáhl tak vysokého skóre, aby byl zařazen do kategorie „velmi závažné projevy“.

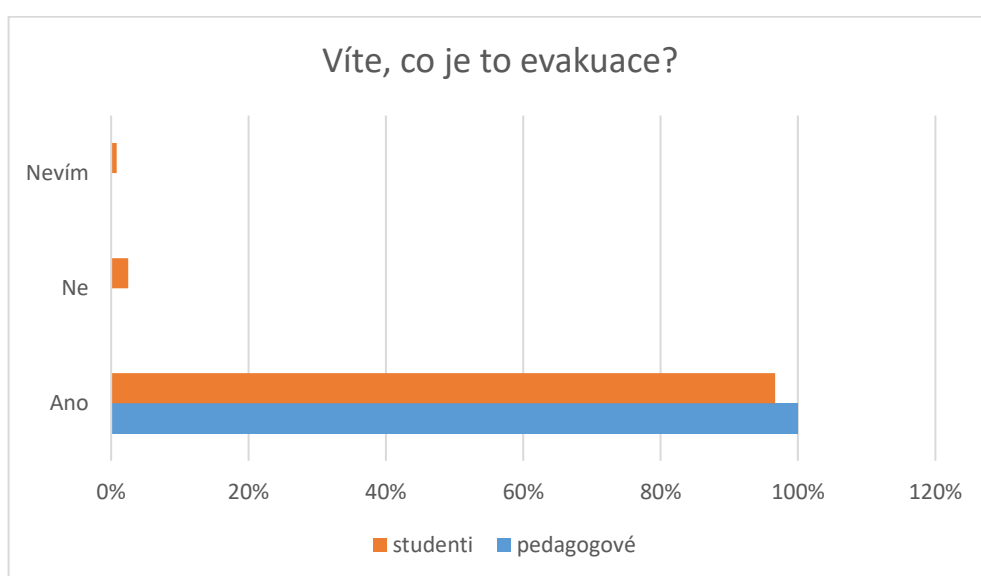
Obrázek 47. SMBM dotazník, zdroj: vlastní

5.4 Porovnání vybraných shodných otázek z dotazníků pro žáky a studenty s dotazníkem pro pedagogické pracovníky

Určité otázky v dotazníku pro žáky a studenty jsou stejné jako v dotazníku pro pedagogické pracovníky. Z tohoto důvodu je možné odpovědi na vybrané otázky porovnat pomocí grafů.

Otázka „Víte, co je to evakuace?“ – v dotazníku pro žáky a studenty otázka číslo 11, v dotazníku pro pedagogické pracovníky otázka číslo 12

Všichni pedagogičtí pracovníci, kteří vyplnili dotazník, uvedli, že vědí, co je to evakuace (100 %). U žáků a studentů odpověď „ano“ zaškrtno 234 z nich (97 %), možnost „nevím“ dalších 6 respondentů (2 %) a odpověď „ne“ zvolili pouze 2 žáci (1 %). Z tohoto porovnání tedy vyplývá, že větší a lepší informovanost o 3 % je u pedagogických pracovníků.

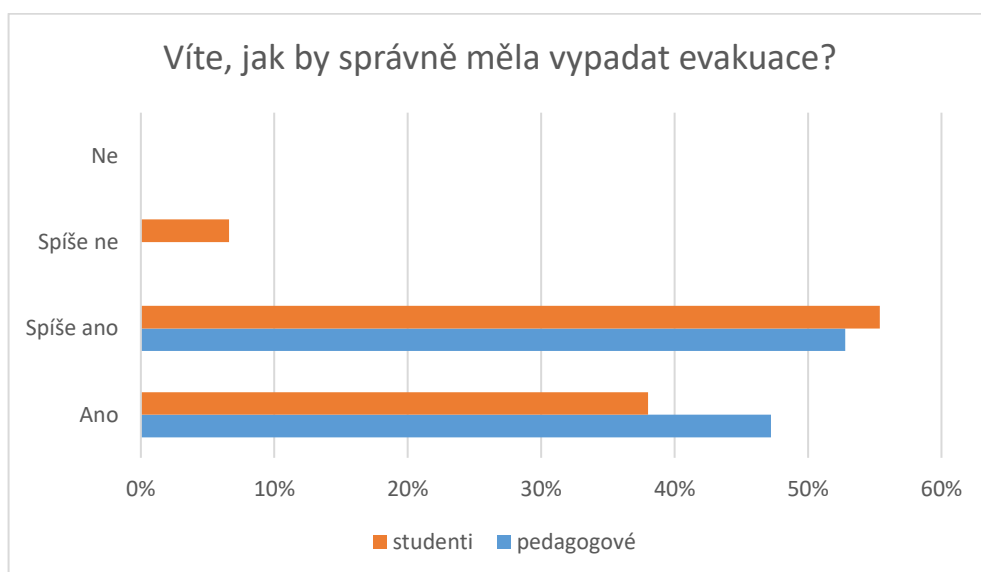

Obrázek 48. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů v pojmu evakuace, zdroj: vlastní

Otázka „Víte, jak by správně měla vypadat evakuace?“ – v dotazníku pro žáky a studenty otázka číslo 13, v dotazníku pro pedagogické pracovníky otázka číslo 14

Na tuto otázku odpovědělo „ano“ 34 pedagogických pracovníků (47 %) a 92 žáků a studentů (38 %). Možnost „spíše ano“ vybralo 38 pedagogických pracovníků (53 %) a 134 žáků a studentů (55 %). Variantu „spíše ne“ nikdo z dotázaných pedagogických pracovníků nezvolil, ale vybralo ji 16 žáků a studentů (7 %). Možnost „ne“ nezaškrtnl nikdo z pedagogických pracovníků.

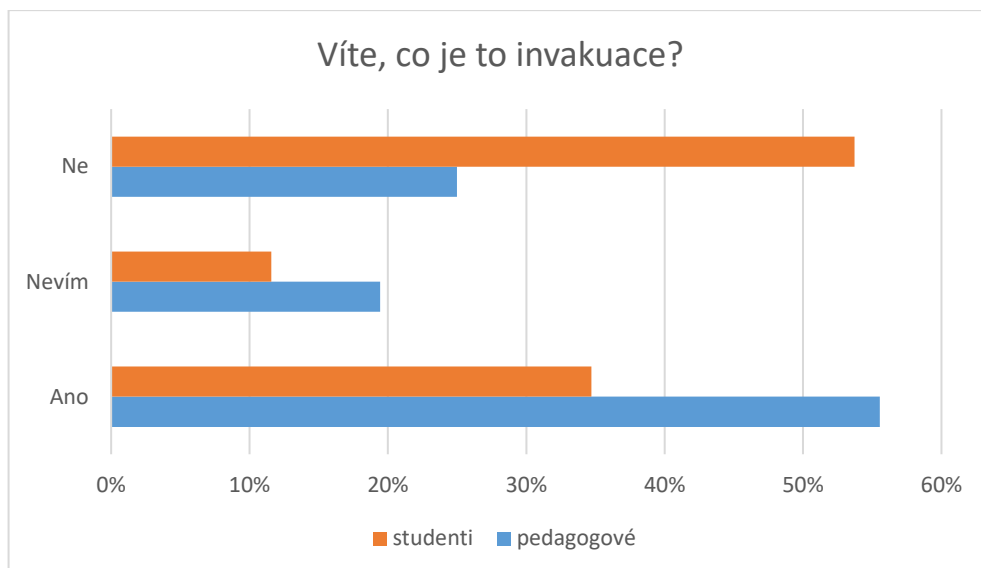
ani z žáků a studentů. I v této otázce jsou znalosti pedagogických pracovníků vyšší než u žáků a studentů.

Obrázek 49. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů ve správnosti provedení evakuace, zdroj: vlastní

Otázka „Víte, co je to invakuace?“ – v dotazníku pro žáky a studenty otázka číslo 12, v dotazníku pro pedagogické pracovníky otázka číslo 13

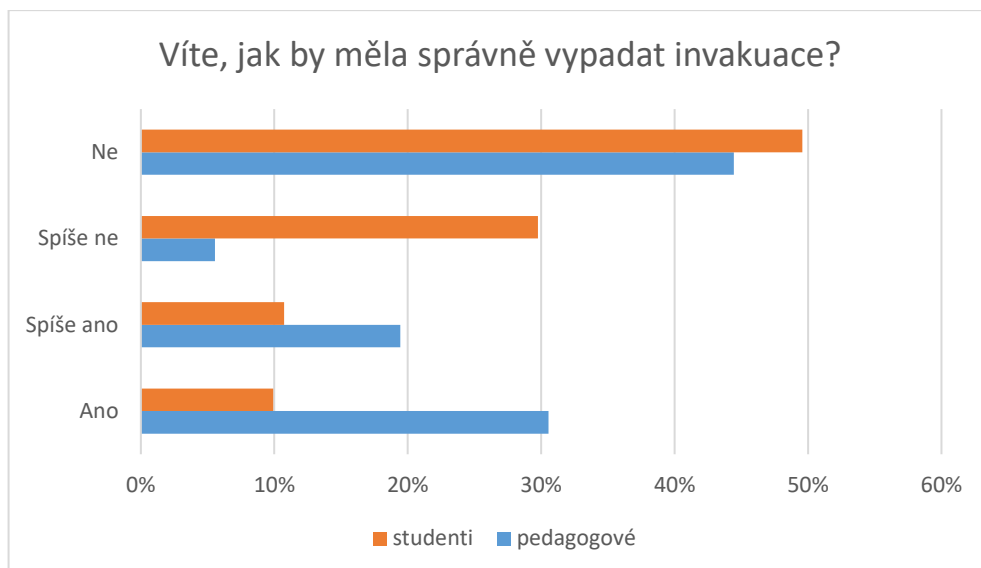
Celkem 40 pedagogických pracovníků (56 %) a 84 žáků a studentů (35 %) uvedlo, že vědí, co je to invakuace. Možnost „nevím“ si vybralo 18 pedagogických pracovníků (25 %) a 28 žáků a studentů (12 %). Poslední variantu „ne“ zaškrtnulo 14 pedagogických pracovníků (19 %) a 130 žáků a studentů (53 %). Na základě tohoto porovnání lze výsledky interpretovat tak, že je výrazně vyšší a lepší informovanost pedagogických pracovníků u pojmu invakuace než u žáků a studentů.

Obrázek 50. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů v pojmu invakuace, zdroj: vlastní

Otázka „Víte, jak by měla správně vypadat invakuace?“ – v dotazníku pro žáky a studenty otázka číslo 14, v dotazníku pro pedagogické pracovníky otázka číslo 15

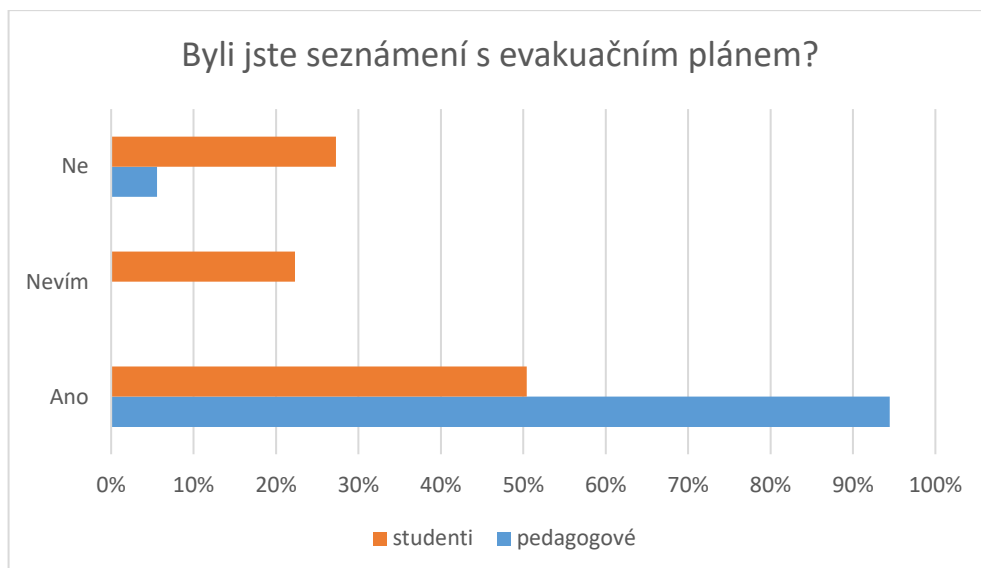
Pouze 22 pedagogických pracovníků (31 %) a 24 žáků a studentů (10 %) ví, jak by měla správně vypadat invakuace. Dalších 14 pedagogických pracovníků (19 %) a 26 žáků a studentů (11 %) vybralo možnost „spíše ano“. Variantu „spíše ne“ zaškrtili 4 respondenti z řad pedagogů (6 %) a 72 žáků a studentů (30 %). Poslední variantu „ne“ vybralo 32 pedagogů (44 %) a 120 žáků a studentů (49 %). Z tohoto grafu lze vyčíst, že informovanost o tom, jak by měla správně vypadat invakuace budovy školy, není nikterak vysoká. Lépe se znalostmi jsou na tom pedagogičtí pracovníci, což už trochu naznačil předcházející porovnávací graf.

Obrázek 51. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů ve správnosti provedení invakuce, zdroj: vlastní

Otázka „Byl/a jste seznámen/a s evakuačním plánem budovy školy?“ v dotazníku pro žáky a studenty otázka číslo 15, v dotazníku pro pedagogické pracovníky otázka číslo 16

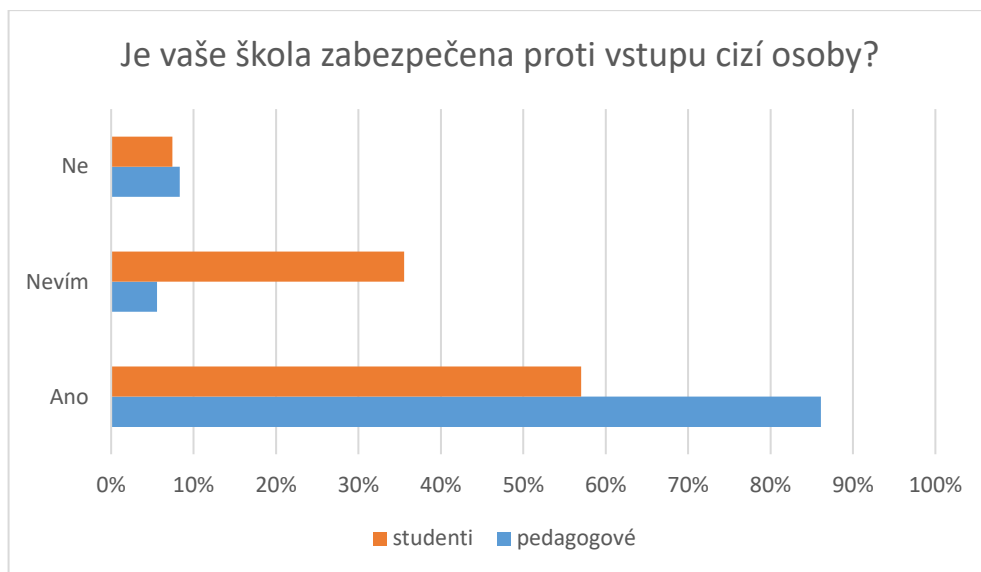
S evakuačním plánem budovy školy bylo seznámeno 68 pedagogických pracovníků (94 %) a 122 žáků a studentů (51 %). Pouze 4 pedagogové (6 %) a 66 žáků a studentů (27 %) uvedlo, že s evakuačním plánem budovy školy seznámeni nebyli. Možnost „nevím“ nikdo z pedagogických pracovníků nezvolil, ale zvolilo ji 54 dotázaných žáků a studentů (22 %). Z grafu je patrné, že s evakuačním plánem budovy bylo seznámeno více pedagogických pracovníků než žáků a studentů škol.

Obrázek 52. Porovnání seznámení pedagogů a studentů s evakuačním plánem budovy školy, zdroj: vlastní

Otázka „Je Vaše škola zabezpečena proti vstupu nepovolané osoby?“ v dotazníku pro žáky a studenty otázka číslo 17, v dotazníku pro pedagogické pracovníky otázka číslo 18

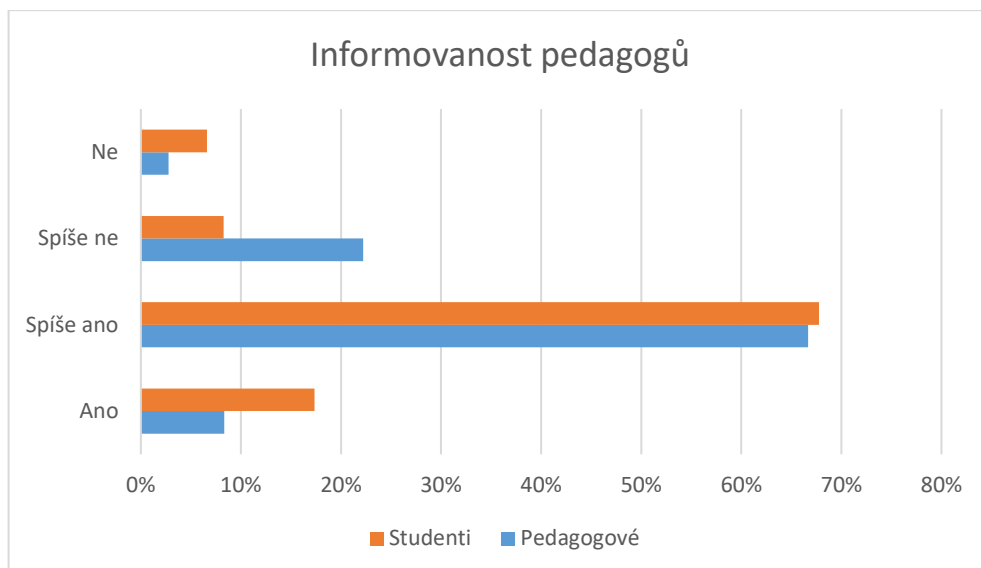
Na otázku týkající se zabezpečení vstupu do školy proti neoprávněným osobám opovědělo 62 pedagogů (86 %) a 138 žáků a studentů (57 %) „ano“. Pouze 6 pedagogických pracovníků (8 %) a 18 žáků a studentů (7 %) uvedlo, že škola nijak zabezpečena není. Poslední možnost „nevím“ zvolili 4 respondenti z řad pedagogických pracovníků (6 %) a 86 žáků a studentů (36 %). Výsledky ukazují, že většina škol, která je respondenty navštěvována je zabezpečena proti vstupu nepovolané osoby.

Obrázek 53. Porovnání vnímání pedagogů s vnímání žáků a studentů v zabezpečení školy proti vstupu nepovolané osoby, zdroj: vlastní

Otázka 18 „Myslíte si, že informovanost pedagogických pracovníků na Vaší škole je dostatečná?“ – v dotazníku pro žáky a studenty s otázkou 6 „Myslíte si, že jsou Vaše znalosti týkající se správného chování za mimořádné události dostačující?“ – v dotazníku pro pedagogické pracovníky

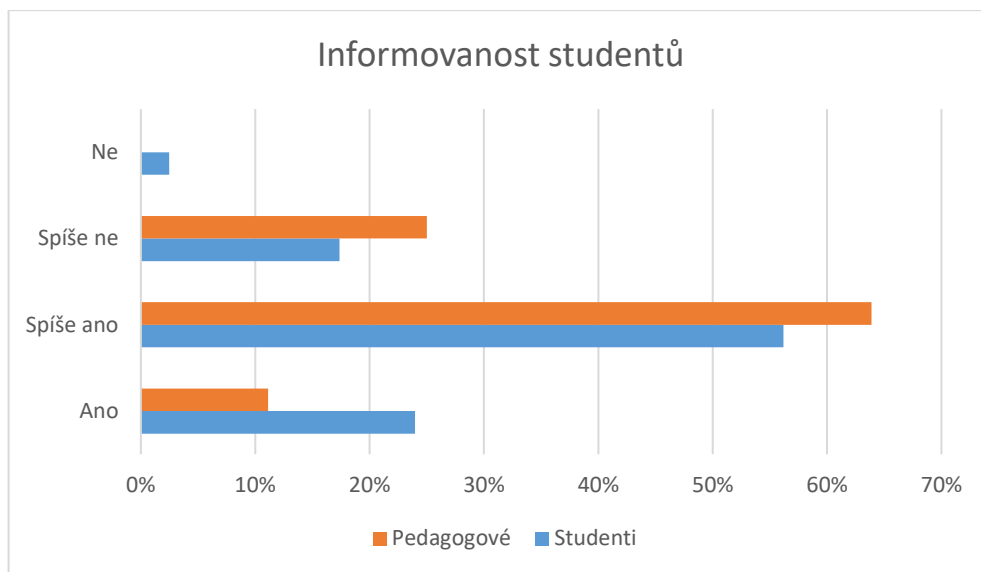
Tato otázka má za cíl porovnat, jak hodnotí žáci znalosti pedagogických pracovníků a jak pedagogičtí pracovníci hodnotí sami své znalosti. Z řad respondentů pedagogických pracovníků jich 6 odpovědělo, že nejsou jejich znalosti dostačující (8 %) a z řad žáků a studentů si to myslí 42 respondentů (17 %). Variantu „spíše ano“ zvolilo 48 pedagogických pracovníků (67 %) a 164 žáků a studentů (68 %). Možnost „spíše ne“ napsalo 16 pedagogů (22 %) a 20 žáků a studentů (8 %). Poslední volbu „ne“ vyplnili 2 pedagogický pracovníci (3 %) a 16 žáků a studentů (7 %). Lze říci, že znalosti pedagogických pracovníků hodnotí obě dvě skupiny výzkumu podobně.

Obrázek 54. Porovnání vnímání znalostí pedagogických učitelů s vnímáním znalostí žáků a studentů z pohledu pedagogů, zdroj: vlastní

Otázka 4 „Myslíte si, že jsou Vaše znalosti týkající se správného chování za mimořádné události dostačující?“ – v dotazníku pro žáky a studenty s otázkou 19 „Myslíte si, že informovanost žáků a studentů Vaší školy, jak se zachovat za mimořádné události, je dostatečná?“ – v dotazníku pro pedagogické pracovníky

Cílem této otázky bylo porovnat, jak hodnotí pedagogičtí pracovníci znalosti žáků a studentů a jak sami studenti hodnotí své znalosti ohledně správného chování za mimořádné události. Celkem 8 pedagogických pracovníků (11 %) a 58 studentů a žáků (24 %) zvolilo variantu „ano“, dalších 46 pedagogů (64 %) a 136 žáků a studentů (56 %) možnost „spíše ano“ a variantu „spíše ne“ napsalo 18 pedagogických pracovníků (25 %) a 42 žáků a studentů (17 %). Poslední možnou volbu „ne“ z pedagogů nezaškrtl nikdo a z řad žáků a studentů to bylo celkem 6 osob (3 %). Z tohoto grafu lze vyvodit, že učitelé i žáci a studenti hodnotí znalosti žáků a studentů velmi podobně.

Obrázek 55. Porovnávání vnímání znalostí žáků a studentů s vnímáním znalostí pedagogických pracovníků z pohledu žáků a studentů, zdroj: vlastní

5.5 Statistická analýza

Pro účely statistické analýzy byl vybrán dvouvýběrový t-test. Proto, aby mohl být tento test proveden, musely být získány průměrné hodnoty z odpovědí. Bylo vybráno pět stěžejních otázek, které byly stejné jak v dotazníku pro žáky a studenty, tak v dotazníku pro pedagogické pracovníky. Jednalo se o otázky: „Absolvoval/a jste kurz/školení první pomoci? Víte, co dělat při vzniku požáru uvnitř budovy školy? Víte, jak by měla správně vypadat evakuace? Víte, jak by měla správně vypadat invakuace? Byl/a jste seznámen/a s evakuačním plánem budovy školy?“. Bodová škála byla určena následovně, pro otázky se třemi možnostmi odpovědí „ano“ = 2 body, „nevím“ = 1 bod, „ne“ = 0 bodů a pro otázky se čtyřmi možnostmi odpovědí „ano“ = 3 body, „spíše ano“ = 2 body, „spíše ne“ = 1 bod a „ne“ = 0 bodů. Maximální scóre, kterého mohli respondenti dosáhnout bylo 13 bodů.

Nejdříve byl proveden test normality, kde bylo zjištěno, že data pocházejí z normálního rozdělení. To je úplný základ pro to, aby mohl být dvouvýběrový t-test použit.

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

Další podmínkou pro použití dvouvýběrového T-test je provedení dvouvýběrového F-test pro rozptyl. Byly stanoveny hypotézy: H_0 : rozptyly jsou shodné, H_1 : rozptyly nejsou shodné.

Tabulka 6. Dvouvýběrový F-test pro rozptyl, zdroj: vlastní

	Žáci a studenti	Pedagogové
Stř. hodnota	7,768595041	9,972222222
Rozptyl	5,340420425	3,971048513
Pozorování	242	72
Rozdíl	241	71
F	1,344838877	
P(F<=f) (1)	0,070583955	
F krit (1)	1,393063243	

Hodnota F je menší než hodnota F krit (1) a hodnota P je menší než hladina významnosti $\alpha = 5\%$. Z toho vyplývá, že nelze zamítnout H_0 , tedy že rozptyly jsou shodné.

Dvouvýběrový T-test

Po provedení dvouvýběrového F-test pro rozptyl, kde nelze zamítnout H_0 , můžeme použít dvouvýběrový T-test s rovností rozptylů. Pro T-test byly stanoveny hypotézy: H_0 : Žáci a studenti mají stejné znalosti jako pedagogičtí pracovníci, H_1 : Žáci a studenti nemají stejné znalosti jako pedagogičtí pracovníci.

Tabulka 7. Dvouvýběrový T-test s rovností rozptylů, zdroj: vlastní

	Žáci a studenti	Pedagogové
Stř. hodnota	7,768595041	9,972222222
Rozptyl	5,340420425	3,971048513
Pozorování	242	72
Společný rozptyl	5,028800534	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	312	
t Stat	-7,320066439	
P(T<=t) (1)	1,05921E-12	
t krit (1)	1,649752124	
P(T<=t) (2)	2,11843E-12	
t krit (2)	1,967596497	

Hodnota t Stat je menší než hodnota t krit (2) a hodnota P je menší než hladina významnosti alfa = 5 %, tedy zamítám H0.

Na hladině významnosti alfa = 5 % zamítám H0, tedy existuje statisticky významný rozdíl mezi znalostmi žáků a studentů a znalostmi pedagogických pracovníků.

5.6 Vyhodnocení hypotéz

H1: Žáci a studenti středních škol a víceletých gymnáziích mají největší zájem o školení v oblasti aktivního střelce.

V tomto případě bylo pomocí grafického znázornění zjištěno (obrázek číslo 16), že největší zájem mezi žáky a studenty středních škol a víceletých gymnázií je o školení v oblasti aktivního střelce. Hypotéza H1 je potvrzena.

H2: Pedagogičtí pracovníci se cítí nejvíce jistí v oblasti první pomoci.

Na obrázku číslo 35 je graficky znázorněno, že nejvíce se pedagogičtí pracovníci cítí jistí v oblasti evakuace a až následně v oblasti první pomoci. Hypotéza H2 se zamítá.

H3: Pedagogičtí pracovníci mají stejné znalosti v oblasti připravenosti na MU jako žáci a studenti.

Na základě výsledků provedené statistické analýzy bylo zjištěno (tabulka číslo 7), že existuje statisticky významný rozdíl, mezi znalostmi žáků a studentů a mezi znalostmi pedagogických pracovníků. Hypotéza H3 se zamítá.

6 DISKUZE

Přípravenost škol a školských zařízení na mimořádné události je v dnešní době velmi diskutovaným tématem. Vzhledem k rostoucímu počtu útoků ve školách a školských zařízení, jak ze strany žáků a studentů, tak ze strany třetích cizích osob. Z tohoto důvodu by měla být větší časová dotace věnovaná preventivně výchovné činnosti pro žáky a studenty a možnosti účastnit se školení, kurzů či besed pro pedagogické pracovníky. Tato činnost by měla být zaměřena na zvládnání mimořádné události a předcházení jejímu vzniku.

Jak vyplývá z dotazníkového šetření, žáci a studenti by měli největší zájem o školení v oblasti aktivního střelce a následně v oblasti první pomoci. Pokud budeme sledovat zprávy ze světa, pak v nich nalezneme odpověď, proč zrovna oblast aktivního střelce. Ve Spojených státech amerických se v roce 2021 událo 34 útoků na školách. Celkem od roku 1999 v USA událo 304 útoků, při kterých zemřelo 157 studentů. [80] Pro ilustraci se můžeme podívat na vybrané útoky, které se staly za poslední rok po celém světě.

Patnáctiletý student Ethan Crumbley ve škole Oxford High School, která se nachází nedaleko Detroitu v USA, 30. listopadu 2021 zastřelil poloautomatickou zbraní čtyři spolužáky a dalších sedm lidí zranil. Učitelé už před útokem nahlásili jeho znepokojivé chování vedení školy a následně proběhla jednání s jeho rodiči. Chvíli po jednání školy s rodiči vytáhl student zbraň a začal střílet. [81]

Osmnáctiletý student Timur Bekmansurov na Permské státní univerzitě v Rusku, 20. září 2021 zastřelil 6 studentů a další desítky lidí zranil. Na sociálních sítích student uvedl vysvětlení svého činu. Na zbraň si šetřil peníze a dlouho o její koupi uvažoval, poté k tomu připojil komentář „kdybych to neudělal teď, zabil bych někoho v budoucnu“. [82]

V České republice se odehrál útok střelnou zbraní ve škole 31. března 2022. Incident se stal na střední škole Euroinstitut pro handicapované nedaleko Kladna. V podvečer došlo k zastřelení osoby a poté útočník obrátil zbraň proti sobě. V tomto případě se nejedná se o útok spáchaný studentem, jako tomu bylo ve dvou výše uvedených příkladech. [83]

Případ, který 31. března 2022, otřásl celou Českou republikou, se odehrál na Středním odborném učilišti Ohradní v Praze. Devatenáctiletý student zaútočil na učitele mačetou a ten bohužel útok nepřežil. Podle dostupných informací měl student s učitelem konflikt kvůli nedostatečnému studijnímu prospěchu. Další podrobnosti jsou zatím předmětem vyšetřování. [84]

Odborníci po celém světě se snaží najít důvod útoků žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Příčina jejich činu vyjde najevo až poté, co útok ve škole spáchají. Útočníci, kteří útok přežijí, následně vypovídají, proč se k takovému to činu uchýlili. U pachatelů, kteří při útoku přijdou o život, se zpětně zjišťuje, jaká mohla být motivace pro spáchání útoku ve škole či školském zařízení. V celé společnosti vždy po útoku spáchaným ve škole či školském zařízení žákem nebo studentem, vyvstane otázka, zda se útoku dalo nějakým způsobem předejít. Přicházejí otázky, zda bylo možné poznat psychické onemocnění žáka či studenta, odhalit možné eskalování rodinného konfliktu, konfliktu s pedagogickým pracovníkem či zda se student nestal součástí nebo velkým sympatizantem některé z teroristických organizací.

Všechny případy aktivního střelce a útoků ve školách souvisejí také se zabezpečením vstupu do školy. Útokům pachatelů, kteří nejsou z řad žáků a studentů škol, se dá předejít pomocí dostatečného zabezpečení vstupu nepovolaným osobám do budovy školy nebo školského zařízení. U útoků žáků a studentů je to složitější. Ve školním řádu je uveden zákaz nošení zbraní do škol

a školských zařízení, ale při vstupu do budovy školy se neprohlížejí věci žáků a studentů. Po incidentu, který se stal 31. března 2022, někteří odborníci navrhovali, aby při vstupu do budovy škol byly nainstalovány bezpečnostní rámy. Avšak většina odborníků se shodla, že bezpečnostní rámy ve školách by větší bezpečnost nezajistily.

Útok aktivního střelce může mít závažný dopad na psychiku jedinců, kteří byli této mimořádné události svědky nebo jí byli nějakým jiným způsobem dotčeni či zasaženi. Šeredová, 2021 ve své práci na téma Psychologické aspekty zásahu ZZS v rámci situace tzv. Aktivního střelce ve školách a školských zařízeních, uvádí názory odborníků, jak může psychický stav jedince ovlivnit zásah ZZS. Nejvíce zásah ZZS při útoku aktivního střelce ve škole či školském zařízení ovlivňuje nízký věk dotčených a zúčastněných, zkušenosti s touto MU, strach z neznámého či čekání, co bude následovat. Naopak nejméně zásah ZZS ovlivňuje pohlaví a víra. [85]

Zájem o školení z řad žáků a studentů v oblasti první pomoci je dobrým znamením pro společnost. První pomoc a její znalost je velmi důležitá k tomu, abychom byli schopni pomoci například rodinným příslušníkům, známým, kamarádům nebo úplně cizímu člověku v případě potřeby. Absolvování školení/kurzu první pomoci je také nezbytnou podmínkou pro držení řidičského oprávnění.

U pedagogických pracovníků byl největší zájem o školení v oblasti první pomoci a v oblasti úniku nebezpečné chemické nebo biologické látky. Školení první pomoci každý pedagogický pracovník absolvoval, ale i nadále mají zájem prohlubovat, ověřovat a opakovat si své znalosti z této problematiky. Postupy, jak se správně zachovat a co dělat v případě úniku nebezpečné chemické nebo biologické látky nebývají předmětem školení. Pokud k nějakému úniku

nebezpečné látky dojde, instrukce lidé zpravidla dostávají pomocí hromadných sdělovacích prostředků nebo rozhlasu. Pokud je zájem o školení v této oblasti dostatečně veliký, (tuto možnost zvolilo 42 z dotázaných pedagogických pracovníků) bylo by dobré se nad uspořádáním školení pro zájemce na toto téma zamyslet.

Vzdělávání se v oblasti ochrany obyvatelstva je velmi důležité z hlediska následného správného zvládnutí dané mimořádné události. Pouze 8 % pedagogických pracovníků uvedlo, že se nijak nevzdělává v této oblasti. Ve srovnání s dalšími provedenými výzkumy je toto číslo velmi malé. V diplomové práci od Doubravové, 2021, byla položena pedagogickým pracovníkům velmi podobná otázka, avšak výsledek je velmi rozdílný. Na otázku týkající se vzdělávání odpovědělo 63 % pedagogických pracovníků, že se ve volném čase nevzdělávají v oblasti ochrany obyvatelstva. Za velkým procentuálním rozdílem se může skrývat fakt, že práce byla prováděna na pedagogických pracovnících pracujících ve školách pro sluchově handicapované žáky a studenty. [86]

Dále byla podobná otázka položena pedagogickým pracovníkům, kteří pracují ve školách a školských zařízeních pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v práci od Pavelkové, 2015. Odpověď „ne“ nebo „spíše ne“ vybralo 70 % dotázaných. Velký procentuální rozdíl může být způsoben tím, že tito pedagogičtí pracovníci pracují ve speciálně zaměřené škole nebo školském zařízení. [87]

Vzděláváním pedagogických pracovníků a jejich přípravou na mimořádné události se zabývá také práce od Doubravové, 2021 s názvem Školy pro sluchově postižené a jejich připravenost na mimořádné události. Doubravová, 2021 ve své práci pracovala se třemi školami pro sluchově postižené. Ve všech dotázaných

školách jsou pedagogové pravidelně školeni a seznamováni se stanovenými postupy, což je velmi pozitivní při výskytu mimořádné události. Bohužel seznamování žáků se stanovenými postupy se na školách spíše neuskutečňuje. [88]

Problém se vzděláváním se v oblasti ochrany obyvatelstva u pedagogických pracovníků může být také způsoben špatnou informovaností o účasti na kurzech, seminářích či přednáškách. V řadě škol si musí pedagogičtí pracovníci sami aktivně hledat možnost účasti na školení a nejsou jim od školy či školského zařízení žádná nabídnuta. S tím souvisí také doba a čas konání kurzů či seminářů. Pracovní doba pedagogických pracovníků je rozdílná, záleží na předmětech, které vyučují, a také na zaměření jednotlivých škol. Pedagogičtí pracovníci se také mohou setkat s odmítnutím žádosti na čerpání studijního volna pro školení v oblasti ochrany obyvatelstva. Je to z důvodu, že řada škol uděluje studijní volno pouze na semináře a kurzy, které přímo korespondují se zaměřením, který pedagogický pracovník ve škole nebo školském zařízení vyučuje. Avšak oblast ochrany obyvatelstva by se měla týkat každého pedagogického pracovníka i v případě, že tuto problematiku s žáky a studenty neprobírá. Je to především z důvodu, aby byl učitel schopen adekvátně reagovat a správně se zachovat při vzniku a průběhu mimořádné události, s tím souvisí také cvičení a provádění evakuace budovy školského zařízení nebo školy.

Cvičná evakuace budovy školy nebo školského zařízení by měla probíhat jedenkrát do roka. Odůvodněním je, aby se v případě požáru v budově snížila pravděpodobnost poškození zdraví a ztrát na životech. Ve školách a školských zařízeních je velké množství studentů, žáků, pedagogických i nepedagogických pracovníků, kteří by měli vědět, jak v případě evakuace postupovat a jak se správně zachovat.

V dnešní době jsou odborníci s pomocí moderních technologií schopni nasimulovat evakuaci skoro jakékoli budovy. Do speciálního programu se zadávají veškerá data o dané budově, včetně počtu lidí v jednotlivých místnostech a poté se vytvoří simulace, jak by evakuace za daných podmínek probíhala. Pomocí těchto simulací se dají odhalit slabá místa při evakuaci daného objektu a může se s těmito místy nadále pracovat a odstraňovat je. Avšak počítačová simulace by neměla nahradit provádění cvičné evakuace na školách, a to z důvodu nepředvídatelného chování různého počtu žáků a studentů.

Celkem 97 % z dotázaných žáků a studentů ví, co je to evakuace, a pouze o 4 % méně, tedy 93 % ví, jak by měla evakuace správně vypadat. Zejména druhé číslo, které ukazuje znalosti žáků a studentů v oblasti správného provedení evakuace, je velmi dobré. K hodnotě tohoto čísla může přispívat provádění pravidelné cvičné evakuace a pozornost médií, která se k oblasti evakuace váže.

U pedagogických pracovníků všichni z dotázaných vědí, co je to evakuace a jak by měla správně probíhat. Právě znalosti pedagogických pracovníků při průběhu evakuace jsou klíčovým faktorem úspěšného průběhu a zvládnutí celého procesu. Pedagogičtí pracovníci dávají pokyny žákům a studentům a ti se podle nich řídí.

Znalosti žáků a studentů v oblasti invakuace jsou výrazně horší než jejich znalosti v oblasti evakuace. V případě invakuace pouze 35 % dotázaných žáků a studentů vědělo, co tento pojem znamená. To by v případě nutnosti provedení invakuace, například z důvodu úniku nebezpečné chemické nebo biologické látky, mohlo znamenat problém.

Co znamená invakuace vědělo pouze 56 % dotázaných pedagogických pracovníků. Znalosti pedagogických pracovníků jsou klíčové pro zvládnutí dané mimořádné události, jelikož jsou žáci a studenti „závislí“ na jejich znalostech

a příkazech, co se má dělat. Pedagogičtí pracovníci, jak již výše zmiňuji, mají největší zájem o školení v oblasti úniku nebezpečných chemických a biologických látek. Při této mimořádné události je jedna z možností ochrany právě invakuace. Pokud pedagogičtí pracovníci nebudou vědět, co je to invakuace, nemusí být schopni správně zvládnout tuto mimořádnou událost nebo naopak, pokud nebudou vědět, jak se v této dané situaci zachovat, ochrana pomocí procesu invakuace je nenapadne.

V práci s názvem Přípravenost žáků a pedagogů škol pro sluchově postižené na mimořádné události od Doubravové, 2021, byly porovnávány znalosti pedagogů a studentů pomocí dotazníku-testu. Celkem bylo dotázáno 43 pedagogických pracovníků ve třech školách a 109 studentů, kteří navštěvují stejné školy jako pedagogové. Aritmetický průměr výsledků pedagogických pracovníků se za jednotlivé školy pohyboval přes hodnoty 8,94 a 9,60 až po hodnotu 11,20. Poslední hodnota je velmi vysoká a pedagogičtí pracovníci dané školy mají znalosti v oblasti připravenosti na mimořádné události na velmi vysoké úrovni. Maximální počet bodů, které mohli pedagogičtí pracovníci i studenti získat, je 12. Po zpracování dotazníků vyplněných studenty byla nejnižší hodnota aritmetického průměru 6,23, poté 7,06 a nakonec 7,32. Pokud bychom chtěli tyto hodnoty srovnat s pedagogickými pracovníky, jsou znalosti studentů nízké. [89]

Na otázku, zdali jsou znalosti žáků a studentů v dotázaných školách a školských zařízeních dostatečné, odpovědělo 75 % pedagogických pracovníků „ano“ nebo „spíše ano“. Tuto otázku je možné porovnávat s otázkou v jiné práci, neboť znalosti žáků a studentů z pohledu pedagogických pracovníků jsou velmi důležitým aspektem pro zvládnutí dané MU. V práci od Pavelkové, 2015, byla podobná otázka položena pedagogickým pracovníkům, kteří pracují ve školách a školských zařízeních pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími

potřebami, byla procentuální hodnota výrazně nižší. Z těchto pedagogických pracovníků uvedlo pouze 35 % možnost odpovědi „ano“ a „spíše ano“. Tento výrazný rozdíl je pravděpodobně způsobený speciálním zaměřením škol a školských zařízení. [90]

Syndrom vyhoření u pedagogických pracovníků je velmi diskutované téma, stejně jako v mnoha jiných profesích. Syndrom vyhoření začíná být v dnešní moderní společnosti skloňován čím dál tím častěji. Vznik syndromu vyhoření je podmíněn mnoha faktory, velmi často se jedná o jejich kombinaci. Jako příklad můžeme uvést vysoký pracovní nátlak, přesčasy, strach ze ztráty zaměstnání, krizi v rodině či dlouhotrvající přetížení.

V dnešní době existuje velké množství internetových stránek, které se snaží pomáhat pedagogickým pracovníkům, pokud se snaží předejít syndromu vyhoření nebo jím již trpí. Učitelé na stránkách naleznou tipy, jak syndromu vyhoření předcházet a jak ho úspěšně překonat. Dále se také na stránkách velmi často nacházejí příběhy jednotlivých učitelů a ostatní pedagogičtí pracovníci mají možnost o svůj příběh se podělit s ostatními.

Pokud se podíváme na výsledek zúčastněných pedagogických pracovníků, kteří pracují ve školách a školských zařízeních na městské části Prahy 1, průměr jejich odpovědí v dotazníku SMBM je 39,07. Toto číslo můžeme porovnávat s dalšími pracemi, které se zaměřují na syndrom vyhoření pedagogických pracovníků. Kotenová, 2016 ve své práci Spánek a profesní zátěž učitele uvádí, že průměr dotazníku SMBM dotázaných pedagogických pracovníků je 41,1. [91]

Další prací, se kterou lze porovnat výsledky dotazníku SMBM je rigorózní práce Příkazské, 2015. Ta ve svém výzkumu došla k průměru odpovědí ze SMBM dotazníku, který má hodnotu 48,2. Pedagogičtí pracovníci, kteří se na tomto výzkumu podíleli, pracují na druhém stupni základních škol v Plzni.

Tento průměr je výrazně vyšší než průměr, který vyšel z dotazníkového šetření u pedagogických pracovníků na středních školách a víceletých gymnáziích v městské části Praha 1. [92]

Můžeme také zkusit porovnat výsledky dotazníku SMBM pedagogických pracovníků a pracovníků IZS. Například průměrný výsledek testu na odhalení syndromu vyhoření u Policie České republiky byl 32. To je velmi podobné číslo jako u pedagogických pracovníků. Jedná se o výsledek z práce Pudivítrové, 2020. [93] Pokud by se porovnával pouze průměr výsledků SMBM dotazníku, vyšla by totožná hodnota mezi zaměstnanci Policie České republiky a pedagogickými pracovníky. To by znamenalo, že mezi příslušníky PČR je stejná míra vyhoření jako mezi pedagogickými pracovníky zaměstnanými ve školách a školských zařízeních v Městské části Praha 1.

Významnými faktory, které mohou ovlivnit syndrom vyhoření, jsou například benefity, možnosti, klima na pracovišti či délka dovolené. Míra a výše benefitů záleží na jednotlivé škole či školském zařízení. Klima na pracovišti je velmi důležité, nejen v práci pedagogických pracovníků, ale v jakékoliv firmě na jakékoliv pozici. Pokud se zaměstnanec nebude na svém pracovišti cítit dobře, je velmi pravděpodobné, že bude klesat jeho výkonost či chuť do práce. Naopak pokud bude na pracovišti klima velmi dobré, zaměstnanec se bude rád do práce vracet a bude opomíjet i menší nedostatky, které by mu za normálních okolností vadily.

V České republice je dlouhodobě nedostatek pedagogických pracovníků, a tak některá města začala nabízet vlastní benefity. Například Magistrát Hlavního města Prahy nabídl učitelům možnost získat nájem v městských bytech, který by měl být levnější než komerční nájem. Některé školy nabízejí svým zaměstnancům jako benefity služební počítač, telefon či zdarma přístupy

k odborným českým i zahraničním knížkám, článkům nebo studiím. Vláda se snaží navyšovat platy pedagogických ale i nepedagogických pracovníků, například v roce 2018 se platy zvýšily o 15 % učitelům a ostatním zaměstnancům o 10 %. [94]

Bohužel velká část učitelů neví nebo jim nebylo sděleno, na jaké benefity mají nárok, a jak je mohou čerpat. Všechny tyto výše uvedené faktory, a ještě mnohé další, mohou způsobovat syndrom vyhoření u pedagogických pracovníků, jehož výskyt je v jejich profesi stále častější.

Hnutí STAN přišlo v roce 2019 s návrhem desetiměsíčního studijního volna – sabbaticlu, na který by měli nárok pedagogičtí pracovníci po deseti letech praxe na základních a středních školách. Nejednalo by se přesně o volno, učitelé by se mohli nebo přesněji měli do vzdělávat ve svých oborech. Například pokud učitel vyučuje cizí jazyky, mohl by vycestovat do zahraničí, v případě že by pedagogický pracovník vyučovat odborné předměty, mohl by několik měsíců strávit na praxích atd. Pedagogičtí pracovníci by po dobu 10 měsíců, tedy po dobu sabbaticlu, pobírali plat. Snahou projektu bylo snížit počet případů syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků, avšak návrh se setkal také s vlnou kritiky z důvodu již tak velkého nedostatku pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních po celé České republice. Dokonce i někteří učitelé připouštějí, že by se jim po studentech po tak dlouhou dobu stýskalo, a že si neumí představit, že by byli deset měsíců „doma“. Tento model obrany či ochrany proti narůstajícímu počtu případů syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků uplatňují v několika zemích západní i střední Evropy, například v Polsku či Maďarsku. [95, 96]

Je velmi těžké odhadnout, jakým směrem se bude české školství dále vyvíjet. Nalezneme zde snahy udělat výuku více interaktivní, snahu více zapojovat žáky a studenty do výuky, vše jim názorně ukazovat a zajišťovat možnosti, aby si určité věci mohli žáci a studenti sami vyzkoušet. Vznikají nové školy, které mají jiný styl a formu výuky a také se v České republice otvírají zahraniční školy, které učí dle principů země, kterou reprezentují. Stejně jako pracovní klima pro pedagogické pracovníky je důležité, aby se žáci a studenti ve škole či školském zařízení, cítili dobře.

Možná doporučení

Tato práce se zabývala tématem, zda a jak jsou školy a školská zařízení připraveny na mimořádné události. S tímto tématem také úzce souvisí syndrom vyhoření pedagogických pracovníků.

Jak již bylo zmíněno výše, agresivita a možné útoky ve školách a školských zařízeních přestávají být ojedinělé, ale začínají se objevovat čím dál častěji. Do budoucna bude velmi pravděpodobně potřeba předcházet těmto útokům a snížit jejich počet na minimum. K tomu by mohla pomoci psychologická péče o žáky a studenty ve školách a školských zařízeních, větší zájem ze strany rodičů a rodinných příslušníků o psychický stav jejich dětí či samotná snaha žáků a studentů.

Preventivně výchovná činnost by měla být více a ve větší míře zařazována do rámcových vzdělávacích plánů. Pokud by ve škole nebo školském zařízení byl zvýšený zájem o některou z oblastí ochrany obyvatelstva a připravenosti na mimořádné události, bylo by vhodné pokusit se zajistit žákům a studentům besedu, přednášku či seminář na dané téma. Neměla by být opomíjena ani cvičná evakuace budovy školy či školského zařízení, už jen z důvodu legislativního rámce.

Sebevzdělávání u pedagogických pracovníků by mělo být rozvíjeno, nabízeno či podporováno, a to v jakékoli formě. V dnešní době vyspělých technologií by bylo možné uspořádat pro zájemce školení či seminář na danou problematiku formou online kurzů. Vzdělávání pedagogických pracovníků má klíčovou roli v přípravě žáků a studentů na jejich další život po ukončení školy.

Snaha předejít syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků by se měla dostat do popředí. Bylo by zapotřebí pokusit se jim zajistit podmínky, benefity či pracovní volna, které mohou alespoň v malé míře předejít tomuto syndromu. Čím více nám bude v České republice přibývat pedagogických pracovníků se syndromem vyhoření, tím se zvyšuje pravděpodobnost méně kvalitního českého školství v následujících letech možná desetiletích.

7 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala připraveností škol a školských zařízení na mimořádné události, především na oblast evakuace, vzniku požáru, preventivně výchovné činnosti a syndromu vyhoření.

Cílem práce bylo zjistit, jak jsou na mimořádné události připraveny školy a školská zařízení v Městské části Praha 1 a jejich žáci, studenti a pedagogičtí pracovníci. Odhalit, v jakých oblastech ochrany obyvatelstva se pedagogičtí pracovníci, žáci a studenti cítí nejvíce jistí, či naopak ve kterých mají pocit nedostatku informací o tom, jak se správně v dané situaci chovat a jednat. Nejvíce se žáci a studenti cítí jistí v oblasti evakuace a nejméně v oblasti aktivního střelce. Právě v oblasti aktivního střelce by mělo nejvíce žáků a studentů zájem o školení. Pedagogičtí pracovníci si jsou nejvíce jistí, stejně jako studenti, v oblasti evakuace a nejméně v oblasti úniku nebezpečné chemické nebo biologické látky, a právě v této oblasti by spolu s první pomocí měli největší zájem o školení.

Důležitým aspektem při správném zvládnutí a připravenosti na mimořádné události je psychický stav pedagogických pracovníků žáků a studentů. U pedagogických pracovníků může být psychický stav ovlivněn syndromem vyhoření, který je při tomto povolání velmi častý.

S pomocí moderních technologií a odhodláním profesionálů lze dokázat ochránit či zachránit velké množství lidských životů při jakékoli mimořádné události.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR – Česká republika

HZS – Hasičský záchranný sbor České republiky

MU – Mimořádná událost

ICD – International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems

IZS – Integrovaný záchranný systém

KS – Krizová situace

MD – Ministerstvo dopravy

MKN – Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

MV-GR HZS ČR – Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky

MZd – Ministerstvo zdravotnictví

OČMU – Ochrana člověka za mimořádných událostí

OO – Ochrana obyvatelstva

PIO – prostředky individuální ochrany

PČR – Policie České republiky

RVP – rámcové vzdělávací programy

WHO – Světová zdravotnická organizace

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*. In: . Česká republika: Sbírka zákonů České republiky, 2000, ročník 2000, číslo 239.
- [2] HORÁK, Rudolf, Lenka DANIELOVÁ, Ludvík JUŘÍČEK a Ladislav ŠIMÁK. *Zásady ochrany společnosti*. Ostrava: KEY Publishing, 2015. ISBN 978-80-7418-236-5.
- [3] *Zákon č. 240/2000 Sb.: Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*. In: . Vláda, 2000.
- [4] ŠENOVSKÝ, Michail, Milan ORAVEC a Pavel ŠENOVSKÝ. *Teorie krizového managementu*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. ISBN 978-80-7385-108-8.
- [5] *Krizové stavy* [online]. GŘHZS ČR [cit. 2021-10-24]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx>
- [6] *Krizové stavy: Vyhlášené krizové stavy* [online]. GŘHZS ČR [cit. 2021-10-24]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [7] VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.
- [8] *Integrovaný záchranný systém* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2009 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>

- [9] FIALA, Miloš a Josef VILÁŠEK. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [10] *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
- [11] *Vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva*. In: . Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2002.
- [12] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-134-7.
- [13] *Vyhláška č. 21/1996 Sb.: Vyhláška Ministerstva vnitra, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně*. In: .
- [14] MARTÍNEK, PH.D., Mgr. Bohumil, doc. RNDr. Petr LINHART, CSC. a Kolektiv pracovníků Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. *Ochrana obyvatelstva: Modul E*. MV-GŘHZS ČR, 2006.
- [15] KVARČÁK, Miloš. *Základy požární ochrany*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. ISBN 80-86634-76-0.
- [16] POSPÍŠIL, Libor. *Příčiny vzniku požárů: Diplomová práce*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, Fakulta bezpečnostně právní, 2012. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/priciny-vzniku-pozaru.aspx>

- [17] HZS Ústecký kraj: Zjišťování příčin požárů [online]. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/zjistovani-pricin-pozaru-zjistovani-pricin-pozaru.aspx?q=Y2hudW09MTA%3D>
- [18] Požáry.cz: Hasičská abeceda 2 [online]. 2002 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/205-hasicska-abeceda-2/>
- [19] BEBČÁK, Petr, Aleš DUDÁČEK a Michail ŠENOVSKÝ. *Vybrané kapitoly z požární ochrany III*. Ostrava: Vysoká škola Báňská - Fakulta bezpečnostního inženýrství, 2006. ISBN 80-86634-98-1.
- [20] BUDŇÁKOVÁ, Michaela a Antonín DUŠÁTKO. *Skladové objekty a jejich provoz z pohledu bezpečnostních, hygienických a požárních předpisů*. Olomouc: ANAG, c2012. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-756-0.
- [21] BARTLOVÁ, Ivana a Karol BALOG. *Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-005-0.
- [22] Ministerstvo dopravy: *Předpisy EU - ADR* [online]. 2018 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: [https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Silnicni-doprava/Nakladni-doprava-a-mezinarodni-osobni-doprava/Nakladni-doprava-\(1\)/Preprava-nebezpecnych-veci-dohoda-adr/Predpisy-EU-ADR?returl=/Dokumenty/Silnicni-doprava/Nakladni-doprava-a-mezinarodni-osobni-doprava/Nakladni-doprava-\(1\)/Preprava-nebezpecnych-veci-dohoda-adr](https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Silnicni-doprava/Nakladni-doprava-a-mezinarodni-osobni-doprava/Nakladni-doprava-(1)/Preprava-nebezpecnych-veci-dohoda-adr/Predpisy-EU-ADR?returl=/Dokumenty/Silnicni-doprava/Nakladni-doprava-a-mezinarodni-osobni-doprava/Nakladni-doprava-(1)/Preprava-nebezpecnych-veci-dohoda-adr)

- [23] HZS Moravskoslezský kraj: *Nebezpečné látky* [online]. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/nebezpecne-latky.aspx>
- [24] ELUC: *Chemická laboratoř a její vybavení* [online]. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://eluc.kr-olomoucky.cz/verejne/lekce/2256>
- [25] Katalogový soubor typové činnosti STČ 14/IZS – Amok – útok aktivního střelce. Praha 2013: Ministerstvo vnitra generální ředitelství HZS ČR, odbor IZS a výkonu služby.
- [26] *Active shooter: How to respond* [online]. In: . Washington, DC: U.S. Department of Homeland Security, 2008, s. 1-13 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/active_shooter_booklet.pdf
- [27] BÁRTA, Jiří. *Před pěti lety útočnice zabila studenta u šaten, jeho otec cítí zlost* [online]. 14.10.2019 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vyroci-utok-skola-vrazda-petr-vejvoda-zdar-nad-sazavou-barbora-orlova-nuz-vyjednavac-vysocina-polici.A191014_507857_jihlava-zpravy_mv
- [28] ČSN 73 4400: *Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2016.
- [29] FOLWARCZNY, Libor, POKORNÝ, Jiří, *Evakuace osob*, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006, 125 s., ISBN 80-86634-92-2.
- [30] HORÁK, Rudolf. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací]*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.

[31] PACINDA, Štefan a Ján PIVOVARNÍK. *Kolektivní ochrana obyvatelstva*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-67-9.

[32] Jong-Yeong Son, Young-Hoon Bae, Young-Chan Kim, Ryun-Seok Oh, Won-Hwa Hong, Jun-Ho Choi, Consideration of the Door Opening Process in Pedestrian Flow: Experiments on Door Opening Direction, Door Handle Type, and Limited Visibility, *Sustainability*, 10.3390/su12208453, **12**, 20, (8453), (2020).

[33] DVOŘÁČKOVÁ, Věra. Naše řeč: Invakuace v Čechách [online]. Praha: Ústav pro jazyk český, Akademie věd ČR, v.v.i., 2013 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8298#_ftn5

[34] SVITÁKOVÁ, Ivana. Víte co je invakuace? Přes pět set lidí se cvičně uzavřelo uvnitř školní budovy v Praze [online]. Praha: Požáry.cz, 2012 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/55460-vite-co-je-invakuace-pres-pet-set-lidi-se-cvicne-uzavrelo-uvnitri-skolni-budovy-v-praze/>

[35] Seminář k invakuaci a krizové připravenosti školských zařízení [online]. Praha: Bezpečnost.Praha.eu, 2018 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: https://bezpecnost.praha.eu/planovane-akce/aktualita-a-planovane-akce_17_1_2018

[36] JACKSON, E. Evacuation and Reverse Evacuation: Emergency plan [online]. Chicago, Illinois: DePaul University, 2019 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://resources.depaul.edu/emergency-plan/emergency-evacuation/Pages/Evacuation.aspx>

[37] HZS Olomoucký kraj: *Preventivně výchovná činnost* [online]. GŘHZS ČR [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: (<https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvateľstva-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx>)

[38] *Zákon č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon)*. In: . Vláda, 2004.

[39] KIRSCH, Libor, PADRNOS, Jaroslav, Příprava školní mládeže v České republice na mimořádné události, *Vojenské rozhledy*, 2013, roč. 22 (54), č. 2, s. 168–181, ISSN 1210-3292

[40] *Hasičský záchranný sbor ČR: Výchova a vzdělávání obyvatelstva* [online]. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/vychova-a-vzdelavani-obyvateľstva-vychova-a-vzdelavani-obyvateľstva-podpora-vyuky-ze-strany-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

[41] *POKYN MŠMT K ZAČLENĚNÍ TEMATIKY OCHRANY ČLOVĚKA ZA MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTÍ DO VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ A DODATEK K UČEBNÍM DOKUMENTŮM PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY, STŘEDNÍ ŠKOLY, SPECIÁLNÍ ŠKOLY A VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY: Ochrana člověka za mimořádných událostí*. In: . Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2003. Dostupné také z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/pokyn-msmt-k-zacleneni-tematiky-ochrany-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-do-vzdelavacich-programu-a-dodatek-k-ucebnim-dokumentum-pro-zakladni-skoly-stredni-skoly-specialni-skoly-a-vyssi-odborne-skoly-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-1>

[42] BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007. ISBN isbn978-80-87000-11-3.

[43] *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení pro pedagogické pracovníky: modul - J*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. ISBN 978-80-7616-048-4.

[44] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*. Vláda ČR, 2020.

[45] *Hasičský záchranný sbor ČR: Ochrana obyvatelstva* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2021 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

[46] *Časopis 112* [online]. X. Hasičský záchranný sbor České republiky, 2011 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-x-cislo-12-2011.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

[47] *Ministerstvo zdravotnictví České republiky: Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult* [online]. Praha, 2016 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/zacleneni-tematik-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-pece-o-zdravi-a-dopravni-vychova-do-studijnich-programu-pedagogickych-fakult/>

[48] *Hasičský záchranný sbor ČR: Výchova a vzdělávání obyvatelstva* [online]. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/material-zacleneni-tematik-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-pece-o-zdravi-a-dopravni-vychova-do-studijnich-programu-pedagogickych-fakult.aspx>

[49] MARTÍNEK, Bohumír. *Metodický manuál pro přípravu preventistů ochrany obyvatelstva*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2014. ISBN isbn978-80-7385-146-0.

[50] *Asociace bezpečná škola: Semináře a školení* [online]. Asociace bezpečná škola [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/zaklady-bezpecnosti-skolskych-zarizeni-1/>

[51] *Hasík CZ: Projekt programu pro střední školy* [online]. 2019 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_ss.html

[52] *Řízení školy online: Vzdělávací program – Příprava škol a školských zařízení na mimořádné události* [online]. Hasičský záchranný sbor České republiky, 2020 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/cz/projekty/vzdelavaci-program-priprava-skol-a-skolskych-zarizeni-na-mimoradne-udalosti.a-135.html>

[53] *OČMU: Ochrana člověka za mimořádných událostí* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.ocmu.cz/>

[54] *Hasičský záchranný sbor ČR: Pomůcky pro základní a střední školy* [online]. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pomucky-pro-zakladni-a-stredni-skoly.aspx>

[55] MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-08-6.

- [56] *Výchova dětí v oblasti požární ochrany: Příručka pro učitele základních a speciálních škol*. Praha: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2003. ISBN 80-86640-21-3.
- [57] *Výchova a prevence v oblasti požární ochrany: příručka pro učitele středních škol*. Praha: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2005. ISBN 80-86640-35-3.
- [58] *Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi v ČR*. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.
- [59] LEPEŠKA, Jaroslav. *Víš odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. ISBN sbn:978-80-86640-98-3.
- [60] *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/o-nas/>
- [61] VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2510-9.
- [62] BREČKA, Tibor A. *Psychologie katastrof: vybrané kapitoly*. V Praze: Triton, 2009. Psyché (Triton). ISBN 978-80-7387-330-1.
- [63] *Psychiatrie pro praxi: Současné projevy agrese* [online]. Praha: Psychiatrická klinika Univerzity Karlovy – 1. LF a VFN v Praze, 2012 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2012/01/05.pdf>
- [64] HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-763-9.

[65] STUHLÍKOVÁ, Iva. *Základy psychologie emocí*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN isbn:978-80-7367-282-9,.)

[66] *Obecná patofyziologie: Stres* [online]. Brno: Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity Brno, 2013 [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-RVS/kurzy/patofyziologie/stres.html>

[67] VEČEŘOVÁ - PROCHÁZKOVÁ, Mudr. Věra a Mudr. Radkin HONZÁK. Stres, eustres a distres. *Interní medicína pro praxi* [online]. 2008, (10), 188-192 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <http://www.internimediceina.cz/pdfs/int/2008/04/09.pdf>

[68] RICHTER, Rostislav. *Komunikace s obyvatelstvem při krizových situacích*. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009. ISBN 978-80-86640-65-5.

[69] *Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví: Reakce na stres a poruchy přizpůsobení* [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.cmhcd.cz/stopstigma/o-dusevnich-nemocech/neuroticke-poruchy/reakce-na-stres-a-poruchy-prizpusobeni/>

[70] Acute Stress Disorder as a Predictor of Posttraumatic Stress Symptoms, Catherine Classen, Cheryl Koopman, Robert Hales, and David Spiegel, *American Journal of Psychiatry* 1998 155:5, 620-624

[71] WEBER, A. a A. JAEKEL-REINHARD. *Burnout syndrome: a disease of modern societies?* [online]. Great Britain: 0 Lippincott Williams & Wilkins for SOM, 2000, , 512-517 [cit. 2021-11-21]. dostupné z: <https://watermark.silverchair.com/50-7-512.pdf>

[72] Montero-Marín, J., García-Campayo, J., Mera, D.M. *et al.* A new definition of burnout syndrome based on Farber's proposal. *J Occup Med Toxicol* **4**, 31 (2009).
<https://doi.org/10.1186/1745-6673-4-31>

[73] Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: 11. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-11) [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z:
<https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci-mkn-11>

[74] MKN-10 [online]. ÚZIS [cit. 2022-04-26]. Dostupné z:
<https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/Z73.0>

[75] ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics [online]. WHO [cit. 2022-04-26]. Dostupné z:
<https://icd.who.int/browse11/l-m/en?fbclid=IwAR1zub6ZTOKzrTV95rn4KqWI3BWybWk-sEYdS4mv1cLpCijNy4Sbv-6BuQc#/http%3a%2f%2fid.who.int%2fid%2fentity%2f1440218064>

[76] Městská část Praha1 [online]. Praha: Úřad městské části Praha 1 [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.praha1.cz/>

[77] Praha.eu, portál hlavního města Prahy: Městská část Praha 1 [online]. Praha: Magistrát hlavního města Prahy [cit. 2021-10-31]. Dostupné z:
https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_1/index.html

[78] Střední školy: Střední školy - Praha 1 [online]. Školy online [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.stredniskoly.cz/seznam-skol/praha/praha-1/>

[79] Atlas školství: Střední školy v okrese Praha 1 [online]. P.F. art [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: <https://www.atlasskolstvi.cz/stredni-skoly?district=praha-1>

[80] *IRozhlas: Americké školy letos zažily nejvíc střelb od Columbine. Pachatelé mají zbraně většinou z domova* [online]. 2021 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/strelby-stredni-skoly-zbrane-utoky-usa_2112120500_pat

[81] *Deník.cz: Střelba ve škole: Student masakr plánoval, učitelé měli pochybnosti již dříve* [online]. 2021 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/strelba-ve-stredni-skole-michigan-detroit-pochybnosti-ucitelu.html

[82] *Deník.cz: Střelba na škole v Rusku. Zemřelo několik lidí, studenti skákali z oken*
Zdroj: https://www.denik.cz/ze_sveta/rusko-univerzita-strelba-mrtvi-20210920.html [online]. 2021 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/rusko-univerzita-strelba-mrtvi-20210920.html

[83] *IDNES.cz: Ve škole na Kladensku střelec zabil muže, pak zbraň obrátil proti sobě* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/strelba-dva-lide-zastreleni-kladensko-neprobylice-police-zachranka-kriminalita.A220331_191254_praha-zpravy_wass

[84] *Deník.cz: Student zabil v Praze učitele mačetou. Policie útočníka dopadla*
Zdroj: <https://www.denik.cz/krimi/police-maceta-utok-ucitel-praha-stredni-skola.html> [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/police-maceta-utok-ucitel-praha-stredni-skola.html>

[85] Šeredová, K.; Brečka, T.; Sladký, L. *Psychologické aspekty zásahu ZZS v rámci situace tzv. Aktivního střelce ve školách a školských zařízeních* In: *Aspekty práce pomáhajících profesí 2021. Recenzovaný sborník příspěvků ze studentské vědecké konference AWHP 2021..* Praha: Czech Technical University in Prague, 2021. p. 299-309. ISBN 978-80-01-06852-6.

[86] *Deník.cz: Student zabil v Praze učitele mačetou. Policie útočníka dopadla* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/police-maceta-utok-ucitel-praha-stredni-skola.html>

[87] PAVELKOVÁ, Petra. *Evakuace škol a školských zařízení pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami v Jihočeském kraji*. České Budějovice, 2015. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Ing. Mgr. Marie Charvátová.

[88] Doubravová, K.; Brečka, T.; Sladký, L.: *Školy pro sluchově postižené a jejich připravenost na mimořádné události* In: *Aspekty práce pomáhajících profesí 2021. Recenzovaný sborník příspěvků ze studentské vědecké konference AWHP 2021..* Praha: Czech Technical University in Prague, 2021. p. 274-289. ISBN 978-80-01-06852-6.

[89] DOUBRAVOVÁ, Kamila. *Připravenost škol pro sluchově postižené na mimořádné události*. Kladno, 2021. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Mgr. Tibor A. Brečka, MBA, LL.M.

[90] Doubravová, K.; Brečka, T.; Sladký, L. *Připravenost žáků a pedagogů škol pro sluchově postižené na mimořádné události* In: *Aspekty práce pomáhajících profesí 2021. Recenzovaný sborník příspěvků ze studentské vědecké konference AWHP 2021..* Praha: Czech Technical University in Prague, 2021. p. 342-358. ISBN 978-80-01-06852-6.

- [91] KOTENOVÁ, Yveta. *Spánek a profesní zátěž učitele*. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Iva Štětovská, Ph.D.
- [92] PŘÍKAZSKÁ, Irena. *Psychosociální inhibitory syndromu vyhoření učitele v základním školství z pohledu poradenského psychologa*. Praha, 2015. Rigorózní práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Irena Smetáčková, PhD.
- [93] PUDIVÍTROVÁ, Eliška. *Problematika syndromu vyhoření a depresivity u PČR*. Kladno, 2020. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Mgr. Tibor A. Brečka, MBA, LL.M.
- [94] *Deník.cz: Praze zoufale scházejí učitelé. Magistrát je „loví“ na benefity* [online]. Praha, 2018 [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/praze-zoufale-schazeji-ucitele-magistrat-je-lovi-na-benefity-20180619.html
- [95] *IDNES.cz: Roční volno učitelů má zabránit vyhoření, na tvůrčí pauzu však chybí lidi* [online]. 2019 [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sabatikl-tvurci-volno-ucitele-skolstvi-rozpocet-nedostatek-miliardy.A190716_151140_domaci_brzy
- [96] *Kantoři dostanou studijní volno na půl roku* [online]. Praha: Metro, 2017 [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://www.metro.cz/kantori-dostanou-studijni-volno-na-pul-roku-fmr-/region.aspx?c=A170406_154905_metro-region_lam

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Rozdělení mimořádných událostí	13
Obrázek 2. Krizové situace a krizové stavy	15
Obrázek 3. Improvizovaná ochrana	21
Obrázek 4. Základní schéma principu hoření	23
Obrázek 5. Výstražná tabulka	29
Obrázek 6. Proces evakuace z hlediska ochrany obyvatelstva a požární ochrany při vzniku MU	32
Obrázek 7. Fáze stresu	54
Obrázek 8. Porovnání klasifikace MKN-9 a MKN-10	56
Obrázek 9. Inovace MKN-11 (ICD-11).....	57
Obrázek 10. Mapa městské části Praha 1	60
Obrázek 11. Znak městské části Praha 1.....	60
Obrázek 12. Logo městské části Praha 1	60
Obrázek 13. Mapa škol na městské části Praha 1	62
Obrázek 14. Pohlaví žáků a studentů	63
Obrázek 15. Počet setkání s MU	64
Obrázek 16. Účast na přednášce, jak se správně chovat při MU	64
Obrázek 17. Znalosti žáku a studentů při MU	65
Obrázek 18. Zájem žáků a studentů o školení.....	66
Obrázek 19. Oblasti OO, ve kterých se žáci a studenti cítí nejvíce jistí.....	67
Obrázek 20. Oblasti OO, ve kterých se žáci a studenti cítí nejvíce nejistí.....	68
Obrázek 21. Vzdělávání žáků a studentů samostudiem.....	68
Obrázek 22. Absolvování kurzu první pomoci žáky a studenty.....	69
Obrázek 23. Správné chování žáků a studentů při vzniku požáru	70
Obrázek 24. Závislost mezi pojmem evakuace a jejím správným provedením.....	71

Obrázek 25. Závislost mezi pojmem invakuace a jejím správným provedením.....	7
2	
Obrázek 26. Seznámení žáků a studentů s evakuačním plánem budovy školy.....	73
Obrázek 27. Cvičná evakuace budovy školy	74
Obrázek 28. Zabezpečení školy proti vstupu nepovolané osoby.....	74
Obrázek 29. Informovanost pedagogických pracovníků z pohledu žáků a studentů	75
Obrázek 30. Pohlaví pedagogických pracovníků.....	76
Obrázek 31. Vyznání pedagogických pracovníků	77
Obrázek 32. Délka pracovního poměru ve škole nebo školském zařízení	77
Obrázek 33. Počet setkání pedagogických pracovníků s MU.....	78
Obrázek 34. Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti OO	79
Obrázek 35. Znalosti správného chování při MU pedagogických pracovníků.....	79
Obrázek 36. Zájem pedagogických pracovníků o školení.....	80
Obrázek 37. Oblasti OO, ve kterých se pedagogové cítí nejvíce jistí	81
Obrázek 38. Oblasti OO, ve kterých se pedagogové cítí nejvíce nejistí.....	82
Obrázek 39. Účast pedagogů na kurzu první pomoci	82
Obrázek 40. Správné chování v případě vzniku požáru	83
Obrázek 41. Závislost mezi pojmem evakuace a jejím správným provedením.....	84
Obrázek 42. Závislost mezi pojmem invakuace a jejím správným provedením.....	85
Obrázek 43. Závislost mezi seznámením se s evakuačním plánem školy a správným provedením evakuace.....	86
Obrázek 44. Závislost mezi počtem cvičné evakuace ročně a správným provedením evakuace.....	87

Obrázek 45. Zabezpečení vstupu proti nepovolaným osobám	88
Obrázek 46. Názor pedagogů na informovanost žáků a studentů	89
Obrázek 47. SMBM dotazník	90
Obrázek 48. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů v pojmu evakuace	91
Obrázek 49. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů ve správnosti provedení evakuace.....	92
Obrázek 50. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů v pojmu invakuace	93
Obrázek 51. Porovnání znalostí pedagogů se znalostmi žáků a studentů ve správnosti provedení invakuace	94
Obrázek 52. Porovnání seznámení pedagogů a studentů s evakuačním plánem budovy školy	95
Obrázek 53. Porovnání vnímání pedagogů s vnímání žáků a studentů v zabezpečení školy proti vstupu nepovolané osoby	96
Obrázek 54. Porovnání vnímání znalostí pedagogických učitelů s vnímáním znalostí žáků a studentů z pohledu pedagogů.....	97
Obrázek 55. Porovnávání vnímání znalostí žáků a studentů s vnímáním znalostí pedagogických pracovníků z pohledu žáků a studentů	98

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1. Vztah mezi pojmem evakuace a jejím správným provedením	71
Tabulka 2. Závislost mezi pojmem invakuace a jejím správným provedením.....	7
2	
Tabulka 3. Závislost mezi pojmem invakuace a jejím správným provedením.....	85
Tabulka 4. Závislost mezi počtem cvičné evakuace ročně a správným provedením evakuace.....	87
Tabulka 5. Kategorie podle počtu dosažených bodů	89
Tabulka 6. Dvouvýběrový F-test pro rozptyl.....	99
Tabulka 7. Dvouvýběrový T-test s rovností rozptylů	100

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dotazník pro žáky a studenty

Příloha 2 Dotazník pro pedagogické pracovníky

Příloha 3 Dotazník SMBM pro pedagogické pracovníky

Příloha 1 Dotazník pro žáky a studenty

Dobrý den, mé jméno je Barbora Křečková a studuji na ČVUT na fakultě Biomedicínského inženýrství obor Civilní nouzové plánování. Jsem v posledním ročníku magisterského studia a na diplomovou práci jsem si vybrala téma Přípravenost škol a školských zařízení na mimořádné události. Za mimořádnou událost lze považovat např. požár, únik nebezpečné chemické či biologické látky, povodně. Vedoucím mé práce je pan Mgr. Tibor Brečka, MBA, LL.M.. Dotazník je anonymní, neuvádí se v něm věk, ročník, druh školského zařízení ani název školy. Tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění dotazníku, který se zaměřuje na žáků a studentů na mimořádné události. Předem děkuji za vyplnění.

- 1) Jste:
 - Žena
 - Muž
 - Jiné

- 2) Setkal/a jste se někdy s mimořádnou událostí (např. požár, únik nebezpečné látky)?
 - Ano
 - Ne
 - Nevím

- 3) Zúčastnil/a jste se nějaké přednášky, jak se správně chovat při mimořádné události?
 - Ano
 - Ne
 - Nevím

- 4) Myslíte si, že jsou Vaše znalosti týkající se správného chování za mimořádné události dostačující?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne

5) Ve které oblasti byste měl/a zájem o školení: (je možné více odpovědí)

- Požár
- Evakuace
- První pomoc
- Aktivní střelec
- Únik nebezpečné chemické/biologické látky
- Povodně
- Neměl/a bych zájem o školení
- Jiné: _____

6) Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce jist/á? (je možné více odpovědí)

- Požár
- Evakuace
- První pomoc
- Aktivní střelec
- Únik nebezpečné chemické/biologické látky
- Povodně
- Žádné
- Jiné: _____

7) Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce nejist/á? (je možné více odpovědí)

- Požár
- Evakuace
- První pomoc
- Aktivní střelec
- Únik nebezpečné chemické/biologické látky
- Povodně
- Žádné
- Jiné: _____

8) Vzděláváte se dále samostudiem v oblasti ochrany obyvatelstva a správného chování a připravenosti na mimořádné události?

- Ano
- Ne
- Nevím

9) Absolvoval/a jste kurz/školení první pomoci?

- Ano
- Ne
- Nevím

10) Víte, co dělat při vzniku požáru uvnitř budovy školy?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

11) Víte, co je to evakuace?

- Ano
- Ne
- Nevím

12) Víte, co je to invakuace?

- Ano
- Ne
- Nevím

13) Víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

14) Víte, jak by měla správně vypadat invakuace školy?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

15) Byl/a jste seznámen/a s evakuačním plánem budovy školy?

- Ano
- Ne
- Nevím

16) Zažil/a jste cvičnou evakuaci budovy školy?

- Ano
- Ne
- Nevím

17) Je Vaše škola zabezpečená proti vstupu nepovolané osoby?

- Ano
- Ne
- Nevím

18) Myslíte si, že informovat pedagogických pracovníků na Vaší škole je dostatečná?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- ne

Příloha 2 Dotazník pro pedagogické pracovníky

Dobrý den, mé jméno je Barbora Křečková a studuji na ČVUT na fakultě Biomedicínského inženýrství obor Civilní nouzové plánování. Jsem v posledním ročníku magisterského studia a na diplomovou práci jsem si vybrala téma Přípravenost škol a školských zařízení na mimořádné události. Za mimořádnou událost lze považovat např. požár, únik nebezpečné chemické či biologické látky, povodně. Vedoucím mé práce je pan Mgr. Tibor Brečka, MBA, LL.M.. Dotazník je anonymní, neuvádí se v něm věk, druh školského zařízení ani název školy. Tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění dotazníku, který se zaměřuje na připravenost pedagogických pracovníků na mimořádné události. Předem děkuji za vyplnění.

1) Jste:

- Žena
- Muž
- Jiné

2) Označil/a byste se za věřícího člověka (i bez konkrétního náboženského vyznání)?

- Ano
- Ne
- Nevím

3) Jak dlouho pracujete ve škole nebo školském zařízení?

- Do 1 roku
- 1 – 5 let
- 6 – 10 let
- 11 – 15 let
- 15 – 20 let
- 21 a více let

- 4) Kolikrát jste se za dobu své profesní kariéry setkal/a s mimořádnou událostí ve škole/školském zařízení?
- 0x
 - 1x
 - 2x
 - 3x
 - 4x
 - 5x a více
- 5) Jakým způsobem se vzděláváte v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech?
- Samostudium
 - Přednášky či preventivně výchovná činnost ve spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému
 - Nevzdělávám se
- 6) Myslíte si, že jsou Vaše znalosti týkající se správného chování za mimořádné události dostačující?
- Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne
- 7) Ve které oblasti byste měl/a zájem o školení: (je možné více odpovědí)
- Požár
 - Evakuace
 - První pomoc
 - Aktivní střelec
 - Únik nebezpečné chemické/biologické látky
 - Povodně
 - Neměl/a bych zájem o školení
 - Jiné: _____

8) Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce jist/á? (je možné více odpovědí)

- Požár
- Evakuace
- První pomoc
- Aktivní střelec
- Únik nebezpečné chemické/biologické látky
- Povodně
- Žádné
- Jiné: _____

9) Ve které oblasti ochrany obyvatelstva se cítíte nejvíce nejist/á? (je možné více odpovědí)

- Požár
- Evakuace
- První pomoc
- Aktivní střelec
- Únik nebezpečné chemické/biologické látky
- Povodně
- Žádné
- Jiné: _____

10) Absolvoval/a jste kurz první pomoci?

- Ano
- Ne
- Nevím

11) Více, co dělat v případě vypuknutí požáru v budově školy?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

12) Víte, co je to evakuace?

- Ano
- Ne
- Nevím

13) Víte, co je to invakuace?

- Ano
- Ne
- Nevím

14) Víte, jak by měla správně vypadat evakuace školy?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

15) Víte, jak by měla správně vypadat invakuace školy?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

16) Byl/a jste seznámen/a s evakuačním plánem budovy školy?

- Ano
- Ne
- Nevím

17) Kolikrát do roka u Vás na škole probíhá cvičná evakuace budovy?

- 0x
- 1x
- 2x
- Nejsem si jist/á

18) Je Vaše škola zabezpečená proti vstupu nepovolané osoby?

- Ano
- Ne
- Nevím

19) Myslíte si, že informovanost žáků a studentů Vaší školy, jak se zachovat za mimořádné události, je dostatečná?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

Příloha 3 Dotazník SMBM pro pedagogické pracovníky

Dobrý den, mé jméno je Barbora Křečková a studuji na ČVUT na fakultě Biomedicínského inženýrství obor Civilní nouzové plánování. Jsem v posledním ročníku magisterského studia a na diplomovou práci jsem si vybrala téma Přípravenost škol a školských zařízení na mimořádné události. Za mimořádnou událost lze považovat např. požár, únik nebezpečné chemické či biologické látky, povodně. Vedoucím mé práce je pan Mgr. Tibor Brečka, MBA, LL.M.. Dotazník je anonymní, neuvádí se v něm věk, druh školského zařízení ani název školy. Tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění dotazníku, který se zaměřuje na připravenost pedagogických pracovníků na mimořádné události. Předem děkuji za vyplnění.

Jedná se o dodatkový dotazník, který se zaměřuje na syndrom vyhoření.

Níže jsou uvedena určitá tvrzení, která vystihují různé pocity, jež můžete mít v práci. Označte, prosím, v následujícím formuláři zakroužkováním, jak často jste za posledních 30 pracovních dní zažili každý z následujících pocitů:

Jak často jste se takto cítili v práci?

		Nikdy nebo téměř nikdy	Velmi zřídka	zřídka	někdy	Celkem často	Velmi často	Vždy nebo téměř vždy
P	1. Cítím se unavený/-á	1	2	3	4	5	6	7
P	2. Necítím žádnou sílu jít ráno do práce	1	2	3	4	5	6	7
P	3. Cítím se fyzicky vysílený/-á	1	2	3	4	5	6	7
P	4. Cítím, že mám všeho dost	1	2	3	4	5	6	7
P	5. Připadám si, jako by se mi „vybily baterky“	1	2	3	4	5	6	7
P	6. Cítím se vyhořelý/-á	1	2	3	4	5	6	7
C	7. Myslí mi to pomalu	1	2	3	4	5	6	7
C	8. Obtížně se koncentruji	1	2	3	4	5	6	7
C	9. Zdá se mi, že mi to nemyslí jasně	1	2	3	4	5	6	7
C	10. Při přemýšlení se cítím nesoustředěný/-á	1	2	3	4	5	6	7
C	11. Dělá mi potíže přemýšlet o složitých věcech	1	2	3	4	5	6	7
E	12. Cítím, že se mi nedaří být citlivý/-á k potřebám spolupracovníků/zákazníků/pacientů	1	2	3	4	5	6	7
E	13. Cítím, že nejsem schopen/-a citově investovat do spolupracovníků/zákazníků/pacientů	1	2	3	4	5	6	7
E	14. Cítím, že nedokážu být milý/-á na spolupracovníky/zákazníky/pacienty	1	2	3	4	5	6	7

Poznámky ke skórování:

Písmena v levém sloupci označují následující tři subškály SMBM: P = fyzická únava („physical fatigue“), E = emoční vyčerpání („emotional exhaustion“), C = kognitivní únava („cognitive weariness“).

Narůstající skór reprezentuje narůstající riziko syndromu vyhoření, součet skóru ze všech položek (v rozpětí od 14 do 98) vyjadřuje celkový skór SMBM.

14-28	norma	(zažívám nikdy nebo velmi zřídka)
29-42	velmi mírné projevy	(zažívám velmi zřídka)
43-56	mírné projevy přítomné	(zažívám zřídka)
57-70	projevy přítomné	(zažívám někdy)
71-84	závažné projevy	(zažívám velmi často)
85-98	velmi závažné projevy	(zažívám vždy)